

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Arviointikertomus 2022

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA 17.5.2023

LAPPEENRANNAN KAUPUNGINVALTUUSTO 5.6.2023

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely	4
3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden analyysi	6
Investointien toteutuminen	12
4. Lappeenranta 2037-strategian toteutuminen vuonna 2022.....	14
5. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen.....	19
Yhteiset palvelut	19
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut	27
Elinvoima ja kaupunkikehitys	42
Sosiaali- ja terveystoimi.....	57
6. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi	61
7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	64
8. Konsernivalvonta	65
9. Henkilöstö.....	68
10. Yhteenveto.....	71

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan päätehtävä on kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi lautakunta arvioi, onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Muita tehtäviä ovat tilintarkastuksen järjestäminen, hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä sidonnaisuuksien valvonta.

Valtuusto hyväksyy kuntalain 110 §:n mukaan toiminnan ja talouden tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa korostuu kuntalaisen näkökulma. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat kertomusvuonna olleet:

JÄSENET	VARAJÄSENET
Järvenpää Heikki, pj.	Kälviäinen Heikki
Arminen Antti, vpj.	Rikkinen Jaana
Hannikainen Kirsi	Seppälä Tarja
Havukainen Jouni	Auranen Johanna
Huotarinen Markku	Suutarinen Arto
Jutila Lasse	Kokkala Antti
Korhonen Pauliina	Nironen Arto
Saareks Tara	Huovinen Risto
Vahtokari Tarja	Arminen Larisa

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja sihteerinä on toiminut tarkastuspäällikkö Anitta Vilkkö. Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut BDO Auditor Oy ja päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut arviointivuonna 14 kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on tapahtunut suunnitelmallisesti vuosille 2021–2025 hyväksytyyn arviointisuunnitelman mukaan. Arviointisuunnitelma on saatettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2022 arviointia varten on laadittu erillinen työohjelma.

Arviointikohteet ja niistä tilikauden aikana tehdyt tarkastushavainnot ja johtopäätökset on dokumentoitu tarkastuslautakunnan omissa sisäisissä työmuistioissa. Arviointikohteita koskevat keskeiset havainnot on nostettu tiivistetysti esille tässä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan, lautakunnan tai konserniyhteisön arviointiin, jonka jäseniä tai varajäseniä he ovat tai johon he ovat työ- tai virkasuhteessa.

Tilintarkastajan toiminta

Tilintarkastusta on suoritettu ennalta laaditun työsuunnitelman mukaan. Tarkastuslautakunnalle on annettu raportteja tilikauden aikaisen tarkastuksen havainnoista. Tarkastuslautakunnalle tehdään vuosittain kirjallinen yhteenvetoraportti myös sisäisen tarkastuksen toteutumisesta. Sisäinen tarkastus on toteuttanut kaupunginjohtajan vahvistaman työsuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä yksittäisinä toimeksiantoina pyydyt tarkastukset ja selvitykset.

Arviointiprosessi ja tietolähteet

Tarkastuslautakunnan niin tilikauden aikaisessa arviointityössä kuin tässä arviointikertomuksessakin olevat havainnot, johtopäätökset ja kehittämissuhteet perustuvat tarkastuslautakunnan arviointityössään käyttämiin tietolähteisiin. Tietolähteitä ja tausta-aineistoja ovat muun muassa

- Lappeenranta 2037-strategia
- Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2023–2024
- Tilinpäätös 2022
- Strategian toteutumisasiirportointi
- Osavuosisikatsaukset
- Tarkastuslautakunnan tilikauteen 2022 kohdistuvat haastattelut, haastatteluihin liittyvät arviointimusiitiot ja muu haastattelujen yhteydessä saatu arviointimateriaali
- Arviointikertomus 2021: keskeisimpien havaintojen ja niiden pohjalta tehtyjen kehittämissuhteiden toteutuminen tilikauden 2022 aikana

Valtuuston asettamat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat kuntalain 121 §:n mukaisesti arvioinnin ensisijaisena lähtökohtana. Tarkastuslautakunnan tekemä arviointityö on suunnitelmallista ja jatkuvaa, mikä mahdollistaa kokonaisvaltaisen arvioinnin tekemisen ja lisäksi tilikausittaisiin painopistealueisiin syventymisen ja niiden esille nostamisen arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta myös valvoo, että edellisinä vuosina arviointikertomuksessa esille tulleeisiin havaintoihin ja niihin liittyviin kehittämissuhteisiin on reagoitu ja tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kaupunginhallitus on antanut selvityksen valtuustolle arviointikertomuksen 2021 johdosta tehdyistä toimenpiteistä 12.9.2022.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä. Sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset käsiteltiin lautakunnassa 23.11.2022 ja ne toimitettiin edelleen valtuustolle tiedoksi 12.12.2022.

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan kaupunginhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus, lautakunnat ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittävät lokakuun 2023 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden vuoksi on ryhdytty.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Kaupunginhallitus antoi vastineen vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin. Kysymykset ja niihin saadut vastaukset on tiivistetysti kerätty taulukkoon. **Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaikkiin kysymyksiin on saatu asianmukainen vastine.**

Havainto/kysymys	Hallituksen vastine keskeisiltä osin
<p>Tilikauden ennätykselliseen tulokseen ja tilinpäätöksen antamaan positiiviseen kuvaan tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suhtautua varauksella. Kuntatalouden tulevaan kehitykseen sisältyvästä epävarmuudesta ja vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen tarkastuslautakunta esittää syvän huolen Lappeenrannan kaupungin talouden kehityksestä tulevina vuosina ja kysyy kaupunginhallitukselta, miten tulevaisuuteen sisältyvät epävarmuudet huomioidaan kaupungin strategia- ja edunvalvontasuunnitelmissa.</p>	<p>Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin uuden LPR2037-strategian syksyllä 2021. Ukrainan sodan seurauksena käynnistettiin valmiusjohtoryhmätyöskentely, jonka yhtenä toimenpidekokonaisuutena on strategian päivitys. Valtuutetuille ja keskeisille viranhaltijoille järjestettiin kysely strategian päivitystarpeista toukokuussa, jonka tuloksista käytiin keskustelua hallituksen strategiaseminaarissa. Kyselyssä korostui elinvoiman vahvistamisen merkitys. Vallitsevassa tilanteessa tarvitaan tulevaisuudenuskoa ja panostamista alueen vahvuksiin. Elinvoiman lisäksi hyvät koulutuksen ja elämän edellytykset nähtiin tärkeinä ja sille yhteiskuntatieteiden tiedekunnan aloitus luo uusia mahdollisuuksia.</p> <p>Strategiassa ja sitä toteuttavissa ohjelmissa käännetään katse kohti länttä. Uusi elinvoimaohjelma ja edunvalvontaohjelma valmistuvat syksyn 2022 aikana. Edunvalvontaohjelmassa painopiste tulee siirtymään muuttuneeseen tilanteeseen ja taloudellisiin menetyksiin itärajalla kuten Saimaan kanavan korvaaviin liikenne- ja rakennusinvestointeihin ja Itä-Suomen elinvoimapanosten tärkeyteen.</p> <p>Yksi kaupungin uuden LPR2037-strategian päätavoitteista on varmistaa kaupungin tulorahoituksen säilyminen tasolla, joka varmistaa velanhoidon myös pitkällä aikavälillä. Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttää noin 30 miljoonan euron vuosikatetta. Tavoite on haastava, minkä vuoksi pitkän tähtäimen investointiohjelma tarkastellaan syksyn 2022 aikana uudelleen.</p>
<p>Kaupungin investointiohjelma on mittava ja tuleville vuosille on suunnitteilla merkittäviä hankkeita. Rakentamiseen liittyvät kustannukset ovat nousseet huomattavan paljon koronan, materiaali- ja työvoiman huonon saatavuuden ja inflaation seurauksena. Tarkastuslautakunta kysyy, miten rakentamiseen liittyvä kustannusten nousu otetaan huomioon kaupungin investointiohjelmassa.</p>	<p>Huhtikuussa 2022 on alettu valmistelemaan pitkän aikavälin investointiohjelman päivitystä. Valmisteluun on osallistunut henkilöitä toimialoilta, konsernihallinnosta ja Lappeenrannan Toimitilat Oy:stä. Elo-syyskuun aikana investointiohjelman tilannetta on esitelty kaupunginvaltuutetuille ja sitä käsitellään syksyn aikana tiiviisti talousarviovalmistelun yhteydessä.</p> <p>Kysymyksessä esitettyjen asioiden vaikutuksesta on todennäköistä, että valmisteluryhmän esitys sisältää joidenkin kohteiden siirtämistä rakennuksen nykyisen teknisen kunnan tämän mahdollistaessa, joidenkin investointikohteiden peruuttamista ja joidenkin kohteiden karsimista muulla tavoin – esimerkiksi tilaratkaisuja uudelleen miettimällä. Talonrakennuskohteiden lisäksi erityisesti yhdyskuntatekniikan investoinneissa kustannusten nousu tarkoittaa sitä, että nykyisellä määrärahalla ei pystytä toteuttamaan investointeja yhtä paljon kuin aikaisemmin. Tämän vaikutuksia on seurattava erityisesti korjausvelan kehittymisen näkökulmasta.</p>
<p>Talousarviossa asetettujen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi on paikoin haastavaa. Kaikilta osin tavoitteelle asetettu mittari ei vastaa tavoitetta ja/tai tavoitteiden toteumatietoja ei ole raportoitu tavoitteelle asetetun mittarin mukaisesti. Tarkastuslautakunta suosittaa kiinnittämään enemmän huomioita tavoiteasetannan valmisteluun ja tavoitteiden toteumatietojen raportointiin. Asetettuja tavoitteita ja mittareita tulee tarkastella vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä ja päivittää niitä tarpeen</p>	<p>Kuntalain mukaan kunnalla on strategia ja kunnan talousarvio ja -suunnitelma toteuttaa valittua strategiaa. Lappeenrannan kaupungin strategia ja talousarvio nivottiin viime valtuustokaudella ensimmäistä kertaa fyysisesti yhteen, samaan kirjaan, jotta kuntalain henki toteutuisi ja strategian ohjausvaikutus kaupungin toimintaan on selkeämmin esillä.</p> <p>Lappeenrannan kaupungin talousarvion toiminnalliset, valtuustoon nähden sitovat tavoitteet, on johdettu kaupungin strategiasta. Ja kuten tarkastuslautakuntakin on todennut, tavoitteiden toteutumista kuvaavien mittarien asettaminen koettiin haastavana. Strategian päätavoitteet ovat yleensä varsin laajoja ja kehitystä yksiselitteisesti kuvaavan mittarin löytäminen on vaikeaa. Tavoitteena oli löytää kaupungista riippumattomasta lähteestä saatava, mitattavissa oleva indikaattoritieto. Näissä</p>

<p>vaatiessa. Tarkastuslautakunta kysyy, arvioidaanko asetettuja tavoitteita vuosittain ja päivitetäänkö niitä tarvittaessa.</p>	<p>indikaattoreissa ongelmana on kuitenkin se, että kaupunki ei voi vaikuttaa siihen, kuinka kauan ja millaisella syklillä kyseinen tieto on saatavissa. Näin ollen strategiassa oli indikaattoreita, jotka päivittyivät vain kerran valtuustokaudessa. Ne päämittarit, joissa kyse oli kaupungin itse tuottamasta laskennasta, epäonnistuivat.</p> <p>Vaikka strategian päämäärä on asetettu kauas tulevaisuuteen, on uuden valtuustokauden LPR2037-strategiaa tarkoitusta vastoin vuosittain talousarvion yhteydessä. Tavoitetta tai mittaria ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista poistaa silloin, jos tavoitteen toteutuksessa on epäonnistuttu. Vuosittaisen tarkastelun lisäksi strategiaa voidaan päivittää toimintaympäristön muuttuessa aina tarpeen mukaan.</p> <p>Strategiaa toteutetaan toimialoilla valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden lisäksi lautakuntaan nähden sitovien tavoitteiden, erilaisten ohjelmien (edunvalvonta-, elinvoima-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelma jne.) sekä toimialan omien tavoitteiden kautta. Lautakuntaan nähden sitovia tavoitteita ja toimenpideohjelmia uudelleen painottamalla ja muuttamalla voidaan muutoksiin reagoida hyvinkin nopeasti. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että strategian muuttaminen kesken valtuustokauden aiheuttaa omat haasteensa muun muassa pidemmän aikavälin seurannassa.</p>
<p>Konserniyhtiöille asetettavista talousarvio-tavoitteista tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjaukselta, miten tytäryhtiöille asetettavia talousarvion tavoitteita aiotaan kehittää niin, että ne parhaiten edistäisivät kaupunkikonsernin tuloksellisuutta.</p>	<p>Kaupungin omistajapoliittinen ohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 7.3.2022. Omistajapoliittisessa ohjelmassa on listattu yhtiöittäin/alakonserneittain perustelut yhtiön olemassaololle ja sille, mitkä ovat yhtiön tavoitteet omistajan näkökulmasta. Kaupunkikonsernin tuloksellisuutta voidaan tarkastella lyhyellä tai pitkällä aikavälillä ja tavoitteet voivat tällöin poiketa toisistaan. On myös muistettava, että omistajapoliittisessa ohjelmassa kerrotusti suuri osa kaupungin tytäryhtiöistä on perustettu muista syistä kuin voiton maksimointia ajatellen. Talousarvion laadinnan yhteydessä on joka tapauksessa parannettavaa konserniyhteisöjen tavoitteiden selkiyttämiseksi. Tätä voidaan parantaa sillä, että talousarviossa omistajaohjaus asettaa raportoiville konserniyhteisöille 2-3 selkeää tavoitetta ja niille mittarit, joiden toteutumista arvioidaan vähintään puolivuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoitteiden tulee olla johdettu omistajapoliittisen ohjelman mukaisesti yhtiölle aikanaan asetetusta tehtävästä ja kaupungin strategiasta.</p>
<p>Kaupungin työhyvinvointikyselyn sisältöä on päivitetty viimeksi vuonna 2016. Koronapandemia on muuttanut työelämää pysyvästi ja tarkastuslautakunta kysyy, olisiko työhyvinvointikyselyn sisältöä tarkoituksenmukaista päivittää.</p>	<p>Henkilöstökyselyn sisältöä ja rakennetta ollaan päivittämässä vielä kuluvana syksynä. Keskusteluissa on ollut esillä muun muassa se, että kysely sisältäisi vastaisuudessa yleisen osion ja erityisen osion. Erityisessä osiossa voitaisiin yksilöidymmin selvittää esimerkiksi vastuualuekohtaisia asioita. Tämän lisäksi ajatuksena on ollut, että kysely tehtäisiin tulevaisuudessa aikaisemmin loppuvuodesta nykyisen vuodenvaihteen sijaan. Hyvä ajankohta voisi olla esimerkiksi syyskuun jälkeiset viikot marraskuulla. Kyselyn uudistamisen yhteydessä pohditaan myös keinoja vastausaktiivisuuden lisäämiseen. Kysely on edelleen tarkoitusta toteuttava sähköisenä ja Questback-järjestelmällä.</p>
<p>Tarkastuslautakunta nostaa myös aiemmin arviointikertomuksessa esiin tuomansa havainnon koskien kaupungin riskikartoitusta, josta puuttuu tunnistetun riskin vastuutaho ja riskin haltuun ottamiseksi tehtävien toimenpiteiden aikataulu ja kysyy, kenelle kuuluu vastuu riskikartoituksessa tunnistetuista riskeistä.</p>	<p>Kaupungin riskikartoituksen operatiivisen toiminnan kokonaisuuden arvioinnista ja koordinoinnista vastaa konsernihallinto, erityisesti apulaiskaupunginjohtaja ja riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö. Riskikartoituksessa esiin nostettujen yksittäisten riskien vastuut kuuluvat riskiin läheisemmin liittyvälle toimialalle, vastuutaholle tai jopa yksittäiselle työntekijälle. Riskin toteutuessa vastuutahojen lisäksi tilanteen niin vaatiessa ja vastuutahot tunnistavat oikeat toimenpiteet riskin hallitsemiseksi ennakolta tai tilannekuvan kehittyessä. Riskienhallintaan kohdistuvien toimenpiteiden aikatauluja ei ole kaikkien riskien kohdalla mahdollista arvioida etukäteen, mutta alustavia, suuntaa antavia ja yleisen tason arvioita aikataulusta on mahdollista tehdä. Näin ollen riskikartoitusta täydennetään tarkoituksenmukaisesti konsernihallinnon koordinoimana viimeistään vuoden 2023 aikana. Täydennyksessä otetaan huomioon tarkastuslautakunnan huomiot.</p>

3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden analyysi

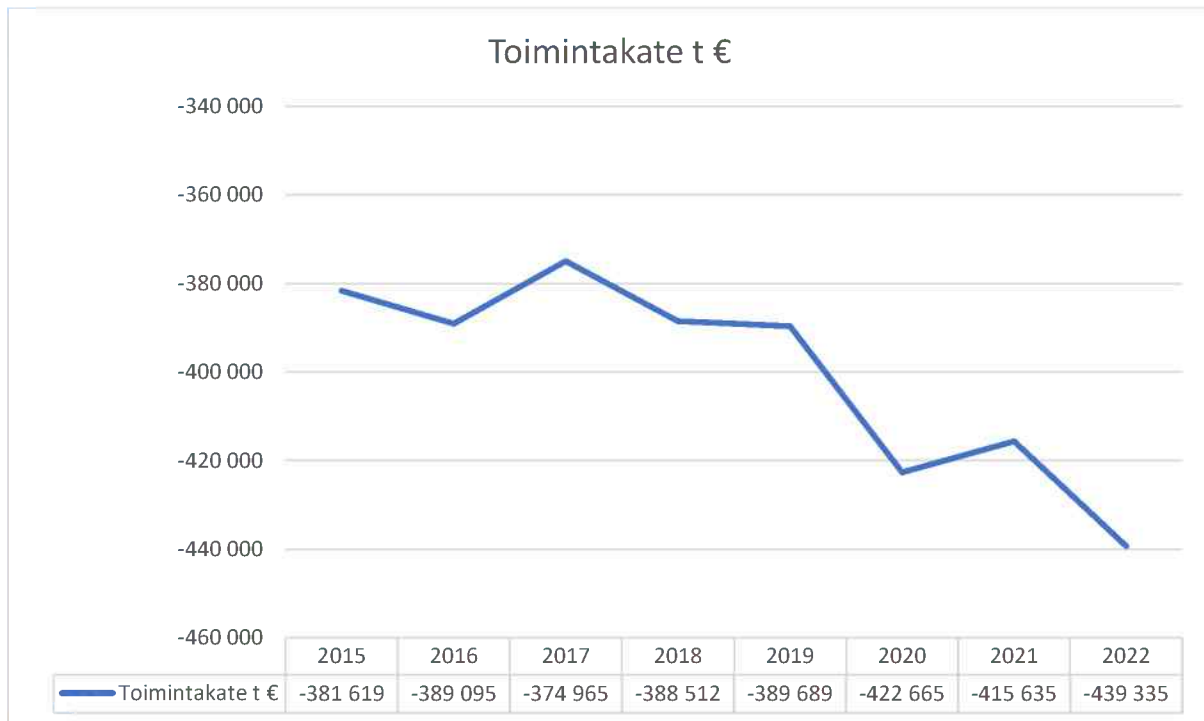
Vuosi 2022 toteutui Lappeenrannan kaupungin talouden osalta jälleen ylijäämäisenä. Tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoeron vähennyksen jälkeen noin 16,4 milj. euroa. Tulos oli noin 10 milj. euroa edellisvuotta pienempi, mutta toteutui selkeästi talousarviossa ennakoitua parempana.

Toimintatuottojen kertymä 45,7 milj. euroa kasvoi kokonaisuudessaan 2,6 milj. euroa (6 %) edellisestä vuodesta. Myyntituotot kasvoivat 13,7 % ja näyttävät olevan elpymässä koronaa edeltävälle tasolle. Merkittävimmän myyntituottojen kertymään vaikutti joukkoliikenteen lipputulosten 25 %:n kasvu. Maksutuotot taas vähenivät 12,7 %. Tuet ja avustukset pysyivät vuoden 2021 tasolla. Vuokratuotot lisääntyivät 2,9 milj. eurolla Eksotelle vuokrattujen rakennusten ylläpidon palauduttua takaisin tilakeskuksen toiminnaksi Yritystilat Oy:ltä. Omaisuuden myyntituotot vähenivät 1,5 milj. eurolla, mikä johtui muun muassa Etelä-Karjalan Pesula Oy:n osakkeiden myynnistä, joka vaikutti erään vuonna 2021.

Toimintakulut nousivat edellisestä vuodesta yhteensä 26,3 milj. eurolla (5,7 %). Toimintakulut olivat yhteensä noin 486 milj. euroa. Henkilöstömenot kasvoivat maltillisesti, noin palkkojen sopimuskorotusten verran (1,4 %). Palvelujen ostot kasvoivat kokonaisuudessaan noin 13,6 milj. euroa (4,2 %) edellisestä vuodesta. Inflaatio vaikutti rakennusmateriaalien ja polttoaineiden hinnannousuun, jonka seurauksena muiden palveluiden ostot kasvoivat 6,2 %. Inflaatio vaikutti myös aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoihin, jotka kasvoivat 3,0 % eliminoitaessa siirtyneiden sote-rakennusten vaikutus. Huomioitavaa kustannusten kasvussa on myös, että sähkönkäyttöön käytettiin 11,6 % ja polttoaineisiin 57,2, % edellistä vuotta enemmän. Lappeenranta lahjoitti LUT-yliopistolle 2,0 milj. euroa yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan perustamiseen.

Eksoten vaikutus tilikauden tulokseen näkyy tilinpäätöksessä asiakaspalvelujen ostoissa Eksoten maksuosuuden, yhteensä 281 milj. euroa, 3,7 %:n kasvuna edellisestä vuodesta. Vuoden 2022 maksuosuutta katettiin purkamalla pakollista varausta 4,0 milj. euroa, jonka verran maksuosuus sisälsi kertyneen alijäämän kattamista. Lappeenrannan osuus Eksoten kertyneestä alijäämästä oli yhteensä 9,1 milj. euroa, josta avustuskuluina kirjattiin 6,9 milj. euroa ja loput taseessa olleen pakollisen varauksen purkamisena. Kun eliminoidaan kertaluonteiset Eksoten alijäämän kattamisesta ja sote-rakennusten ylläpitokulujen siirrosta tilakeskukselle aiheutuneet poikkeukselliset erät pois, oli jatkuvien menojen kasvu 3,2 % eli 15 milj. euroa.

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Vuoden 2022 toimintakate kasvoi edellisvuoteen nähden 5,7 %. Toimintakate vuonna 2022 oli -439 milj. euroa. Toimintakate ylitti alkuperäisen talousarvion 6,7 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 1 milj. eurolla.

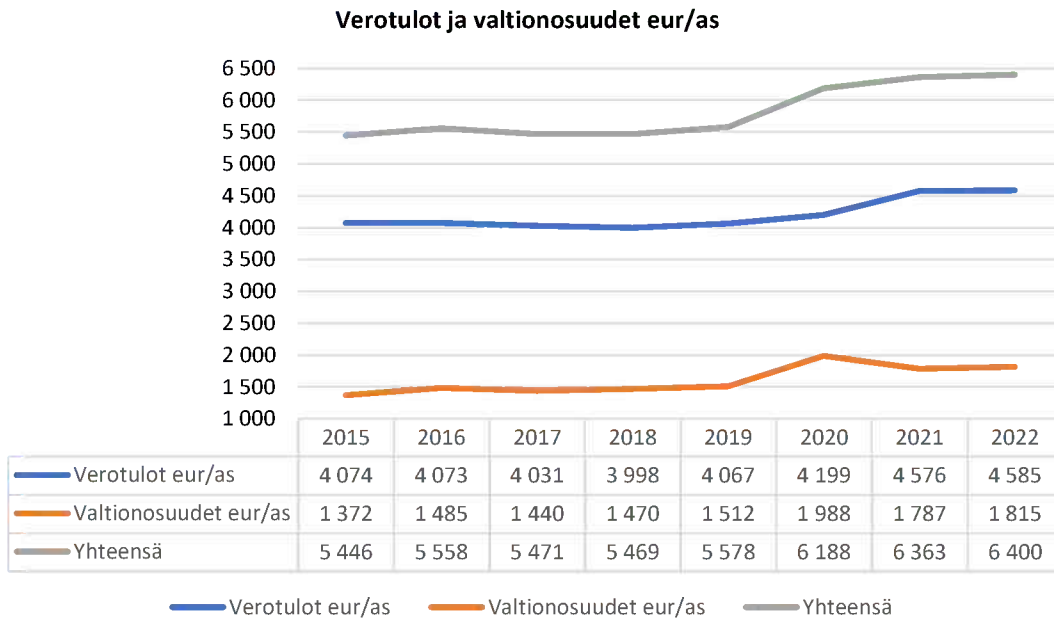

Kuvio 1. Toimintakatteen kehitys Lappeenrannan kaupungissa vuosina 2015–2022.

Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 0,2 %, joka on koko maan keskiarvoon nähden varsin maltillista. Verotulojen määrä oli yhteensä 333,2 milj. euroa (2021: 332,5 milj. euroa). Kunnallisveron tuotto kasvoi 0,9 % ja kiinteistöverotulot lisääntyivät 0,4 % edellisvuodesta, kun taas yhteisöveron tuotto laski 4,6 % edellisestä vuodesta. Yhteisöverotuoton osalta vähenemiseen vaikutti yhteisöveron kuntien korotetun jako-osuuden (10 %-yksikön) poistuminen v. 2022. Kunnallisveron heikkoon kehitykseen vaikuttavat edellisten vuosien maksuunpanotilitykset, joiden taustalla on Eksoten palkkaharmonisointiin liittyvä erittäin merkittävä takautuva palkanmaksu vuonna 2020.

Valtionosuuksia kertyi 1,6 % enemmän kuin vuonna 2021 ja kertymä oli yhteensä 131,9 milj. euroa (2021: 129,8 milj. euroa). Ikärakenteen muutoksista, indeksitarkistuksista sekä pysyviksi jääneistä kilpailukykysovimukseen perustuvista leikkauksista johtuen peruspalvelujen valtionosuus nousi 1,9 % edellisestä vuodesta, mutta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus laski 1,8 %. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet kasvoivat 0,6 %. Verotuloihin perustuva tasaus aleni 4,5 milj. euroa (23 %) Eksoten palkkaharmonisointiin liittyvästä merkittävästä takautuvasta palkanmaksuerästä johtuen. Verotulomenetyksen kompensointi taas kasvoi 4,9 milj. euroa (15,2 %).

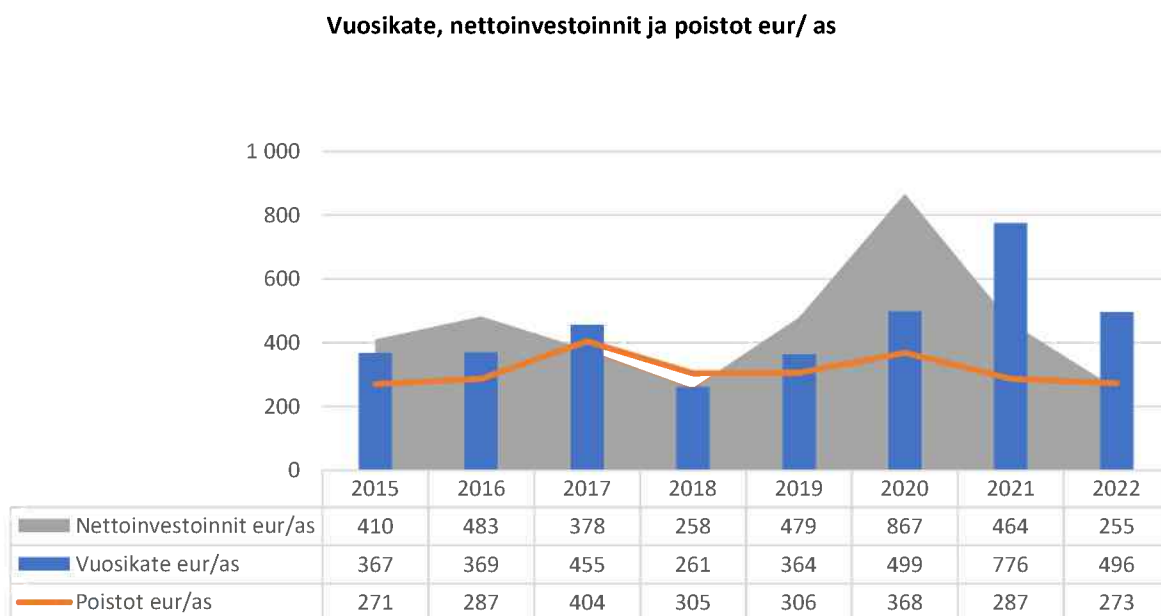
Vuonna 2022 väestö kasvoi 29 asukkaalla väestömäärän ollessa vuoden lopulla 72 675 asukasta.

Kuvio 2. Verotulujen ja valtionosuuksien kehitys 2015–2022, euroa/asukas

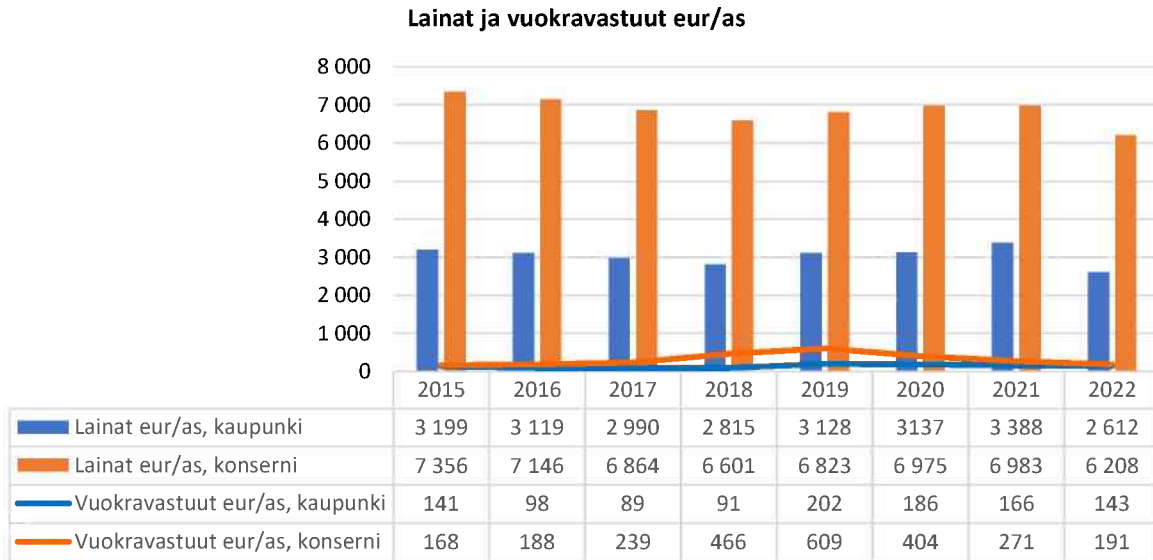
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on vähintään siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vaikka vuosikate 36 milj. euroa laski selvästi edellisestä vuodesta, oli vuosikate suhteessa poistoihin 181,7 % (2021: 185,4 %) eli tulorahoitusta voidaan tästä näkökulmasta pitää riittävänä. Huomioitavaa kuitenkin on, että tulorahoitusta ei kuitenkaan kertynyt vuosikatteen osoittamaa summaa, sillä pakollisilla varauksilla katettiin toteutuneita menoja 6,5, milj. eurolla.

Investointimenot alenivat edellisestä vuodesta. Investointeihin käytettiin 255 euroa/asukas, mikä oli 208 euroa/asukas vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Vuonna 2022 nettoinvestoinnit laskivatkin noin 15,1 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna ja olivat kokonaisuudessaan 18,6 milj. euroa.

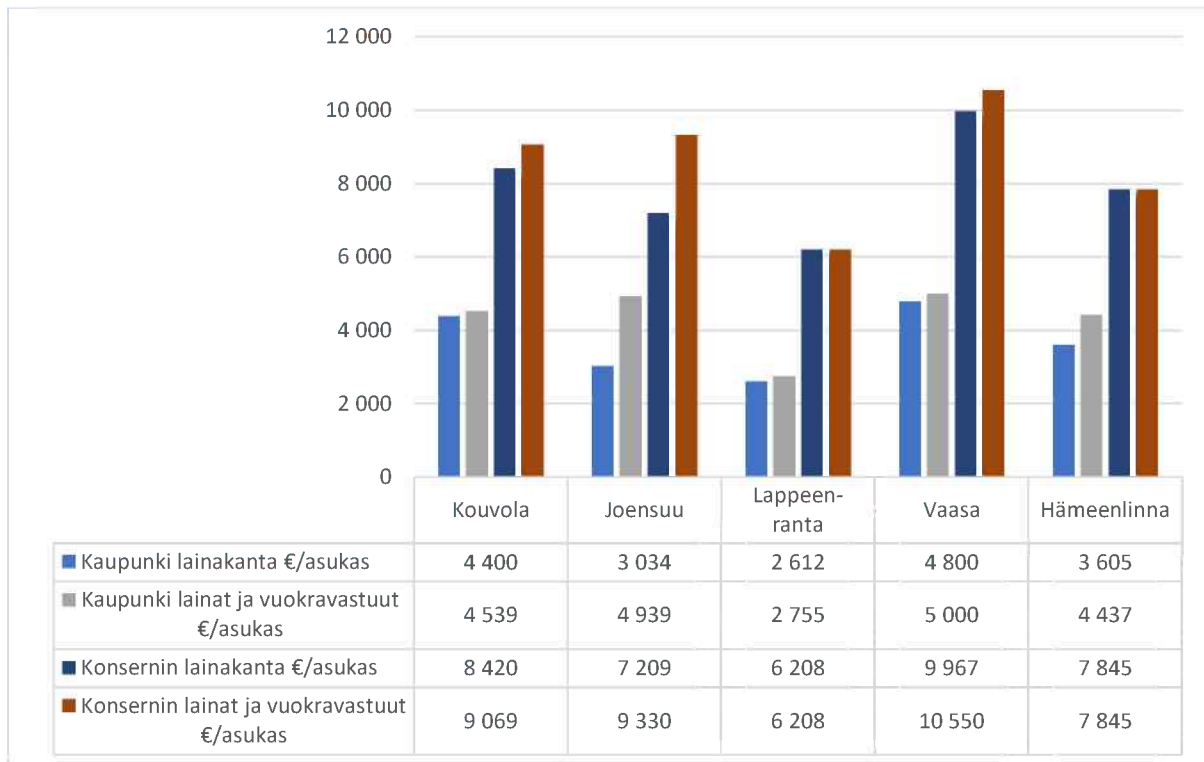
Kuvio 3. Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2015–2022, euroa/asukas

Lainakanta aleni, kun tilikauden aikana ei nostettu uutta lainaa. Lyhytaikaiset lainat maksettiin pois ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin suunnitelman mukaisesti. Lainakanta ilman konsernitiliä pieneni tilikauden aikana 200,8 milj. eurosta 180 milj. euroon. Konsernitilin sisältävä lainakanta oli 31.12.2022 yhteensä noin 190 milj. euroa eli 2 612 euroa/asukas ja ilman konsernitiliä 180 milj. euroa eli 2 477 euroa/asukas. Myös vuokravastuut ovat laskeneet edellisestä vuodesta. Konsernin puolella kehitys on ollut samansuuntainen lainoja ja vuokravastuita tarkasteltaessa. Seuraavasta kuviosta voidaan havaita, että kaupungin lainat asukasta kohti laskettuna laskevat koko tarkastelujakson 2015–2022 alimmalle tasolle.

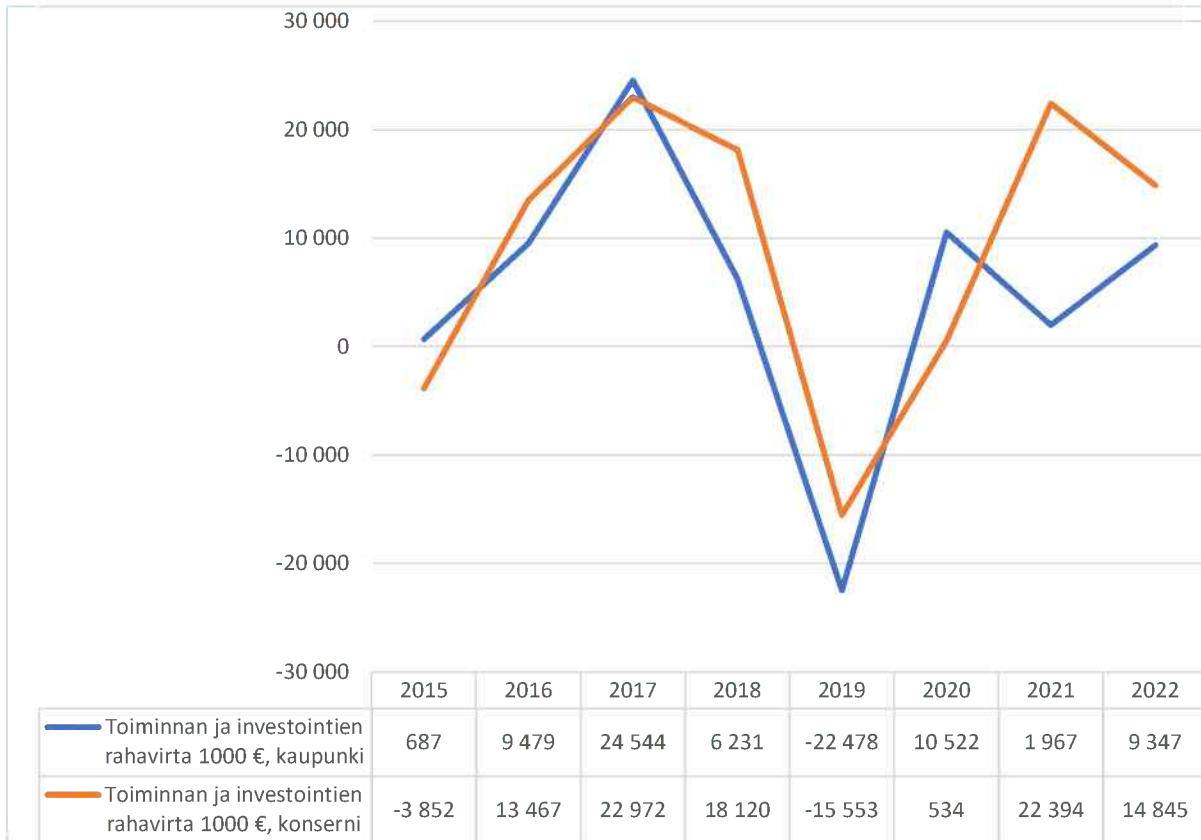
Kuvio 4. Lainat (sis. kaupungin osalta konsernitilin) ja vuokravastuut kaupungissa ja konsernissa 2015–2022

Muihin saman kokoluokan kaupunkeihin verratessa Lappeenrannan asukaskohtainen lainamäärä ja asukaskohtainen lainojen ja vastuiden määrä on sekä kaupungin että kaupunkikonsernin osalta selvästi matalampi. Koko maan tasolla kuntien asukasta kohti lasketun lainakannan keskiarvo on ennakkotietojen mukaan 3 300 euroa/asukas.

Kuvio 5. Lainat ja vuokravastuut kaupungissa ja konsernissa verrokkitarkastelu

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Seuraava kuvio osoittaa, että toiminnan ja investointien rahavirta on kaupungin osalta kääntynyt viime vuoden laskun jälkeen taas nousuun ja konsernissa kasvu on taittunut viime vuodesta ja kääntynyt laskuun. Molemmat tunnusluvut ovat kuitenkin selvästi positiivisia. Vahvan vuosikatteen ansiosta toiminnan ja investointien rahavirta oli 9,3 milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti oli 177.

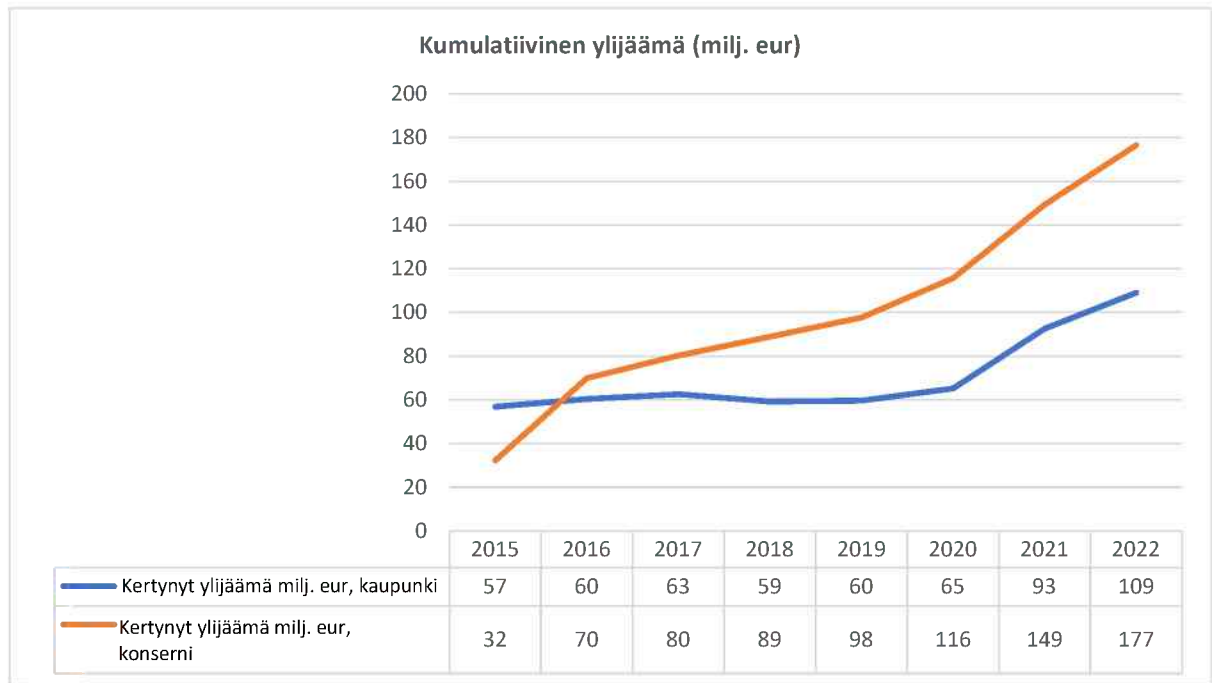

Kuvio 6. Toiminnan ja investointien rahavirta ja lainakanta

Talousarvio ylittyi kokonaisuudessaan toimintakatteen osalta 6,7 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon ja noin 1,0 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Valtuustoon nähden sitovista kehyksistä (toimintakatteen ja irtaimen omaisuuden poistojen summa) merkittävimmin ylittyi sosiaali- ja terveystoimen kehys. Ylitys oli noin 6,8 milj. euroa, joka aiheutui kertyneen alijäämän kattamisesta Eksoten toiminnan päättyessä. Merkittävimmät alitukset talousarvioon nähden oli talousarvion investointiosan osalta talonrakennuksessa (24,9 milj. euroa). Lyhytaikaiset lainat vähenivät 55,6 milj. euroa talousarviota enemmän.

Vuonna 2022 kaupungin **omavaraisuusaste** parani 6,3 %-yksikköä ja nousi 55,3 %:iin, kun se edellisenä vuonna oli 49 %. Konsernin omavaraisuusaste parani myös edellisestä vuodesta 8,4 %-yksikköä ja nousi 41,9 prosenttiin. Omavaraisuusasteen ollessa alle 50 prosenttia, katsotaan velkarasitteen olevan merkittävän suuri. Tunnusluku **suhteellinen velkaantuneisuus** taas kertoo velkojen ja toimintatuottojen suhteen. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus parani ja on nyt 50,7 %, kun se edellisenä vuonna oli 61,7 %. Konsernitilillä suhteellinen velkaantuneisuus laski toista vuotta peräkkäin ollen 75,7 %. Edellisvuoden luku on 84,2 %. Tunnuslukuihin vaikuttaa positiivisesti konsernitili, jonka vaikutus tunnuslukuihin on entistä pienempi Eksoten jäätyä pois konsernitilin saldosta.

Kertynyttä ylijäämää kaupungilla on taseessaan yhteensä 108,9 milj. euroa. Konsernilla kertynyttä ylijäämää on noin 176,5 milj. euroa.

Kuvio 6. Ylijäämien kertymä tilikausilla 2015–2022.

Investointien toteutuminen

Kaupungin investointiohjelman eteneminen hidastui rakentamisen kallistumisen vuoksi, eikä valmisteilla olevat isommat hankkeet edenneet vielä toteutukseen, mistä syystä myös tilikauden investoinnit toteutuivat talousarviota alemmina. Määrärahat investointeihin talousarviolisäyksen jälkeen olivat 50,0 milj. euroa, mutta lopulta toteuma alittui kokonaisuudesta lähes 30 milj. eurolla.

Mittava rakennusinvestointiohjelma päivitettiin syksyn 2022 aikana ja hyväksyttiin vuoden 2023 talousarvion yhteydessä joulukuussa 2022. Venäjän aloittaman sodan vuoksi rakennuskustannuksiin tuli muutoksia, jonka vuoksi investointiohjelmaa päivitettiin. Kaikkia rakennushankkeita ei saatu suunnitellusti käyntiin. Sammontalon sekä Korvenkylän kouluhankkeiden aloitusta lykättiin vuoteen 2023. Ennen vuotta 2022 aloitetut rakennushankkeet ovat edenneet pääosin suunnitellusti kustannusarvioiden puitteissa, mutta joiltain osin kustannusarvion ylityksiä on syntynyt. Lauritsalan koulun piha valmistui syksyn 2022 aikana ja Rakuunamäen päiväkotit otettiin käyttöön elokuussa 2022. Lappeenrannan kaupungilla on käynnissä parasta aikaa useita hankesuunnitelmia.

Johtopäätökset ja suositukset

Kaupungin tilinpäätös 2022 antaa tilikauden tuloksen, muiden talouden tunnuslukujen ja tilinpäätöksessä selostetun perusteella positiivisen kuvan Lappeenrannan kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellisesta tilanteesta. Merkillepantavaa on, että kaupunki on onnistunut tekemään selvästi positiivisen tuloksen taloudellisesti haastavassa toimintaympäristössä ja toimintakulut ovat kehittyneet maltillisesti suhteessa yleiseen inflaatiotasoon.

Lappeenrannan kaupungilla on meneillään vuonna 2018 käynnistetty investointiohjelma, jota on päivitetty vuoden aikana muun muassa kasvaneiden kustannusten vuoksi. Positiivinen signaali on, että kaupunki reagoi muuttuneeseen taloudelliseen tilanteeseen päivittämällä hankesuunnitelmia ja siirtämällä hankkeita joiltain osin toteutettavaksi myöhemmin tulevaisuudessa. Investointien siirto tulevaisuuteen on samalla myös riski, koska tulevaisuuden rahoituksen tai tarvikkeiden kustannustaso on vaikeaa arvioida ja siirtämällä investointeja kumuloidaan näin samalla tulevaisuuden investointi- ja lainanottotarvetta suuremmaksi. Muuttunut kustannustaso tulee huomioida hankesuunnitelmissa.

Kaupungin lainakanta on varsin maltillinen, eikä korkotason nousu ole vielä vaikuttanut rahoituskulujen kasvuun, sillä Lappeenrannan lainasalkku on kattavasti suojattu vaihtuvakorkoisten velkakirjojen osalta. Korkotason nousulla on kuitenkin vaikutusta uuteen hankittavaan rahoitukseen.

Investointipaine, ostosmatkailun loppuminen Venäjältä, mahdollinen negatiivinen verotulokehitys, globaali kustannusten nousu, sekä tulevaisuuteen sisältyvät epävarmuudet koko kansantalouden näkökulmasta tulevat myös vaikuttamaan merkittävästi Lappeenrannan kaupungin talouden kehitykseen tulevina vuosina.

4. Lappeenranta 2037-strategian toteutuminen vuonna 2022

Nykyisen strategian valmistelu alkoi vuoden 2020 aikana. Uuden strategian valmistelussa ajankohtaisina ovat olleet toimintaympäristön analyysi sekä lappeenrantalaisille avointen LPR 2037-strategian työpajojen toteutus. Uusi strategia hyväksyttiin valtuustossa 1.11.2021. Lappeenrannan kaupunkistrategiaa käsiteltiin valtuustossa kahdessa kokouksessa. Ensimmäisessä kokouksessa valtuusto hyväksyi LPR 2037-strategian kaupungin vision ”Kestäviä menestystarinoita” sekä arvot ”rohkeasti, yhdessä, eteenpäin katsoen”, sekä toisessa käsitellyssä toimialoja koskevat valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Strategiassa on määritelty yhteinen arvomaailma. Strategian tavoitteet asetetaan vuosittain, valtuustokaudelle ja neljän valtuustokauden päähän.

Kuva 1: Lappeenranta 2037-strategian visio, arvot ja kärkiohjelmat

Valtuustoon nähden sitoviksi tavoitteiksi on asetettu seitsemän strategian päätavoitetta ja -mittaria:

1. Kaupunki on muuttovoittaja, asukasmäärä kasvaa
 2. Kaupungin elinvoima vahvistuu
 3. Kaupunki turvaa hyvät koulutuksen ja elämän edellytykset
 4. Kaupunki etenee kohti hiilineutraaliutta
 5. Kaupungin keskusta on elävä, viihtyisä ja helposti saavutettava
 6. Kaupungin turvallisuus paranee
 7. Kaupungin tulorahoitus on tasolla, joka varmistaa velanhoitokyvyn pitkällä aikavälillä
- ➔ Päätavoitteille on asetettu mittari, lähtötaso ja tavoitearvot vuosille 2025 ja 2037. Lisäksi jokaiselle valtuustokauden talousarviovuodelle asetetaan tavoitearvot vuosittain.

Koko kaupunkikonsernin toiminta tähtää näiden päätavoitteiden saavuttamiseen kolmen kärkiohjelman kautta. Kärkiohjelmat ovat:

1. Kasvun kaupunki
2. Kestävä kaupunki
3. Koulutuksen kaupunki

Kaupungin toimielimet ovat valmistelleet valtuustoon nähden sitovat tavoitteensa näiden päälinjausten pohjalta. Lautakunnat esittävät kaksi valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta jokaisessa kolmessa strategian kärkiohjelmassa hyvinvoivat asukkaat ja elinvoimainen kaupunki näkökulmat huomioiden. Strategian kärkiohjelmat tukevat päätavoitteiden saavuttamista ja määrittelevät ne toimenpiteet ja painopisteet, joilla strategia ohjaa kaupungin perustoimintaa.

Strategia ja talousarvio kulkevat vahvasti yhdessä. Lappeenrannan kaupungin strategia ja talousarvio nivottiin viime valtuustokaudella ensimmäistä kertaa fyysisesti yhteen, samaan asiakirjaan, jotta strategia

ohjausvaikutus kaupungin toimintaan on selkeämmin esillä. Lappeenrannan kaupungin talousarviossa valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet on johdettu kaupungin strategiasta.

Strategian ohjausvaikutuksen kannalta on tärkeää, että toimialat esittävät käyttösunnitelmansa yhteydessä lautakuntaan nähden sitovat toiminnalliset tavoitteensa. Jokainen vastuualue esittää lautakuntaan nähden sitovina tavoitteina vähintään yhden tavoitteen jokaisessa kolmessa kärkiohjelmassa (kasvun kaupunki, kestävä kaupunki ja koulutuksen kaupunki). Tavoitteita tulee esittää siten, että niiden avulla saadaan kattava kuva vastuualueiden toiminnan onnistumisesta hyvinvoivat asukkaat ja elinvoimainen kaupunki näkökulmat huomioiden. Jokaiselle tavoitteelle asetetaan mittari ja esitetään keskeiset toimenpiteet ao. talousarviovuodelle.

Strategian päivittäminen tehtiin keväällä 2022 toimintaympäristön äkillisten muutosten seurauksena. Strategiset isot linjaukset eli visio, arvot, päätavoitteet ja -mittarit sekä valtuustoon nähden sitovat tavoitteet olivat tehdyn kyselyn sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella edelleen relevantteja, joten mitään suuria muutoksia niihin ei ole tehty. Toimialat päivittivät lautakuntaan nähden sitovat tavoitteensa käyttösunnitelmien käsittelyn yhteydessä.

Osana LPR 2037-strategian kolmen kärkiohjelman – kasvun kaupungin, kestävä kaupungin ja koulutuksen kaupungin – toimeenpanoa valmisteltiin Lappeenrannan kaupungin keskeiset toimenpideohjelmat: elinvoima- edunvalvonta- ja kansainvälisyysohjelmat. Ohjelmat on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.2.2023.

Elinvoimaohjelma: Ohjelman tarve on lähtenyt yrityksiltä sekä johtuen heikoista arvosanoista yritysmuutosympäristöissä. Elinvoimaohjelman tavoitteena on parantaa kaupungin palveluita ja prosesseja niin, että yritykset ja yrittäjiksi aikovat saavat entistä parempaa lisäarvoa kaupungilta sekä liiketoimintaympäristö kehittyy entistä kilpailukykyisemmäksi. (Elinvoimaohjelmasta on kerrottu jäljempänä.)

Kaupungin edunvalvontaohjelma: Ohjelmalla kaupunki haluaa vaikuttaa EU- ja valtionhallinnon sekä muuhun kaupungin oman organisaation ulkopuolella tehtävään päätöksentekoon. Ohjelmassa määritellään keskeisimmät lähivuosien edunvalvonnan kohteet. Muita ohjelman ulkopuolelle jääviä toimenpiteitä edistetään kohdennetuin toimin. Edunvalvonnan onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Etelä-Karjalan liiton, oppilaitosten ja yritysten kanssa. Ohjelman toimeenpanossa keskeinen rooli on kaupungin poliittisilla päätöksentekijöillä ja heidän vuorovaikutuksellaan kansallisessa ja EU-päätöksenteossa mukana oleviin tahoihin.

Edunvalvonnan TOP 10

- **Kasvun kaupunki:** Liikenteellisen saavutettavuuden parantaminen (muun muassa kaksoisraide, lentoliikenne, Kutilan kanava, Saimaan kanavan korvaavat yhteydet), Työllisyyden edistäminen ja TE-palvelut 2024 uudistus, Matkailun ja Lake Saimaa yhteistyön edistäminen, Raja- ja yleisen turvallisuuden edistäminen ja varautuminen,
- **Kestävä kaupunki:** Vihreän sähköistämisen ja ympäristöteknologia-alan yritysinvestointien edistäminen, Kuntatalouden kestävyys ja palvelujen laadun varmistaminen, EU- ja alueellisen rahoituksen saatavuuden lisääminen,
- **Koulutuksen kaupunki:** LUTin ja LABin vaikuttavuuden vahvistaminen, Saimaan Ammattiopisto Sampon ja Maasotakoulun resurssien turvaaminen, Työvoiman saannin varmistaminen, Kansainvälistymisen edistäminen.

Kansainvälisyysohjelma: Kansainvälisyysohjelman taustalla on Lappeenrannan ominaispiirteet: sijainti rajalla, kansainvälinen osaamispohja, kansainväliset yritykset sekä monikielisyys/-kulttuurisuus. Venäjä-yhteistyö on lakkautettu keväällä 2022 – kansainvälisten toimintojen painopiste on Euroopassa. Kansainvälisyysohjelman toimenpiteet kohdistuvat strategian kärkiin seuraavasti:

- Kasvun kaupunki: Saavutettavuuden parantaminen, Kansainvälisten yritysten ja osajien houkuttelu, Matkailijoiden houkuttelu,
- Kestävä kaupunki: EU-edunvalvonta ja -rahoitus, Kansainväliset kumppanuudet,
- Koulutuksen kaupunki: Kansainvälisyysosaamisen edistäminen.

Edellä mainittujen ohjelmien lisäksi LPR 2037-strategian alaisuudessa on myös muitakin erilaisia ohjelmia/toimenpidesuunnitelmia, jotka toteuttavat strategiaa, muun muassa: Pitkän tähtäimen investointiohjelma ja palveluverkkoselvitys, Muu ohjelmatyö muun muassa Lappeenrannan kaupungin palvelujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, Kestävää hyvinvointia yhdessä - Lappeenrannan kaupungin laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valtuustokaudelle 2021-2025, Lappeenrannan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma sekä osallisuus- ja vuorovaikutusohjelma.

Poliisin katuturvallisuusindeksistä

Strategian yhtenä päätavoitteena on, että kaupungin turvallisuus paranee ja mittarina on poliisin katuturvallisuusindeksi. Poliisi seuraa julkisten paikkojen turvallisuustilanteen kehitystä katuturvallisuusindeksin perusteella. Poliisin katuturvallisuusindeksi kuvaa vuoden 2022 tilannetta 20 suurimmassa kaupungissa. Mitä suurempi luku, sen turvallisempi tilanne. Kahdestakymmenestä suurimmasta kaupungista paras turvallisuustilanne v. 2022 oli poliisin indeksin mukaan Salossa, Hämeenlinnassa ja Joensuussa. Lappeenranta oli katuturvallisuusindeksin perusteella neljänneksi turvallisin kaupunki. Lappeenrannan katuturvallisuusindeksiluku heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna ja oli 105,7 v. 2022 (2021: 119,3 ja 2020: 108,7).

Huonoin indeksiluku v. 2022 oli Vantaalla, Helsingissä ja Turussa. Valtakunnallinen katuturvallisuusindeksi pysytteli vuodet 2014–2021 suhteellisen samalla tasolla, mutta v. 2022 se huononi näihin vuosiin verrattuna. Suomen kaduilla ja muilla julkisilla paikoilla oli viime vuonna aiempaa turvattomampaa. Katuturvallisuustilanne heikkeni poliisin tilastojen mukaan laajasti ympäri Suomen.

Kestäviä menestystarinoita rakentamassa

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on edelleen käynnissä. Lappeenranta on kärsinyt erityisen paljon itärajaan liittyvistä epävarmuustekijöistä, kuten sodasta ja idän ja lännen heikentyneistä suhteista sekä koronasulusta. Lappeenranta sijaitsee jatkossakin maantieteellisesti EU:n ja Venäjän rajalla, mutta geopoliittinen asema on muuttunut. Liikennöinti Saimaan kanavassa on loppunut eikä pitkään valmisteltu investointi toteudu mikä kasvattaa painetta tie- ja rataverkostolle ja vaikuttaa Mustolan satama-alueen tulevaisuuteen. Siirtymistä uusiutuviin energiamuotoihin hidastavat muun muassa puolustusvoimien tarpeet. EU:n kansallisten tukien kohdentuminen alueelle on muuta itäistä Suomea heikompaa.

Lappeenranta ei ole kuitenkaan kehitetty vain Venäjän varaan, vaikka tähän asti Venäjä onkin nähty enemmän mahdollisuutena kuin uhkana. Muuttuneessa tilanteessa elinvoimainen rajakaupunki on koko Suomen turvallisuustae. Elinvoima syntyy hyvinvoivista lappeenrantalaisista ja aktiivisista yrityksistä. Hyvä hallinto ja vakaa talous luovat pohjan kaupungin elinvoimalle ja kasvulle. Jokainen kaupungin työntekijä on mukana turvaamassa hyvän elämän edellytyksiä. Kestävät menestystarinat lähtevät siitä, että pidetään huolta jokaisesta lappeenrantalaisesta. Vihreä siirtymä ja energia-alan investoinnit tarjoavat alueelle uusia mahdollisuuksia. Muuttuneessa tilanteessa itäinen Suomi on säilytettävä elinvoimaisena ja vahvana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että strategian päivityksen yhteydessä seitsemästä päätavoitteesta nousi vahvasti esille kaupungin elinvoiman vahvistaminen ja siihen jatkossa panostetaan vielä enemmän. Konkreettisenä toimena strategiajohtajan tehtävä muutettiin elinvoimajohtajan tehtäväksi ja elinvoimatiimiä vahvistettiin konsernihallinnossa. Johtavana ajatuksena on elinvoimaisuuden lisääminen. Lappeenranta on nykyisten

ja tulevien asukkaidensa luottamuksen arvoinen, lapsiystävällinen, elinkeinoelämämyönteinen, kestävän kehityksen kaupunki, joten kestäviä menestystarinoita ja niiden edellytysten rakentamista tulee jatkaa.

Strategian seitsemästä päätavoitteesta **kaksi** on saavuttanut vuodelle 2022 asetetun tavoitteen valitun mittarin osalta. (Vuosikate on yhdeksän milj. euroa tavoitetasoa parempi ja peruskoulun jälkeinen koulutusaika on noussut kymmenellä päivällä.) Muut päätavoitteet ovat toteutuneet valittujen mittarien valossa lähtötason mukaisina tai hieman sitä heikompina.

Toiminnan tavoitteiden raportointi tehdään Lappeenranta 2037-strategian mukaisesti kahdella tasolla: valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta ja lautakuntaan nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta. Toimialojen valtuuston nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu ao. toimialan kohdalla ja arviointikertomuksen liitteenä on yhteenveto valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta.

LPR 2037-strategian päätavoitteet, mittarit ja toteutuminen

Strategian päätavoitteet	Mittari	Lähde Päivityminen	Lähtötaso	Tavoite 2022	Toteuma 2022*
Kaupunki on muuttovoittaja, asukasmäärä kasvaa	Väkiluku	Tilastokeskus 1 krt/kk	72 697 (12/2020)	72 700	72 675 (12/2022)
Kaupungin elinvoima vahvistuu	Työssäkävien määrä	Tilastokeskus 1 krt/v	29 152 (2018)	30 000	29 377 (2021)
Kaupunki turvaa hyvät koulutuksen ja elämän edellytykset	Koulutustasomittain Koulutusaika peruskoulun jälkeen	Tilastokeskus/ Sotkanet 1 krt/v	370,2 (2019)	373	380,6 (2021)
Kaupunki etenee kohti hiilineutraaliutta	CO ₂ -päästöt vähennystarve strategia-kaudella 65 000 tn (-12 prosenttiyksikköä)	Oma laskelma 1 krt/v	-48 % (2020)	-50 %	-47 % (2021)
Kaupungin keskusta on elävä, viihtyisä ja helposti saavutettava	Kaupan, matkailu-ravitsemus-, taiteen-, viihteen- ja virkistysalan työpaikat keskustan alueella	Tilastokeskus/ Suhdannetilasto 1 krt/v	1.412	1.470	1.410 (6/2022)
Kaupungin turvallisuus paranee	Poliisin katuturvallisuus-indeksi	Poliisi 1 krt/v	108,7 (2020)	110	105,7 (2022)
Kaupungin tulorahoitus on tasolla, joka varmistaa velanhoitokyvyn pitkällä aikavälillä	Vuosikate	Tilinpäätös 1 krt/v	36,3 M€ (12/2020)	27 M€	36 M€ (12/2022)

*Viimeisin käytävissä oleva tieto

Tarkastuslautakunnan arviointitaulukko

Strategian päätavoitteet	Mittari	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei muutosta lähtötasoon	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei voida arvioida
Kaupunki on muuttovoittaja, asukasmäärä kasvaa	Väkiluku			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Kaupungin elinvoima vahvistuu	Työssäkävien määrä		Ei muutosta lähtötasoon		
Kaupunki turvaa hyvät koulutuksen ja elämän edellytykset	Koulutustasomittain Koulutusaika peruskoulun jälkeen	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
Kaupunki etenee kohti hiili-neutraaliutta	CO ₂ -päästöt vähennystarve strategiakaudella 65 000 tn (-12 prosenttiyksikköä)			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Kaupungin keskusta on elävä, viihtyisä ja helposti saavutettava	Kaupan, matkailu-ravitsemus-, taiteen-, viihteen- ja virkistysalan työpaikat keskustan alueella		Ei muutosta lähtötasoon		
Kaupungin turvallisuus paranee	Poliisin katuturvallisuusindeksi			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Kaupungin tulorahoitus on tasolla, joka varmistaa velanhoidokyyvyn pitkällä aikavälillä	Vuosikate	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			

5. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut tässä luvussa talousarviossa esitettyjen toimialan perustehtävän ja strategian mukaisten talousarviotavoitteiden toteutumista sekä talousarvion euromääräistä noudattamista. Arvioinnissa on hyödynnetty tilinpäätöksessä raportoituja toteumatietoja.

Yhteiset palvelut

Yhteiset palvelut jakautuu kolmeen osaan: konsernijohto, konsernipalvelut ja konsernin yhteiset (kaupungin yhteiset keskitetyt toiminnot). Konsernijohtoon sisältyvät valtuuston, hallituksen, vaikuttamistoimielinten ja vaalien menot sekä strateginen viranhaltijajohto. Toimialoilla ei ole substanssijohdon lisäksi muuta hallinto- ja toimistohenkilöstöä, vaan tämä henkilöstöresurssi on keskitetty konsernipalveluihin. Konsernipalvelut on jaettu tiimeihin.

Tarkastustoimen vastuualueen (sisältää ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen) määräraha sisältyy yhteisten palvelujen loppusummaan, mutta vastuualueen käyttösuunnitelman vahvistaa tarkastuslautakunta.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	
Yhteiset palvelut	
Toimintakate bud.	-27,4 milj. euroa
Toimintakate tot.	-24,0 milj. euroa
Toteuma	87,5 %

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuoden 2022 arvioinnissa oli yhteisten palvelujen ja konsernihallinnon osalta **tietohallinto, tietosuojat ja asiakirjahallinto** sekä **assistenttipalvelut**.

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumatilanne 2022

Yhteiset palvelut, Konsernihallinto

Yhteisten palvelujen talousarvio toteutui 3,4 milj. euroa budjetoitua parempana. Alitus tulee pääosin konsernin yhteisistä menoista, joissa on varauksia odottamattomiin menoeriin. Ellei odottamattomia menoeriä tule vuoden aikana, määrärahavaroja ei käytetä. Lisäksi keskitettyä palkankorotusmäärärahaa tarvittiin 0,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Joukkoliikenteen koronamenetyksiä ei ollut tarpeen kompensoida varatulla 1,0 milj. euron määrärahalla.

Toiminnan tavoitteiden raportointi

Kaupunginhallitus vastaa konsernihallinnosta (yhteiset palvelut) sekä sosiaali- ja terveystoimesta vuonna 2022.

Kaupunginhallitukselle oli asetettu valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja niiden mittarit. Kaupunginhallituksella on yhteensä **kuusi** valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Tilinpäätösraportoinnin perusteella tavoitteista toteutui **neljä** ja **yksi** tavoitteista on kehittynyt tavoiteltuun suuntaan. **Yhden** tavoitteen osalta ei tapahtunut muutosta lähtötasoon.

Strategian ohjausvaikutuksen kannalta on tärkeää, että yhteiset palvelut (konsernihallinto) esittää käyttösuunnitelmansa yhteydessä kaupunginhallitukseen nähden sitovat toiminnalliset tavoitteensa. Yhteisten palvelujen tavoitteet johdetaan strategian päätavoitteista ja kaupunginhallituksen valtuustoon nähden sitovista tavoitteista. Yhteiset palvelut esittävät kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita jokaisessa kolmessa

kärkiohjelmassa (kasvun kaupunki, kestävä kaupunki ja koulutuksen kaupunki). Tavoitteita tulee esittää siten, että niiden avulla saadaan kattava kuva yksikön toiminnan onnistumisesta hyvinvoivien asukkaiden ja elinvoimaisen kaupungin näkökulmat huomioiden.

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus hyväksyy talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelmansa. Kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan kuuluvat yhteiset palvelut (konsernihallinto) sekä maakunnalliset yksiköt Lappeenrannan hankintapalvelut (ja vuoden 2023 alusta lukien Etelä-Karjalan maahanmuuttopalvelut).

Kaupunginhallitus asetti käyttösuunnitelmassa tehtäväalueelleen yhteisten palveluiden osalta yhteensä **17 kaupunginhallitukseen nähden** sitovaa tavoitetta. Tavoitteille määriteltiin mittarit ja keskeisimmät toimenpiteet vuodelle 2022.

Lappeenrannan kaupungin konsernihallinnon toimintasäännön (kaupunginhallitus hyväksynyt 2.5.2023) mukaan konsernihallinto jakautuu kahteen toimintatasoon: **strategisen ohjauksen ja kehittämisen tasoon** sekä **operatiiviseen tasoon**. Strategista ohjausta ja kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn kehittämistä johtaa kaupunginjohtaja ja hänen alaisuudessaan muut johtavat viranhaltijat ja toimihenkilöt.

Operatiivinen taso jakautuu 11 tiimiin työprosesseja varten

Asiakaspalvelutiimi, Asiakirjahallintotiimi, Assistenttitiimi, Hankinta- ja kilpailuttamistiimi, Matkailu- ja tapahtumatiimi, Elinvoimatiimi, Talous- ja rahoitustiimi, Tietohallintotiimi, Työllisyys-, hyvinvointi ja terveyden edistämistiimi, Maahanmuuttopalvelujen tiimi sekä Viestintä- ja markkinointitiimi. Jokaisella tiimillä on tiimin vetäjä, joka vastaa tiimin päivittäisestä työskentelystä.

Tietosuoja, Tietohallinto ja Asiakirjahallinto

Tietohallintotiimi, tietosuoja ja asiakirjahallintotiimi sijoittuvat Lappeenrannan kaupunkiorganisaatiossa apulaiskaupunginjohtajan alaisuuteen/vastuualueeseen ja ovat osa kaupungin konsernihallintoa.

Tiedonhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat Tietohallinto, Tietosuoja ja Asiakirjahallinto.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) sekä siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1.1.2020. Tiedonhallintalaki edistää tiedonhallinnan yhdenmukaisuutta, tietoturvallisuutta ja digitalisointia viranomaistoiminnassa. Tiedonhallintalakiin liittyvät vastuut on määritelty kaupungin hallintosäännössä.

Tietosuoja

Tietosuojalainsäädäntö perustuu Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen (käytetään yleisesti lyhennettä GDPR) ja sitä täydentävään kansalliseen tietosuojalakiin. Tietosuoja-asetus on **henkilötietojen käsittelyä** sääntelevä laki, jota alettiin soveltaa kaikissa EU-maissa keväällä 2018. Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojan tarkoituksena on varmistaa, että organisaatiot käsittelevät henkilötietoja lainmukaisesti ja vain silloin, kun niiden käsittelyyn on lainmukainen peruste.

Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

Tietosuoja-asetus edellyttää julkishallinnon organisaatioiden nimeävän tietosuojavastaavan. Lappeenrannan kaupungilla on ollut täysipäiväinen tietosuojavastaava 1.3.2021 alkaen. Tietosuojavastaava on organisaation

sisäinen asiantuntija tietosuojaa koskevissa kysymyksissä. Tietosuojavastaava kuuluu ottaa mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaikkien tietosuojakysymysten käsittelyyn. Tietosuojavastaava seuraa henkilötietojen käsittelyä ja auttaa tietosuojalainsäädännön noudattamisessa ja tuo esiin havaitsemiaan puutteita. Tietosuojavastaava antaa neuvoja myös tietosuojaa koskevassa vaikutustenarvioinnissa ja valvoo sen toteutumista sekä tekee yhteistyötä valvontaviranomaisen eli Tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa.

Tietosuojasäännösten noudattaminen on rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän vastuulla. Tietosuojavastaava ei ole henkilökohtaisesti vastuussa yleisen tietosuojasetuksen rikkomisesta.

Lappeenrannan kaupungin tietosuojavastaavan työn painopisteitä on ollut muun muassa tietosuojan tason kartoitukset, kuvaus käsittelytoimista sekä tietosuojaselosteiden päivitys yhteistyössä tiedonhallinnan työryhmän kanssa sekä niiden julkaisu kaupungin kotisivuilla. Lisäksi tietosuojassa on panostettu henkilöstön ohjeistukseen ja koulutukseen sekä toteutettu tietosuojan vaikutustenarviointeja. Työn painopistealueena on ollut myös sopimusten läpikäynti (mikäli sopimukseen liittyy henkilötietojen käsittelyä, pitää sopimuksessa olla määritelty tietosuojavastuut). Koulujen tietosuojaa ja tiedonhallintaa on kehitetty, opetustoimeen on vuonna 2022 toteutettu Tiedonhallinnan käsikirja kouluille yhteistyössä Eduksin (ent. Saimaan mediakeskus) kanssa. Käsikirjan osalta on myös käynnistetty sen jalkautus kouluttamalla sen sisältöä ja käyttöä koulukohtaisesti.

Tietosuojavastaavan työn tulevia painopisteitä on muun muassa varhaiskasvatuksen tietosuojan ohjeistus, Googlen palveluiden käyttö kouluissa, koulujen pedagogiset järjestelmät sekä aiemmin hankittujen järjestelmien vaikutustenarvioinnit (esimerkiksi koulujen Wilma-järjestelmä).

Tietosuoja asettaa säännöt, joiden mukaan tulee toimia aina henkilötietoja käsiteltäessä, ja **tietoturva** tarjoaa ne keinot, joilla henkilötietoja suojataan. Käsitteinä nämä kulkevat käsi kädessä, eikä tietosuojaa ole ilman tietoturvaa. Tietoturvalla tarkoitetaan erilaisten tietojen, järjestelmien, palveluiden sekä tietoliikenteen asianmukaista suojaamista. Tietoturvasta vastaa tietohallinto.

Tietohallinto

Tietohallinnon vastuulla on kaupungin ICT-palveluiden kehittäminen, tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvät hankinnat sekä tietoturvallisuus. ICT-tukipalvelut tuottaa Meidän IT ja Talous Oy (lyhyemmin Meita).

Vuoden 2023 talousarvion ja taloussuunnitelman 2024–2025 mukaan tietohallinnon keskeisinä painopisteinä ovat tiedonhallintaan liittyvän lainsäädännön muutosten toimeenpano, kaupungin käyttämien tietojärjestelmien ja ICT-palveluiden elinkaaren hallinta ja niihin liittyvät hankinnat ja sopimukset sekä tietoturvallisuutta ylläpitävät ja kehittävät toimenpiteet. Tietohallinto tukee toimialoja palveluprosessien ja niitä tukevien tietojärjestelmien kehitystoimissa.

Tietohallintotiimi on kooltaan pieni ja haavoittuva, mutta merkittävä. Tietohallinto on paljosta vastuussa ja työntekijöitä on vähän. Myös toimintaa ohjaavan lainsäädännön muutokset työllistävät paljon. Konsernipalveluiden yhteinen asiakaspalautekysely on tehty vuonna 2021 ja tietohallintotiimin osalta kehitettäväksi asioiksi nousi lähinnä tietohallintotiimin vähäiset henkilöstöresurssit ja varahenkilöjärjestelmä.

Muuttuneen maailmantilanteen vuoksi varautuminen tietoturvaaukia vastaan on noussut entistä tärkeämmäksi, joten tietohallinnossa digitaalisen turvallisuuden varmistaminen korostui vuoden 2022 työtehtävissä. Tietoturvan systemaattinen parantaminen Microsoftin pilvipalveluissa toteutettiin vuoden 2022 aikana. Myös VM:n rahoittama Digikannustinhanke valmistui kesäkuussa 2022 (liittyy sähköisen asioinnin kehittämiseen ja hankkeella toteutettiin ratkaisu saavutettaville sähköisille palveluille).

Digitaalisen turvallisuuden hallintamallin ja digiturvapolitiikan päivitys valmisteltiin vuoden 2022 aikana ja asia tuotiin kaupunginhallituksen käsittelyyn 20.3.2023. Digitaalisen turvallisuuden hallintajärjestelmän tavoitteena on kuvata ne menettelytavat, joilla organisaation digitaalista turvallisuutta johdetaan, kehitetään ja

arvioidaan. Lappeenrannan kaupungin digiturvapolitiikkaan on koottu kaupungin toiminnassaan noudattamat digitaalisen turvallisuuden tavoitteet, periaatteet, vastuut ja organisointi. Digiturvapolitiikka yhdistää tietosuojan, tietoturvan sekä kyberturvallisuuden näkökulmat yhteen politiikkaan. Digiturvapolitiikan käytännön ohjeistukset kootaan digiturvakäsikirjaan, joka julkaistaan kaupungin intranet palvelussa henkilöstön saataville. Lappeenrannan kaupungin digiturvapolitiikka on ollut toimialoilla kommentoitavana ja palautteissa korostui digiturvapolitiikan koulutuksen ja ohjeistuksen tärkeys. Opetustoimeen vuonna 2022 tehty tiedonhallinnan käsikirja on osa kyseistä digitaalisen turvallisuuden käsikirjaa/digiturvakäsikirjaa henkilöstölle.

Kaupungin tietoturvan kypsyystason arviointimallin valinta tehdään Meitan ISO 27001 arvioinnin jälkeen. Tietoturvan kypsyystasolla arvioidaan se taso, jolla määritellään, millä tasolla organisaatio on tietoturvan huomiomisessa osana organisaation normaalia toimintaa. Tasoja on viisi ja tasolla viisi on olemassa selkeät prosessit, jatkuva auditointi, riskiarviot ja standardit. Lappeenrannan kaupungin realistisena tavoitteena vuodelle 2022 pidetään tasoa 3 ja tavoitteena on vuonna 2025 saavuttaa taso 4.

Tietosuojan ja tietoturvan jatkuvalla kehittämisellä organisaation tiedot pystytään pitämään paremmin turvassa. Henkilöstön koulutus tiedonhallintaan ja tietoturvallisuuteen liittyvistä vastuista on keskeistä ja sen avulla organisaation tiedonhallinnan kulttuuria kehitetään paremmaksi.

Lappeenranta on osana monia yhteistyöverkostoja, niin Etelä-Karjalan tasolla kuin laajemminkin, joten Lappeenrannan kaupunki ei ole aivan yksin tietoturvallisuudesta huolehtiessaan. Esimerkiksi Meita on ollut tuke-
massa asiakkaitaan Digi- ja väestötietoviraston järjestämissä Taisto-harjoituksissa sekä osallistunut muihin kyberturvaharjoituksiin asiakkaidensa kanssa. Meitan asiakkaana myös Lappeenrannan kaupunki on ollut mukana harjoituksissa. Yhteinen varautumisen suunnittelu sekä poikkeustilanteiden säännöllinen harjoittelu kuuluvat olennaisena osana Meitan inhouse -kumppanuuteen.

Meita tuottaa tietotekniikan peruspalvelut Lappeenrannan kaupungin ja Meitan välisen puitesopimuksen nojalla muun muassa: tekniset tietoturvaratkaisut erityisesti, käyttövaltuudet, tukipalvelut (rajoitetusti, huomioiden Eduksin rooli eli ent. Saimaan mediakeskuksen palvelut opetustoimelle), tietoliikenneyhteydet ja tulostusratkaisut.

Meita tuottaa omistajilleen inhouse (sidosyksikkö) periaatteella talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT-palveluita kolmen maakunnan alueella (kunnille, kuntayhtymille, hyvinvointialueille sekä sidosyksikköasemassa oleville yhtiöille). Meitan kotipaikka on Lappeenranta.

Meita oli nimennyt vuoden 2022 Asiakkaan vuodeksi. Meita on tehnyt merkittäviä panostuksia asiakasviestintään ja palvelupyynnöiden käsittelyyn, ovat positiivisia tuloksia ja merkittävä parannus siihen, ettei palvelupyynnöitä jää roikkumaan. Työtä kuitenkin riittää ja palvelupyynnöiden käsittely on erityistarkastelussa edelleen myös vuonna 2023, joten Meitan vuoden 2023 agendalla on mukana edelleen vahvasti asiakaskokemuksen kehittäminen.

Meitalla on ollut henkilöstöresursoinnissa haasteita henkilöstön pysyvyyden ja osaajien saatavuuden kanssa. It-alalla on erittäin kova kilpailu osaajista, erityisasiantuntijoita ei ole helppo saada. Hyvinvointialueuudistuksen kuormitus Meitan henkilöstöresursseissa heijastui kaupungin asiakasprojektien toimitusvarmuuteen. Meitalla on inhouse-yhtiönä ollut keskeinen rooli hyvinvointialueasiakkaidensa muutoksen toteuttajana.

Asiakirjahallinto

Asiakirjahallinnon keskeisinä painopisteinä ovat tiedonhallintaan ja arkistointiin liittyvän lainsäädännön muutosten toimeenpano sekä tiedonhallinnan kehittäminen suunnitelmalliseen ja ennakoivaan suuntaan. Asiakirjahallinto tukee toimialoja asiakirjallisen tiedon hallinnassa koko tiedon elinkaaren ajan. Lappeenrannan

kaupungin käytössä oleva asian- ja dokumentinhallintajärjestelmä M-Files on mahdollistanut sähköisen arkistoinnin.

Lappeenrannassa asiakirjahallintotiimiin kuuluvat: asiakirjahallintopäällikkö ja suunnittelija, kaupunginarkisto, kirjaamo ja kokoushallinta. Asiakirjahallintotiimin tehtävät tiivistetysti:

- Kaupunginarkisto: Arkistoitavista (pysyvästi säilytettävät) asiakirjoista huolehtiminen, tietopalvelu ja sisäinen neuvonta arkistointiin ja asiakirjojen käsittelyyn liittyen.
- Kirjaamo: Asiarekisteriin kirjattavien asioiden kirjaaminen ja saapuvien asiakirjojen kirjaaminen ja asiakaspalvelu.
- Kokoushallinta: Toimielinten pöytäkirjat ja esityslistat sekä muut kokoushallintaan liittyvät tehtävät.

Asianmukaisella asiakirjahallinnalla mahdollistetaan ja tuetaan tärkeitä hyvään hallintoon kuuluvia periaatteita ja asioita, muun muassa: Julkisuusperiaatteen ja tiedonsaantioikeuksien toteutuminen, tiedon löydettävyys ja sen säilyminen myös tutkimusta varten sekä toiminnan ja päätöksenteon jatkuvuus. Asiakirjahallintotiimin tehtävät ovat lakisääteisiä ja toimintaa ohjaa muun muassa arkistolaki, tiedonhallintalaki ja julkisuuslaki. Julkisuuslain mukaan viranomaisen toiminta on lähtökohtaisesti julkista, salassapito täytyy perustella.

Asiakirjahallinnon tehtäviin kuuluu ohjata asiakirjatiedon käsittelyä koko sen elinkaaren ajan. Asiakirjahallintotiimin tehtävänä on koordinoida asiakirjahallintaa sekä tukea järjestelmällä ja osaamisella asiakirjojen säilytykseen liittyvissä asioissa. Tarkoitus on, että asiakirjat löytyvät sieltä mistä niiden kuuluukin löytyä, on toiminnan ydin. Esimerkkinä tietopalvelun osalta todetaan, että jos kuntalainen pyytää tietoa, niin häntä autetaan. Tietopalvelu on järjestetty esimerkillisesti.

Prosessit on pääsääntöisesti tunnistettu ja prosessit ovat tarpeellisilta osin tiedonohjaussuunnitelmassa (TOS). Tulevaisuudessa sähköinen tiedonhallinta ja siihen liittyvät asiat tulevat vaatimaan enemmän resursseja. Huomioitava kuitenkin myös analogisen aineiston (paperi ja vastaavat) tarpeet samanaikaisesti. Muuttuva lainsäädäntö vaikuttaa osaltaan toimintaan ja sen kehittämistarpeisiin.

Assistenttipalvelut

Assistenttipalvelut sijoittuu Lappeenrannan kaupunkiorganisaatiossa apulaiskaupunginjohtajan alaisuuteen/vastuualueeseen ja on osa kaupungin konsernihallintoa.

Assistenttitiimi vastaa konsernihallinnon ja toimialojen toimistopalveluista sekä niiden kehittämisestä. Toimistopalvelupäällikkö toimii tiimiläisten esihenkilönä ja vastaa assistenttipalvelujen organisoinnista ja kehittämisestä sekä toimii henkilöstöjohtajan sijaisena. Tiimiläiset vastaavat muun muassa yleisistä toimistotehtävistä, henkilöstöpalveluiden tukitehtävistä ja talouden tukipalveluista sekä joukosta erityistehtäviä toimialoilla. Tiimiläiset ovat hajautuneena toimialoille ja eri osastoille.

Assistenttitiimi on mukana Lappeenrannan kaupunkiorganisaation lukuisissa prosesseissa (hallinnolliset tukiprosessit ja asiointiprosessit). Tavoitteena on prosessien kehittäminen ja sujuvoittaminen, mielekkäät työtehtävät ja työmäärät sekä tyytyväiset työntekijät, asiakkaat ja tehokkuus. Toimiva työyhteisö on tehokas. Prosesseja kehitetään koko ajan.

Assistenttitiimi on mukana muun muassa seuraavissa hallinnollisissa tukiprosesseissa: Yleishallinto, toimistotyö, Asianhallinta, Hankehallinta, Hankintaprosessit, HR-prosessit, Talouden tukiprosessit ja Viestintäprosessi sekä seuraavissa asiointiprosesseissa: Varhaiskasvatus, Maapolitiikka, Rakennusvalvonta, Perusopetus, Lukio-opetus, Kaavoitus ja Ympäristötoimi.

Assistenttitiimissä on tällä hetkellä 43 + 1 henkilöä. Assistenttitiimin osalta henkilöstön työhyvinvointikyselyn tulokset ovat olleet erittäin hyvät. Assistenttitiimissä on panostettu tiedon sekä osaamisen jakamiseen ja henkilöstön koulutuksesta huolehditaan.

Sijaisjärjestelyt ovat haastavat, koska toimistotyöntekijät ovat omien työtehtäviensä ja niissä käytettävien järjestelmien asiantuntijoita. Digitalisointi on muuttanut toimistotyön vaativammaksi ja mielenkiintoisemmaksi, mutta yksilötasolla tehtävät ja työmäärät eivät ole vähentyneet, vaan työkuorma ja vaatimustaso ovat nousseet.

Tiimin henkilöstöstä 25 % on yli 60-vuotiaita ja yli 50 % yli 55-vuotiaita, joten rekrytointien onnistuminen ja hiljaisen tiedon sekä osaamisen siirtäminen uusille työntekijöille ovat kriittisen tärkeitä. Samalla henkilöstön jatkuva osaamisen kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Assistenttitiimin osalta korona-aikana tehty etätö nopeutti eri sähköisten toimintojen käyttöönottoa ja erityisesti hybridityömahdollisuus on lisännyt työhyvinvointia. Toimistotilojen käyttöä on voitu tehostaa, koska osa työntekijöistä on vuorollaan etätössä.

Assistenttitiimin asiakastyytyväisyyskyselyt toimialoille ja tulosityksiköille on tehty vuosina 2018 ja 2022. Assistenttitiimin asiakastyytyväisyyskyselyn vastausprosentti v. 2018 oli 36,1 (127/352) ja yleisarvosana palveluista oli 4,2 ja annettujen arvioiden keskiarvo oli 4,1 (asteikolla 1-5). Osaamiseen ja palvelun laatuun ja ystävällisyyteen ollaan kyselyn mukaan erityisen tyytyväisiä. Kehitettäviksi asioiksi/kehitysaskeliksi nousivat muun muassa seuraavat asiat: Tiedon lisääminen tiimin tehtävistä ja tehtäväjaosta henkilöittäin, Tehtävien ja tehtäväjaon edelleen selkeyttäminen, Tiedon lisääminen liittyen sijaisiin, Toiminnan jatkuva kehittäminen, Henkilöstön jatkuva kouluttaminen.

Vuoden 2022 lopussa tehdyssä asiakastyytyväisyyskyselyssä assistenttitiimin osalta vastausprosentti oli 22,81 (91/399) ja annettujen arvioiden keskiarvo oli 4,4 (asteikolla 1-5).

Konsernipalveluiden yhteinen asiakaspalautekysely on tehty v. 2021. Konsernipalveluiden yhteisen asiakaspalautekyselyn perusteella tiimiyttäminen edesauttaa muun muassa: Tehtävien ja toimintatapojen kriittistä tarkastelua yli toimialarajojen – nopeampaa muutosta, Käytäntöjen yhtenäistämistä yli toimialarajojen, Tasavertaisemman ja -laatusemman toimistopalvelun tuottamista, Työmäärien tasaamista, Tehostamista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tiimejä koskevat asiakastyytyväisyys-/palautekyselyt on hyvä tehdä ainakin kerran valtuustokauden aikana. Vastaajamäärät monien tehtyjen kyselyiden osalta ovat pieniä, joten vastausprosenttia on jatkossa hyvä pyrkiä nostamaan.

Konsernihallinnosta

Konsernihallinnossa aloitti uusi hallintopäällikkö 1.3.2022 lukien.

Konsernihallinnon selonteossa esitetyt sisäisen valvonnan keskeiset kehittämiskohteet taloussuunnittelukaudella ovat muun muassa:

- **Sisäinen viestintä ja tiedonkulku**
- **Henkilöstösuunnitelman laatiminen**
- **Konsernihallinnon johtoryhmätyöskentely**

Selonteossa kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä on keskeisenä kehittämiskohteena mainittu myös **keskeisimpien prosessien toiminnan kehittäminen.**

Konsernihallinnon käytäntöihin ja rakenteisiin on tehty muutoksia vuoden 2022 aikana. Muutokset pyritään jalkauttamaan osaksi konsernihallinnon ja kaupungin toimintaa vuoden 2023 aikana. Pääosin muutosten tavoitteena on asioiden valmistelun ja konsernihallinnon sisäisen toiminnan laadun kehittäminen ja tehostaminen.

Konsernihallinnon toiminnassa on tunnistettu yksittäisiä henkilöriskejä sijaisjärjestelyjen osalta. Näiden riskien vähentämiseksi konsernihallinto käy läpi henkilöiden toimenkuvia ja sijaisjärjestelyjä. **Tarkastuslautakunta toteaa, että on hyvä pitää huolta henkilöresurssien riittävydestä, jotta kaikki lainsäädännöstä tulevat asiat on mahdollista toteuttaa asianmukaisesti myös tulevaisuudessa.**

Organisaation sisäisen viestinnän ja tiedonkulun osalta kaupunkiorganisaatiossa on aloitettu sisäisen viestinnän laaja kehittämistyö. Työyhteisöviestintä eli sisäinen viestintä on tunnistettu haasteelliseksi toiminnoksi työhyvinvointikyselyissä ja vastaavissa kyselyissä. Konsernihallinnon johtoryhmässä työyhteisöviestintä on nostettu yhdeksi keskeiseksi kehittämiskohteeksi. Vuonna 2022 on panostettu organisaation sisäisen viestinnän kehittämiseen ja nykyaikaisten tiedotuskanavien ja -menetelmien käyttöön.

Työyhteisöviestinnän kehittämistyöryhmä järjesti vuoden 2022 aikana kyselyn viestinnän nykytilasta. Vastajat toivoivat avoimempaa, yhteisöllisempää ja ennakoivampaa viestintää, jossa henkilöstö huomioidaan ennen kuin asioista kerrotaan ulospäin. Vastauksissa peräänkuulutettiin myös esihenkilöiden vastuuta oleellisten tietojen välittäjänä. Vastauksissa kaivattiin kaupungin johtotasolta lisää läsnäoloa ja ajankohtaisten taustoitusten ja katsausten pitämistä. Vastausten perusteella koetaan myös, ettei tieto liiku tarpeeksi hyvin eri yksiköiden välillä, ja vastaajat toivoivat myös lisää avoimuutta ja tietoa siitä, missä ja millaisissa tehtävissä kukakin työskentelee ja mitä mikäkin yksikkö tekee. Yksikkö-/tiiminäkökulmasta toivottiin lisää erityisesti säännöllisiä ja yhteisiä hetkiä tiedonvälitykseen.

Viestinnän kanavat niin työyksikötasolla kuin laajemmin koko organisaatiossa vaativat pelisääntöjä sen suhteen missä viestitään mitäkin, tämä auttaisi niin tiedonetsijöitä, -välittäjiä kuin -vastaanottajiakin. Vastajat toivoivat yhdenmukaisia sääntöjä myös siihen, miten viesteihin tulisi reagoida. Merkittävä osa kanaviin liittyvistä viesteistä liittyi sisäisen kanavan eli Wintran kehittämiseen.

Konsernipalveluiden ohjausryhmän toiminta on lakkautettu ja tilalle on perustettu tiiviimpi ja selkeytynyt konsernihallinnon johtoryhmä. Konsernihallinnon johtoryhmässä käsitellään hallinto-, talous- ja henkilöstöasioita sekä tiimien johtamiseen ja yleisjohtamiseen liittyviä asioita. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää konsernihallinnon toimintaa, asioiden sujuvaa käsittelyä ja lisätä tiedonkulkua. Uuden johtoryhmän toiminta alkoi vuoden 2022 alusta. **Kaupungin laajennettu johtoryhmä aloitti toimintansa myös vuoden 2022 alusta.**

Kehittämistoimenpiteinä nähdään muun muassa prosessien tarkastelu yhdessä toimialojen kanssa, hallintorakenteen jatkuva uudelleen arviointi ja uudistukset sekä tiimien toiminnan ja yhteistyön kehittäminen sekä kokouskäytäntöjen ja työtapojen muuttaminen tehokkaammaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi. Hyvään työskentelytyyliin kuuluu myös henkilöstön säännöllinen kuuleminen. Muuttuva toimintaympäristö vaatii avointa vuoropuhelua ja luottamuksen rakentumista johdon ja henkilöstön välille.

Konsernihallinnon sisällä on aloitettu konsernihallinnon laajan henkilöstösuunnitelman tekeminen. Henkilöstösuunnitelman tavoitteena on erityisesti kehittää, selkeyttää ja yhtenäistää henkilöstöasioihin liittyviä käytäntöjä konsernihallinnossa. Konsernihallinnon tiimien rooli valmistelussa on keskeinen. Tavoitteena on, että konsernihallinnon henkilöstösuunnitelma valmistuu kevään 2023 aikana.

Korona on muuttanut tiimien toiminta- ja työskentelytapoja. Konsernihallinnon henkilökunnalle tehtiin keväällä 2021 kysely työtilojen käytöstä. Kyselyn seurauksena kaupungintalon 4. krs:n tilajärjestelyihin tehtiin muutoksia. Tiimien uudet tilat otettiin käyttöön 1.9.2021. Kysely uusittiin syksyllä 2022 ja jatkotoimenpiteistä päätetään myöhemmin. Toimistotilojen käyttöä on voitu tehostaa, koska osa työntekijöistä on vuorollaan etätyössä.

Konsernihallinnon ja toimialojen yhteisten prosessien kuvaaminen ja prosessinomistajien määrittely vaatii vielä hallinnon sujuvuuden lisäämiseksi toimenpiteitä. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että hukkatyön

tunnistamiseen ja poistamiseen on otettu tarkasteluun muun muassa hallinnollisten prosessien edelleen kehittäminen koko kaupunkiorganisaation tasolla muun muassa kuvaamalla keskeisimmät konsernipalveluiden ja toimialojen yhteiset tukiprosessit sekä määrittelemällä yhteisten tukiprosessien prosessinomistajat ja kehittämisvastuulliset tarvittaessa prosessivaiheittain.

Kuva 2: Kimpisen urheilukeskus ja näkymä Saimaalle

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimialalla on kaksi lautakuntaa: lasten ja nuorten lautakunta sekä kulttuuri- ja liikuntalautakunta. Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut toimiala luo perustaa lappeenrantalaisten hyvinvoinnille ja sivistykselle sekä kaupungin elinvoimalle ja uudistumiselle.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut	
Toimintakate bud.	-127,9 milj. euroa
Toimintakate tot.	-128,2 milj. euroa
Toteuma	100,2 %

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuoden 2022 arvioinnissa oli lasten ja nuorten lautakunnan osalta **perusopetus** ja kulttuuri- ja liikuntalautakunnan osalta **teatteri** ja **liikuntatoimi**.

Lasten ja nuorten palvelut

Lasten ja nuorten palveluiden laadukas toteuttaminen luo hyvinvointia lapsille, nuorille ja perheille sekä antaa valmiuksia toimia yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä sekä kehittää ratkaisuja tulevaisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin.

Perusopetus

Perusopetuksen vastuualue vastaa lasten perusopetuksen järjestämisestä Lappeenrannan kaupungin alueella asuville oppilaille, jotka eivät osallistu muun opetuksen järjestäjän opetukseen tai joiden huoltaja vastaa oppivelvollisuuden suorittamisesta (ns. kotiopetus, on pieni määrä oppilaita, jotka ovat kotiopetuksessa). Toimintaa ohjaa perusopetuslaki, perusopetusasetus sekä muut lait, joihin sisältyy perusopetusta koskevia määräyksiä (esimerkiksi opiskeluhuoltolaki) ja valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet.

Perusopetuksen budjetti vuonna 2022 oli 54 882 000 euroa. Vastuualue ylläpitää 17 peruskoulua (sen jälkeen, kun Korkea-ahon koulu lakkautettiin 14.6.2022), joissa opiskelee lukuvuonna 2022–2023 yhteensä 6248 oppilasta. Henkilöstömäärä on yhteensä 689 (joista 497 op., 175 ohj., 17 rehtoria/virka-apulaisrehtoria).

Opetustoimessa on paljon hanketoimintaa, joten hallinnossa työskentelee määräaikainen projektipäällikkö. Hankkeiden osuus on noin 3,4 milj. euroa, joten kyse on merkittävästä rahasummasta. Perusopetuksen kehittäminen tapahtuu lähes kokonaan hankerahoitteisesti, jolloin omarahoituksen varaaminen talousarvioon sekä resursointi hankehallinnon toteuttamiseen on tärkeää.

Varhaiskasvatus- ja perusopetusikäisten lasten määrä vähenee taloussuunnitelmakaudella huomattavasti. Lasten määrän väheneminen alkaa vaikuttaa merkittävästi myös perusopetukseen, kun pienet ikäluokat siirtyvät perusopetukseen ikäryhmä kerrallaan, joten perusopetuksen vastuualue tulee kokemaan ison rakennemuutoksen, kun oppilaiden määrä vähenee tulevina vuosina. Oppilasmääräennusteiden toteutuessa oppilasmäärä vähenisi lukuvuosien 2023–2026 aikana yhteensä 376 oppilalla, joten perusopetuksen oppilasmäärä on ennusteiden perusteella vuosina 2025–2026 yhteensä 5872 oppilasta.

Lasten ja nuorten palvelujen talousarviokehitys on suhteutettu väheneviin valtionosuuksiin. Kehyksen pienentyminen tällä suunnittelukaudella sekä tulevina vuosina edellyttää vastaavansuuruisten käyttömenojen vähentämistä. Talouden tasapainotus tehdään lasten ja nuorten lautakunnan kehityksen sisällä vastuualueiden kesken.

Perusopetuksen oppilasmääräennusteet on huomioitu käyttösuunnitelman laadinnassa. Peruskoulujen oppilasmäärä vähenee noin 1 300 oppilaalla vuosikymmenen loppuun mennessä. Vähentymisen ei pysähdy vuoteen 2030 mennessä, vaan jatkunee sen jälkeenkin ja oppilasmäärä voi pudota ehkä jopa 4 500 oppilaan määrään. Tämä merkitsee, ettei kaikkia nykyisiä kouluja ole tulevaisuudessa mahdollista ylläpitää. Myös moniin käytössä pysyviin kouluihin tarvitaan lisäksi muuta käyttöä. Tämän vuoksi vuoden 2023 alussa on käynnistetty palveluverkkoselvitys, joka valmistunee niin, että päätöksenteko asiasta voitaisiin tehdä seuraavan talousarvion yhteydessä. Ennen päätöksentekoa on vuorossa kaupunkilaisten osallistaminen ja kuuleminen asiassa.

Investointien puiteohjelma

Valtuusto päättää osana talousarviota talonrakennuksen investointien puiteohjelmasta, joka ulottuu vuoteen 2032. Ohjelmaan otetut hankkeet ovat periaatepäätöksiä kohteista, jotka aiotaan toteuttaa. Hankkeiden toteutusvuosia ja kustannusarvioita täsmennetään vuosittaisessa päivitysprosessissa. Tällaisena ohjelma palvelee pitkäjänteistä taloussuunnittelua ja rakennusten kunnossapitoa. Ohjelmasta voidaan poistaa tai siihen voidaan lisätä hanke ohjelman vuotuisen päivityksen tai muun palveluverkkopäätöksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt vuoden 2023 talousarviossa, että vuoden 2023 alussa käynnistetään palveluverkkoselvitys. Valtuuston päätettäväksi valmisteltavassa esityksessä vuonna 2036 perusopetuksen käyttöön varataan tilaa oppilasta kohden suunnilleen vuoden 2023 tilannetta vastaava määrä. Koulujen yhteyteen pyritään sijoittamaan myös muita lasten ja nuorten palveluiden sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluiden toimintoja. Palveluverkko suunnitellaan niin, että kaupungin kaikkien talonrakennusinvestointien ja pääomavuokravastuiden määrä voi olla vuosina 2023–2036 enintään 300 miljoonaa euroa.

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumatilanne 2022

Lasten ja nuorten palvelut/Lasten ja nuorten lautakunta

Tulokseen on vaikuttanut olennaisesti koronapandemia ja Ukrainan sota. Lasten ja nuorten tehtäväalueen toimintakate ylittyi 859 000 eurolla. Vastuualueista lasten ja nuorten yhteiset sekä nuorisopalvelut pysyivät toimintakatteessaan. Varhaiskasvatuksen toimintakate ylittyi 189 000 eurolla. Suurin osa ylityksestä selittyy koronapandemian aiheuttamista poissaoloista. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on ollut myös nousussa.

Perusopetuksen toimintakate ylittyi 596 000 eurolla. Ylityksestä 293 000 euroa selittyy ukrainalaisten valmistavalla opetuksella. Valmistavan opetuksen kustannukset valtio korvaa jälkikäteen. Koronapandemian aiheuttamat lisäkustannukset olivat 217 000 euroa. Loppuosa 86 000 euroa koostui pääosin sairauslomien sijaisten kasvaneesta käytöstä. Lukiokoulutuksen toimintakate ylittyi 112 000 eurolla, josta suurin osa selittyi sairauspoissaolojen sijaisuuksien käytöstä.

Tuottavuuden parantamiseksi kevään 2022 aikana joukkoliikenneyksikön kanssa on käyty läpi koulujen alkamis- ja päättymisajankohdat huomioiden joukkoliikenteen optimaaliset kuljetusaikataulut (taloudellinen hyöty kohdistui joukkoliikenneyksikön budjettiin).

Lukuvuoden 2022–2023 aikana koulujen kehittämisen yhtenä painopisteenä on hävikkiruoan vähentäminen yhteistyössä Saimaan Tukipalvelut Oy:n kanssa. Edellä mainituista toimenpiteistä saavutettu taloudellinen hyöty arvioidaan lukuvuoden päättyessä.

Perusopetuksen kehityksessä on huomioitu valmistavan opetuksen kasvanut oppilasmääräennuste edellisiin vuosiin verrattuna. Valmistavan opetuksen järjestämiskustannukset ovat nyt tavanomaista suuremmat ja kehitykseen saatiin tästä syystä 300 000 euron lisäys. Joutsenon koulun yhteydessä olevan tilaelementin vuokraa jatkettiin lukuvuoden 2022–2023 ajaksi, ja sen vuokra katetaan kehitykseen saadusta lisämäärärahasta. On siis epävarmaa, missä laajuudessa valmistavaa opetusta syksystä 2023 alkaen on mahdollista järjestää. Myöskään tarpeesta ei ole tässä vaiheessa tietoa.

Toiminnan tavoitteiden raportointi

Toiminnan tavoitteiden raportointi tehdään Lappeenranta 2037-strategian mukaisesti kahdella tasolla: valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta ja lautakuntaan nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut toimialalle oli talousarviossa asetettu valtuustoon nähden yhteensä **12** sitovaa tavoitetta. Tilinpäätösraportoinnin perusteella tavoitteista toteutui **kahdeksan**. **Yksi** tavoitteista ei toteutunut ja **kolmen** tavoitteen osalta ei tapahtunut muutosta lähtötasoon.

Strategian ohjausvaikutuksen kannalta on tärkeää, että toimialat esittävät käyttösuunnitelman yhteydessä myös lautakuntaan nähden sitovat tavoitteensa. Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut toimialalla oli toimialan kahden lautakunnan käyttösuunnitelmassa asetettu yhteensä **32** lautakuntiin nähden sitovaa tavoitetta, joista lasten ja nuorten lautakunnan käyttösuunnitelmassa **18** sitovaa tavoitetta ja kulttuuri- ja liikuntalautakunnan käyttösuunnitelmassa **14** sitovaa tavoitetta.

Toiminnan johtamisen, kehittämisen ja prosessien näkökulma

LPR 2037-strategia

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut toimialan ja opetustoimen painopistealueet on laadittu kaupungin strategian LPR 2037 pohjalta ja talousarviossa, käyttösuunnitelmassa ja puolivuosisikatsauksessa on asetettu tarkemmin mittarit, joilla tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Strategiaa on viety toimialalla eteenpäin ja strategian toteuttaminen etenee suunnitelmien mukaisesti, joten strategian tavoitteiden toteuttamista jatketaan ja lasten kehitystä tuetaan turvallisella kasvun ja koulutuksen polulla. Kestävän talouden haasteena on palvelujen mukauttaminen lasten määrän kehitykseen.

Merkittävimmät poikkeamat koko toimialalla vuoden 2022 osalta tulevat lyhytaikaisissa tavoitteissa eli vuosittaisissa kävijämäärissä. Tämä johtuu ulkoisista tekijöistä, koska koronapandemia ja sen jälkeinen Ukrainan sota aiheuttavat paikoin merkittävän notkahduksen strategiassa esitettyihin tavoitteisiin.

Opetustoimen painopisteet LPR 2037-strategiassa

Kasvun kaupungin osalta ensimmäisenä painopisteenä on oppilaiden työelämätaitojen ja yrittäjyyden vahvistaminen. Lukuvuoden 2022–2023 aikana laaditaan opetussuunnitelma työelämätaitojen ja yrittäjyyden osalta. Työelämäyhteistyötä kehitetään ohjauksen kehittämishankkeen puitteissa. Toisena painopisteenä on vahvistaa oppilaiden huoltajien tyytyväisyyttä perusopetuspalveluihin. 7–9-luokkien liikuntapainotteisen opetuksen markkinointia vahvistetaan, samoin vapaaehtoisen vieraan kielen valintojen määrää pyritään kasvattamaan markkinointia kehittämällä. Kummallakin toimenpiteellä tehdään näkyväksi kaupungin monipuolisia perusopetuksen palveluita.

Kestävän kaupungin osalta ensimmäisenä painopisteenä on turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö. Lukuvuoden 2022–2023 aikana vahvistetaan oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa syksyllä 2022 toteutetun kyselyn pohjalta. Koulupoissaoloja vähennetään kehittämällä toimintamalleja oppilaiden sitouttamiseksi koulunkäyntiin. Keskeistä on vahvistaa oppilaiden sitoutumista koulu yhteisöön opettamalla opetusryhmille tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Henkilöstön täydennyskoulutus tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen osalta jatkuu. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon piirissä olevien oppilaiden pedagogista ja hoidollista tukea kehitetään yhdessä hyvinvointialueen kanssa tarkastelemalla ja tarvittavin osin uudistamalla sairaalaopetuksen järjestämistapaa koko maakunta huomioiden. Toisena painopisteenä on taloudellisen kestävyys vahvistaminen. Tavoitteena on, että kustannustaso säilyy vertailukaupunkien keskiarvon tuntumassa. **Oppilasmäärän vähentyessä on kaikin keinoin varmistettava, että kiinteitä kuluja voidaan pienentää oppilasmäärän**

vähenevän suhteessa, jotta mahdollisimman suuri osa resurssista voidaan käyttää opetuksen järjestämiseen. Kolmantena painopisteenä on laadukkaan kestävyyskasvatuksen järjestäminen oppilaille. Lukuvuoden 2022–2023 aikana kehitystyö kohdistuu kestävään kouluruokailuun.

Koulutuksen kaupungin osalta ensimmäisenä painopisteenä on yhteistyö alueen muiden oppilaitosten kanssa. Syksyn 2022 aikana on laadittu LUT-yliopiston kanssa tiekartta yhteistyömuodoista vuosina 2023–2025. Painopisteenä yhteistyössä on muun muassa tiedekasvatuksen uudet toimintamallit. **Koulutuksen kaupungin kärkihjelman toisena painopisteenä on oppilaiden lukutaidon vahvistaminen. Digitaalisen Luku-seula-arviointivälineen tuloksia hyödyntäen varmistetaan, että tukea tarvitseville oppilaille kohdennetaan tarvittavat tukitoimet.** Oppilaiden tuen tarpeen arviointiin ja tuen järjestämiseen liittyvät lakisääteiset lomakkeet päivitetään, kun niitä koskeva lakimuutos tulee voimaan. Henkilöstön täydennyskoulutus lukutaidon ja matematiikan opettamiseksi jatkuu.

Lappeenrannan kaupungin opetustoimi on tehnyt erittäin hyvää yhteistyötä LUT-yliopiston kanssa yli 20 vuotta. Viime vuosien kehitystyön tuloksena syntynyt perusopetuksen ja lukiokoulutuksen UNIORI-tiedekasvatuksen opintokokonaisuus on kehitetty ja vakiinnutettu vuosien 2017–2022 aikana. Lisäksi lukiokoulutuksen vastuualueella on valmisteltu LUT-yliopiston sekä työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa lukioiden yhteinen tiedelinja vuosien 2020–2023 aikana. LUT-yliopiston johto on ilmaissut tarpeen englanninkielisen perusopetuksen järjestämiseen kansainvälisen henkilöstönsä tarpeisiin vastaamiseksi. Opetustoimi koordinoi selvityksen valmistelua.

Prosessikuvaukset

Perusopetukseen liittyvien prosessikuvausten osalta prosessikartta on laadittu oppilashallinnollisten prosessien osalta ja päivitys on parhaillaan käynnissä. Opetussuunnitelmana on kuvattu opetuksen järjestämiseen liittyvät prosessit. Konsernipalvelut vastaavat talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseista yhteistyössä perusopetuksen vastuualueen kanssa. Eryteisesti oppilashallinnollisia prosesseja on tarkasteltu ja päivitetty yhdessä konsernipalveluiden kanssa sujuvien työprosessien mahdollistamiseksi ja hukkatyön vähentämiseksi. Keskeisimpien prosessien toiminnan kehittäminen on tärkeää ja Lappeenrannan kaupungilla on käytössä IMS-järjestelmä, jossa toimialojen/yksiköiden eri toimintojen prosesseja on kuvattu.

Sopimustenhallinta

Sopimuksia käsittelevien osaaminen on ajan tasalla ja sitä kehitetään. Sopimustenhallinnassa ei ole havaittu varsinaisesti puutteita, mutta sopimusten hallinnan riskinä on se, että vastuualueen resurssit kokonaiskoordinaatioon ovat niukat, joten kokonaistarkastelu olisi ajankohtaista.

Lasten ja nuorten lautakunnalle raportoitavat kuntavertailut, arvioinnit ja tiedonkeruut Arviointitietoa toiminnan kehittämiseen

Itsearviointeja suoritetaan kansallisten toimeksiantojen perusteella. Perusopetuslain 21 §:n ja lukiolain 16 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee arvioida toimintaansa ja sen tarkoituksena on turvata perusopetus- ja lukiolain toteutuminen sekä tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulee lisäksi osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. Sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen strategioissa on määritelty arviointimittarit, joilla toimintaa arvioidaan. Koulutuksen arviointia tapahtuu vuosittain myös monella muulla tavalla. Lappeenrannan kaupunki osallistuu esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) arviointeihin otantaan perustuvissa arvioinneissa ja ostaa ja toteuttaa aina mahdollisuuksien mukaan myös koko ikäluokkia koskevia arviointikokonaisuuksia. Lisäksi toiminnan arvioinnissa voidaan hyödyntää eri oppilaitosten opiskelijoiden oppinnäytteitä, sekä eri organisaatioiden tutkimuksia, jotka kohdistuvat perus- ja lukiokoulutuksen toimintaan.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimintakertomukset edelliseltä toimintakaudelta/lukuvuodelta sisältävät myös muun muassa arviointeja ja asiakaskyselyjen tuloksia.

Kouluikkuna

Toimiala vertaa itseään säännöllisesti muiden vastaavankokoisten kaupunkien ja kaupunkikonsernien organisaatioihin ja perusopetuksen osalta muun muassa kustannustason sekä toiminnallisten indikaattoreiden osalta Kouluikkunavertailutietokannan avulla ja tarvittaessa Kouluterveyskyselyn ja muiden vaikuttavuuteen liittyvien aineistojen avulla.

Tiedot Kouluikkunaa varten kootaan vuosittain ja kyse on Kuntaliiton tekemästä kustannusvertailusta, jossa Lappeenranta on mukana.

Perusopetus, käyttömenot eur/oppilas	2019	2020	2021
Lappeenranta	8 262	8 692	9 210
Verrokkikuntien ka.	8 265	8 360	9 090

Lukiokoulutus, käyttömenot eur/opiskelija	2019	2020	2021
Lappeenranta	6 536	6 993	7 215
Verrokkikuntien ka.	6 463	6 545	7 247

Lähde: Kuntaliiton kouluikkunatieto

Asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulma

Perusopetuksen asiakastyytyväisyyskysely 2., 4. ja 9. luokkalaisten oppilaiden huoltajille

Perusopetuksen huoltaja-/asiakastyytyväisyyskyselyt tehdään joka vuosi 2., 4. ja 9. luokkalaisten huoltajille. Kyselyn sisältö päivitettiin vastaamaan kaupungin strategiassa asetettuja tavoitteita ja sitä lyhennettiin vastausprosentin nostamiseksi. Vastausprosentti on ollut alhainen jo vuosia (noin 10 %). Perusopetuksen huoltajakyselyiden perusteella huoltajat ovat tyytyväisiä perusopetuksen palveluihin. Tulokset ovat hivenen asetettua tavoitetta sekä edellisen vuoden tuloksia alhaisemmat. Tämä johtui muun muassa uusien tavoitteiden saavuttamista mittaavista kysymyksistä (esimerkiksi kouluissa opetetaan lapsille riittävästi yritteliäisyyttä ja kestävä kehityksen asioita; ko. kysymykset liittyvät yrittäjäkasvatukseen ja kestävä kehityksen teemojen opetukseen.)

Vuonna 2022 tehdyn perusopetuksen huoltajakyselyiden tulosten yhteenvedot. Tulokset, vastausten keskiarvot 6/2022 (arviointiasteikolla 1–5):

- 2. luokka: 4,14 (4,19 vuonna 2021)
- 4. luokka: 4,13 (4,18 vuonna 2021)
- 9. luokka: 3,99 (3,99 vuonna 2021)

Muita asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulmaan liittyviä asioita ovat muun muassa koulun hyvinvointiprofiilit (kansallinen kysely), yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely tehdään kaikille oppilaille, lukutaitotulosten systemaattinen seuranta ja strategian mittarit sekä kouluterveyskysely.

Toiminnan vaikuttavuuden seuranta – case Lukuseula

Kirjoitustaidon ja lukutaidon kehittäminen ja lukutaitotulosten systemaattinen seuranta on otettu jo tällä strategiakaudella painopistealueeksi ja kehityskohteeksi, joten Lappeenrannassa on lukutaidon kehittämisessä edistytty ja menty jo hyvin eteenpäin. Pienempien eli 2. luokan osalta ollaan hyvin lähellä vertailukaupunkien tuloksia, mutta esimerkiksi 7. luokan osalta ollaan jo yli vertailukaupunkien tuloksia.

Tavoitteena on vahvistaa perusopetuksen oppilaiden lukutaitoa ja tuki kohdennetaan niille oppilaille, jotka Lukuseulan perusteella tarvitsevat tukea. Rehtorit saavat mittarina olevasta Lukuseulasta koulu- ja luokkakohdattaiset raportit, joiden perusteella on mahdollista kohdentaa tukea täsmällisesti tuen tarpeessa oleville oppilaille. Lukuseula tehdään käytössä olevan oppimisvaikeuksien seulontamallin mukaisesti vuosittain perusopetuksen 2., 3., 5., ja 7. vuosiluokkien oppilaille.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely

Lasten ja nuorten lautakunta on 14.6.2022 hyväksynyt perusopetuksen kuntakohtaisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta seurataan opetuksen järjestäjän toimesta kahden vuoden välein oppilaille ja opetushenkilöstölle tehtävällä kuntakohtaisella kyselyllä. Kysely toteutettiin ensimmäisen kerran perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaille sekä henkilökunnalle syksyllä 2022.

Kouluterveyskysely

Perusopetuksen oppilaiden ja lukiokoulutuksen opiskelijoiden keskeinen hyvinvointia mittaava mittaristo on kouluterveyskysely, jonka kysymyksistä rakentuu myös useat kaupungin strategian toteutumista kuvaavat mittarit. Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaamisesta. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Kouluterveyskysely on toteutettu edellisen kerran keväällä 2021 ja valtakunnalliset ja maakunnalliset tulokset julkaistiin 17.9.2021. Kouluterveyskysely mahdollistaa tulosten vertailun toisten kuntien vastaajien kanssa ja pidemmän ajan jatkumon seuraamisen. Kyselyn ongelmana on sen tulosten hidas valmistuminen. Oppilaitokset käyttävät Kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi, opiskeluhuoltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa. Tuloksia hyödynnetään myös muun muassa kaupungin strategia ja toimenpidesuunnitelmien, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnassa.

Kouluterveyskyselyssä lasten ja nuorten hyvinvointia on mitattu pitkällä, yli 10 vuoden jaksolla kaupunki-/kuntatasoisesti. Lappeenrannan kaupungin perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskelijoiden kokeman kouluhyvinvoinnin osalta tulokset ovat kehittyneet erityisesti 8. ja 9. luokkalaisten osalta tasaisesti hyvään suuntaan ja ovat selvästi kansallista keskiarvoa parempia. Alakoululaisten tulokset vaihtelevat vuosittain enemmän.

Kun verrataan 8. ja 9. luokkalaisten tuloksia koko maan aineistoon, niin Lappeenrannan kaupungin 8. ja 9. luokkalaiset kokevat vähemmän vaikeuksia koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyen ja pitävät keskimääräistä enemmän koulunkäynnistä ja Lappeenrannan oppilailla ei ole koulu-uupumusta niin paljon. Lappeenrannan oppilaat kokevat myös osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet vahvempina kuin koko maassa (osallistaminen on Lappeenrannan kaupungin opetussuunnitelman pohjana) ja luokka- ja oppilaitosyhteisön osalta Lappeenrannan oppilaat kokevat, että Lappeenrannassa opettajat kohtelevat oikeudenmukaisemmin oppilaita. Tehdyn kouluterveyskyselyn perusteella Lappeenrannan peruskouluissa vallitsee myönteinen toimintakulttuuri.

Kouluterveyskyselyn tulokset ovat kuitenkin huolestuttavat oppilaiden psykososiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta, joten opetustoimi on laatinut niin sanotun palautumissuunnitelman oppilaille ja lukioiden opiskelijoille. Peruskouluilla on otettu käyttöön kuntakohtaiset opetussuunnitelmat tunne- ja vuorovaikutustaitojen, luku- ja kirjoitustaidon sekä matematiikan kolmiportaisen tuen järjestämiseen.

Koulukiusaamisen ehkäisemisen ja siihen puuttumisen toimintamalli uudistettiin vuoden 2022 aikana. Lasten ja nuorten lautakunta on hyväksynyt kuntakohtaisen opetussuunnitelman päivityksen 25.1.2022 alusta lukien ja opetussuunnitelman liitteessä kuvattu päivitys korvaa kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa aikaisemmin olleen kiusaamiseen puuttumisen toimintamallin:

”Kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli 25.1.2022 alkaen. Koulussa ei sallita kiusaamista. Kaikilla oppilailla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Lasten ja nuorten sekä erityisesti koko koulun henkilökunnan velvollisuus on puuttua kiusaamiseen ja tehdä kiusaamisen vastaista työtä. Lappeenrannan kaupungin kuntakohtaista opetussuunnitelmaa esitetään päivitettäväksi kiusaamiseen puuttumisen toimintamallin osalta.”

Move-mittausten tulokset Lappeenrannassa

Oppilaiden fyysistä aktiivisuuden kehittymistä seurataan Opetushallituksen laatimien Move!-testien tulosten vertailutietojen avulla. Lähes kaksi vuotta kestäneen koronapandemian jälkeen on huomattavissa pientä parannusta tuloksissa. Lapset ovat päässeet jälleen harrastuksiensa pariin, liikkumaan yhdessä ystäviensä kanssa ohjatusti tai omatoimisesti.

Lappeenrannan osalta vuoden 2022 Move!-testin tulokset asettuvat pääsääntöisesti mediaaniin, kun tuloksia verrataan koko Suomen Move!-testituloksiin. Verrattaessa vuoteen 2021 ovat Lappeenrannan Move!-testitulokset hieman parantuneet kestävyyskunnan ja liikkuvuuden, sekä motoristen taitojen osalta. Aikaisempiin vuosiin verrattessa on kuitenkin muistettava, ettei tulokset ole suoraan verrannollisia edellisvuoteen, kun kyseessä on aina uusi ikäryhmä.

Henkilöstönäkökulma

Toimialan henkilöstö osallistuu kaupungin henkilöstökyselyyn vuosittain. Opettajille, ohjaajille ja rehtoreille on tehty koronakriisin jälkeen psykososiaalisen kuormituksen kysely. Koulujen ”työrauha” ja keskittyminen perustyöhön on pyritty varmistamaan. Rehtoreiden osalta työajan seuranta on otettu käyttöön työ määrän hallitsemiseksi ja rehtoreille on tehty joustoja työajan tasoittamiseen. ”Opejumppa” on käynnistetty syksyllä 2022 koronatauon jälkeen. Henkilöstölle järjestetään työnhajausta ja täydennyskoulutusta.

Koulut ovat edistäneet henkilöstön hyvinvointia ja palautumista vuoden 2021 aikana toteutetun psykososiaalisen kuormituskyselyn pohjalta. Viime vuosien kriisien (korona ja Ukrainan sota) aiheuttama psykososiaalinen kuormitus on merkittävin riski niin henkilöstön kuin oppilaiden näkökulmasta. Oppilaiden psykososiaalisen hyvinvoinnin tilaa on tarkasteltu muun muassa kouluterveyskyselyiden tulosten avulla. Riskinä on henkilöstön sekä oppilaiden ja huoltajien voimavarojen riittämättömyys hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. Henkilöstön kokonaishyvinvoinnin tukemiseen panostetaan entistä enemmän. Henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen on tärkeää. Ukrainan sota lisää kuormitusta eri tavoin. Turvallisuuden tunne on heikentynyt ja perheiden mahdolliset taloudelliset huolet voivat kuormittaa myös lapsia ja nuoria.

Työhyvinvointikyselyn 2022 tulokset ovat lasten ja nuorten palvelujen osalta hyvin lähellä kaupungin keskitasoa. Tulokset ovat suurimmalta osin myönteisiä. Henkilöstön hyvinvointia mittaavan työhyvinvointikyselyn perusteella voidaan todeta, että perusopetuksen osalta lähes kaikkiin työtyytyväisyyden kysymyksiin perusopetus sai kaupungin tuloksia ja keskiarvoa paremmat arviot. Ainoastaan työaikojen joustavuuteen liittyvät vastaukset olivat hieman heikommät ja samoin epäasialliseen kohteluun ja häirintään, joka tulee lähinnä asiakkaiden taholta, liittyvät vastaukset olivat hieman heikommät. Lasten aggressiivinen käyttäytyminen ja paha olo ovat lisääntyneet, on joukko lapsia ja nuoria, jotka vielä harjoittelevat vuorovaikutusta ja käyttäytymistä. Koronakriisi kuormitti paljon vastuualueita.

Sairauspoissaolot ovat lasten ja nuorten palveluissa kasvaneet edellisiin vuosiin verrattuna. Poissaoloja oli 16,53 päivää henkilöä kohden, kun luvut edellisinä vuosina 2020 ja 2021 olivat 13,56 ja 13,84. Vuoden 2022

poissaolomäärä on suurempi kuin koronaa edeltävinä vuosina. Sairauspoissaolojen kustannukset vuonna 2022 olivat 2,31 milj. euroa. Edeltävinä vuosina poissaolojen kustannukset olivat hieman vajaat kaksi milj. euroa.

Toimialan/vastuualueen tulevaisuuden näkymät ja kehittämiskohteet

Perusopetuksen vastuualueen toiminta on vakaata ja toimintakulttuuri on hyvää. Merkittävin näköpiirissä oleva muutos on oppilasmäärän väheneminen, mikä edellyttää palveluverkko- ja henkilöstörakenteiden uudistamista ja kustannustason hallintaa. Henkilöstön tarve tulee merkittävästi vähenemään tulevina vuosina. Esihenkilöt ovat tietoisia tulevaisuuden näkymistä ja ennakkointia on tehty esimerkiksi henkilöstön rekrytoinnissa.

Oppilaiden hyvinvointi saattaa kehittyä heikompaan suuntaan osan oppilaista osalta ja eriarvoistuminen vahvistuu. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiminen edellyttää laadukasta yhteistyötä vastuualueen ja hyvinvointialueen kanssa palveluiden turvaamiseksi. Osa lapsista ja nuorista voi erittäin hyvin tai erittäin huonosti eli ei ole tasainen kehitystrendi.

Opetuksen osalta kehityskohteena on perustaitojen (luku- ja kirjoitustaito, matematiikka) lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen, yrittäjyyskasvatuksen ja kestävästi kehityksen teemojen opettaminen kaupungin strategian tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi kehityskohteena on henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen ja osaamisen kehittäminen, prosessien sujuvoittaminen ja tuottavuuden parantaminen.

Vahvuudet

Opetustoimen vahvuuksia ovat muun muassa perusopetuksen vastuualueen kokonaisvaltainen toimivuus ja toimintakulttuuri, vahva uudistumiskyky ja kehitysmuutoskyky. Vahvuuksia ovat myös vahva kriisinsietokyky ja resilienssi. Opetustoimi on toiminut hyvin ja ovat selvinneet haasteista.

Vahvuutena on myös tuen järjestämiseen liittyvien prosessien toimivuus ja tukimuotoja on mahdollista muuttaa joustavasti. Tuen järjestämiseen liittyvät prosessit on kuvattu hyvin ja on vähemmän koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia.

Suurimmat haasteet

Vastuualueen toiminta on kokonaisuutena sujuvaa. Vastuualueen haasteena on muun muassa keskeisimpien prosessien toiminnan kehittäminen/tukipalveluiden järjestäminen yhteistyössä konsernipalveluiden kanssa (oppilashallinto, henkilöstöhallinto jne.). Konsernipalvelut vastaavat talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseista yhteistyössä perusopetuksen vastuualueen kanssa ja erityisesti oppilashallinnollisia prosesseja on tarkasteltu ja päivitetty yhdessä konsernipalveluiden kanssa sujuvien työprosessien mahdollistamiseksi ja hukkatyön vähentämiseksi. Oppilashuoltopalveluihin liittyvät haasteet (oppilashuoltohenkilöstön saatavuus) sekä rakennushankkeiden toteuttamiseen liittyvät aikatauluhaasteet (esimerkiksi Sammonlahden ja Korvenkylän koulujen väistöaika pidentynyt alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna).

Koronapandemia ja Ukrainan sota vaikuttivat palveluihin ja aiheuttivat noin 0,7 miljoonan euron lisäkustannukset. Lisäksi kustannusten nousu pysäytti usean rakentamis- ja peruskorjaushankkeen etenemisen, ja sillä on ollut paikallista vaikutusta asiakkaiden, henkilöstön sekä kuntalaisten jaksamiseen.

Koronapandemian vaikutukset

Oppilaiden psykososiaalinen hyvinvointi on heikentynyt Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. On mahdollista, että epidemian aikaiset poikkeusjärjestelyt ja muut oppilaita kuormittaneet seikat ovat vaikuttaneet myös oppimistuloksiin. Koulut painottavat toiminnassa oppilaiden kouluhyvinvointia sekä perustaitojen oppimista vahvistavia toimenpiteitä. Erityisen tuen tarve saattaa kasvaa. Asiakastyytyväisyydessä ei ole havaittu olennaisia muutoksia. Henkilöstö kuormittui epidemian aikana, kuormitus oli kuitenkin kohtuullista tehdyn psykososiaalisen kuormituksen kartoituksen tulosten perusteella. Henkilöstön palautumiseen on kiinnitetty huomiota.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnuksesta

UNICEF on myöntänyt Lappeenrannalle vuonna 2019 Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen 4 vuodeksi

osoituksena määrätietoisestä pyrkimyksestä edistää lapsen asemaa, lapsen oikeuksien toteutumista ja lapsuuden arvostamista. Peruspalveluiden tuottajana kunta ja hyvinvointialue ovat merkittävässä roolissa lapsen oikeuksien toteuttajina. Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmänä toimii lasten ja nuorten lautakunnan työkokous. Vuonna 2022 valmistui Lappeenrannan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma, jonka Unicef hyväksyi. Toimintasuunnitelmaa on käyty toteuttamaan eri vastuualueiden toimesta.

Lapsiystävällinen kunta -Lappeenranta toiminta ulottuu koko organisaatioon (lapsen oikeuksien tunteminen, lapsivaikutusarvioinnit). Toimintamallin mukainen toimintakulttuuri sisältyy kaupungin strategiaan. Kaupungin strategiassa hyvinvoivat lapset ja nuoret ovat keskeinen tavoite. Kaupungin strategiassa onkin vahvasti painotettu asukkaiden, myös lasten ja nuorten, osallisuutta.

Lapsiystävällinen Lappeenranta tavoitteet ja toimenpiteet on huomioitu kaupungin strategian ja toimenpidesuunnitelmien lisäksi myös muun muassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa, hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa sekä osallisuus- ja vuorovaikutusohjelmassa, joka ohjaa kaupungin toimintaa osallisuuden toteuttamisessa koko kaupunkikonsernissa. Lasten ja nuorten osallisuutta tukevat myös nuorisovaltuusto, Lasten Parlamentti ja Lastenkulttuurikeskus Metku.

Lapsiystävällisen Lappeenrannan toimintaan voi tutustua täällä: <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/>.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, kun palveluverkkoselvitystä tehdään vuoden 2023 aikana, tulee asiaa katsoa kokonaisuutena. Kaupunkirakenne on laaja, on nauhamainen, joten kaupunkia tulee kehittää tasapainoisesti ja kouluverkon osalta oppilaiden kannalta tasa-arvoisesti. Tonttikauppaa käydään ja taloja rakennetaan myös kaupunkikeskustan ulkopuolella, ja kun halutaan lisää asukkaita muun muassa lapsiperheitä, tulee huomioida koko kaupungin alue, jotta kuntalaiset eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan asuinpaikan takia. On isoja ja pieniä kouluja, mutta ei voi lähteä siitä, että pienet koulut lakkautetaan. Kaupunkikeskustan kehittäminen ei saa sulkea pois kaupungissa sijaitsevien muiden alueiden kehittämistä esimerkiksi Joutsenon, länsialueen ym. alueiden osalta. Uusien koulutilojen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota koulutilojen toimivuuteen ja käytettävyyteen.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimen alkuvuotta 2022 leimasi korona, kun osa toiminnasta oli kokonaan keskeytettyä tai palveluja tarjottiin rajoitetusti. Uusista tavoista tarjota kulttuuripalveluja aiheutui lisätyötä ja aiempaa erilaista työtä. Koronaan liittyi myös sairauspoissaolojen lisääntyminen ja henkilöstön jaksaminen poikkeusoloissa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vertailutietona Lappeenrannan kaupungin ja verrokkikuntien kulttuuripalveluiden asukasta kohden laskettuja kustannuksia vuodelta 2021. Vertailun perusteella Lappeenrannan kaupungin menot ovat melko lähellä vertailukaupunkien keskiarvoa.

€/as	Lappeenranta	Vertailukaupungit ka
Kirjasto	57	57
Museo	21	25
Teatteri	32	30
Musiikkitoiminta	13	19
Yleinen kulttuuritoimi	6	17

Yleinen kulttuuritoimi sisältää kulttuurijohtajan ja Lastenkulttuurikeskus Metkun. Yleisen kulttuuritoimen kustannukset ovat paljon muita alhaisemmat, koska Lappeenrannan kaupungin kulttuuritoimi ei tuota ns. yleisiä kulttuuripalveluja, vaan tavoite on kannustaa kolmannen sektorin toimijoita sekä kulttuurin ammattilaisia järjestämään tapahtuma- ja harrastustoimintaa. Kulttuuriavustusten jakoperusteet uusittiin vuonna 2022 ja perusteeksi lisättiin muun muassa toiminnan vaikuttavuus eli esimerkiksi se, kuinka ison joukon ihmisiä se suoraan tai välillisesti tavoittaa. *Kirjastopalveluissa* kustannukset ovat tällä hetkellä vertailukaupunkien keskiarvon tasolla, mutta jatkossa peruskorjatun kirjaston myötä tilakustannukset kasvavat. *Museopalvelut* pystytään tuottamaan keskiarvoa edullisemmin, mutta isona haasteena on kokoelmatilat, jotka ovat edelleen puutteelliset eikä henkilökunnalle ole ollut parhaita mahdollisia terveitä tiloja tarjolla. *Teatterin* kustannukset ovat myös lähellä vertailukaupunkien keskiarvoa.

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumatilanne 2022

Kulttuuritoimen talousarvio alittui 0,35 milj. eurolla. Alituksesta valtaosa oli tietoista säästämistä, kun kirjasto varautui säästämällä pääkirjaston muuttoon ja peruskorjattavien tilojen varusteluun. Säästöjä tuli myös toimintojen keskeytymisestä kaupunginorkesterissa. Lisäksi yleinen kulttuuritoimi varautui kulttuurin unelmaavuoteen 2024. Vuonna 2022 oli kuitenkin myös myyntituottojen menetyksiä teatterissa (255 043 euroa) ja orkesterissa (23 279 euroa).

Toiminnan johtamisen, kehittämisen ja prosessien näkökulma

LPR 2037-strategia

Strategian visio, arvot, tavoitteet ja toimenpiteet vastaavat kulttuuritoimen ja teatterin tehtäviin ja antavat hyvät lähtökohdat talousarvion toteutukseen. Kaupungin strategia ohjaa kulttuuripalvelujen ja koko kulttuuritoimen kehittämistä entistä vaikuttavammaksi ja saavutettavammaksi. Strategia antaa hyvän pohjan vastuualueen kehittämiselle sekä yhteistyölle niin samaan lautakuntaan kuuluvan liikuntatoimen kuin kaupungin muiden toimialojen ja yksiköiden kanssa, esimerkkinä kaupungin elinvoimaohjelman aiempaa laajempi kirjaus kulttuurin merkityksestä ja mahdollisuuksista. Kulttuuritoimeja ohjaavat ja sparraavat laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), Lappeenrannan ja Etelä-Karjalan kulttuuristrategia (2020) ja osana Saimaa-ilmio-valmistelua toteutettu Itä-Suomen kulttuuristrategia (2020).

Vastuualueelle raportoivat kuntavertailut, arvioinnit ja tiedonkeruut Arviointitietoa toiminnan kehittämiseen

Kaikki kulttuuritoimen tulosalueet saavat vertailutietoja kulttuuritoimen palvelurakenteesta ja kustannuksista Kuntaliiton ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätöön Cuporen raporteista. Laajat valtakunnalliset tilastot ovat toiminnan ja talouden seurannan ja vertailun välineitä. Teatterin organisaatiota ja ammattinimikkeitä uudistettaessa vertailukohtina ovat toiset vastaavan kokoiset teatterit. Ohjelmistopäätöksiä arvioitaessa katsotaan sekä valtakunnallista että alueellista kuvaa: Miten palvella oman alueen katsojia parhaiten ja toisaalta, miten erottua joukosta, tehdä omaleimaista teatteria, joka kiinnostaa laajemminkin. Teatterin tiedotuskeskus TINFO kerää vuosittain laajat teatteritilastot (<https://www.tinfo.fi/fi/teatteritilastot>), jotka tukevat toiminnan ja talouden seuraamista.

Prosessikuvaukset

Kulttuuritoimen yleiset prosessit ovat organisaatio- ja henkilövaihdosten vuoksi sekä tulevan Lappeenrannan kulttuurin unelmaavuoden 2024 kehittämistavoitteiden vuoksi edelleen kehittämistoimien kohteena. Kirjastolla on prosessikuvauksia perehdytys- ja työohjeissa ja museon kokoelmaprosesseja on kuvattu kokoelmapoliittisissa ohjelmissa. Orkesterilla ei ole varsinaisia prosessikuvauksia, vaan taiteellinen ja toiminnallinen johtaminen ja toteuttaminen noudattavat maamme ammattiorkesterien yleistä toimintamallia. Lastenkulttuuri Metkun prosessit on tunnistettu ja kuvattu.

Teatterin prosessit ja prosessien kuvaukset noudattelevat esitystoiminnan vuosikelloa, joka on näytäntövuoden ja/tai kalenterivuoden pituinen sisältäen useita osakokonaisuuksia, kuten tuotantosuunnittelu, esityskalenterin suunnittelu ja työaikojen suunnittelu. Prosessit suunnitellaan sekä talouden ja henkilöresurssien että taiteellisten tavoitteiden näkökulmista. Esimerkkinä suuren ja pienen näyttämön ohjelmistoprosessit, joissa suunnittelu ulottuu ohjelmistopäätöksistä (taiteellinen jaos) produktiokohtaisiin raamipäätöksiin (starttipalaverit) ja niiden seurantaan tuotantokokouksissa sekä toteutuneiden produktioiden purkutilaisuuksiin, joissa tarkastellaan työn tuloksia ja sovitaan kehityskohteista. Teatteri tekee jatkuvaa kehitystyötä prosessien ja niiden kuvausten selkeyttämiseksi ja henkilöstöryhmien edustus ottaa suunnitelmiin kantaa laajan johtoryhmän kokouksissa vuosittain.

Sopimustenhallinta

Sopimustenhallinnassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulma

Kulttuuritoimessa saadaan jatkuvasti asiakaspalautetta sekä sähköisesti että perinteisin tavoin. Palautteet käsitellään aina, ja mikäli palautteissa on kehittämisideoita, niitä pyritään toteuttamaan. Kirjastolla ja museolla on käytössä jatkuvan asiakasarvioinnin periaate. Orkesterille aiemmin tehty laaja, valtakunnallinen yleisötutkimus uusitaan vuonna 2023. Lastenkulttuurikeskus Metkun asiakaspalautelomake on Metkun nettisivuilla ja palautetta kerätään myös suullisesti vuorovaikutteisissa tilanteissa.

Teatteri saa palautetta sähköisen palautepalvelun kautta, sähköpostilla, teatteriklubin ja erilaisten yleisötilaisuuksien kautta sekä ajoittain tehdyillä pienimuotoisilla asiakaskyselyillä. Teatteri käy yksittäiset asiakaspalautteet läpi ja toteuttaa kehittämiskelpoisia ideoita resurssien puitteissa. Käytössä on myös ePalautejärjestelmä, mikä on helpottanut palautteiden käsittelyä. Tuotantojen katsojamääriä seurataan aktiivisesti ja pyritään aktiiviseen keskustelemaan katsojasuhteeseen, esimerkiksi teatteriklubeilla ja muissa yleisötilaisuuksissa.

Lappeenrannan kaupunki on mukana Kuntaliiton toteuttamassa Kultti-hankkeessa, jossa tavoitteena on tehdä kulttuuritoiminnan vaikuttavuus nykyistä näkyvämmäksi. Ongelmana on se, että kulttuuri on läpileikkaavaa toimintaa ja liittyy vahvasti esimerkiksi sekä elinvoimaan ja vetovoimaan eli kaupunkikehitykseen että kaupunkilaisten hyvinvointiin. Laajaa vaikuttavuutta on selkeillä mittareilla vaikea todentaa, eivätkä käytössä olevat tilastointijärjestelmät sitä tee näkyväksi. Siten mittarit väistämättä ohjaavat tavoitteita.

Henkilöstönäkökulma

Kaikki palvelualueet osallistuvat keskitetysti toteutettavaan vuosittaiseen koko kaupungin henkilöstökyselyyn. Sen tulokset arvioidaan sekä koko vastuualueen että yksiköiden näkökulmasta ja otetaan huomioon kehittämiskohteina. Kehityskeskustelut käydään säännöllisesti. Kulttuuritoimen johtoryhmän osalta tavoitteena on kehittää vastuualueen yksiköiden yhteistyötä sekä johtamista ja esihenkilötyöskentelyä niin kyseiseen johtoryhmään liittyen kuin yksiköiden sekä niissä olevien tiimien johtamisessa.

Teatterilla pidetään viikoittain viikkokokous ja kuukausittain henkilökuntakokous. Henkilöstölle on pidetty kehityskeskusteluja ja osallistutaan henkilöstökyselyyn. Teatterin osastorakenne haastaa henkilöstön johtamista, mitä pyritään paikkaamaan yhteisillä koulutuksilla ja muilla yhteisillä tilaisuuksilla. Teatterin taiteellinen kehittäminen on teatterinjohtajan vastuulla, hallinnollinen kehittäminen hallinto- ja tuotantopäällikön vastuulla ja tiloihin ja laitteisiin liittyvä käyttöturvallisuus ja kehittäminen käyttöpäällikön vastuulla. Johtajavaihdosten myötä myös henkilökunnan johtamiseen ja yhteisten käytäntöjen kehittämiseen kiinnitetään huomiota.

Toimialan/vastuualueen tulevaisuuden näkymät ja kehittämiskohteet – Tulevaisuuden haasteita

Kulttuuritoimen hallinnon muutoksilla haetaan kulttuurin kehittämisroolin vahvistamista ja olemassa olevan tarjonnan näkyvyyden lisäämistä esimerkiksi kaupungin matkailuun ja elinvoiman vahvistamiseen liittyvissä tavoitteissa. Kulttuuripalvelu on aina tarjolla sekä kaupunkilaiselle, maakunnan asukkaalle kuin myös kauem-paa tulevalle matkailijalle. Myös kaikkiin ikäluokkiin ulottuvan yleisötyön kehittäminen on tavoitteena. Toimialan vahvistamisella ja johtamisen uudelleen järjestelyllä tavoitellaan myös yhteistyön lisäämistä muiden maakunnallisten, ylimaakunnallisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Saimaa-ilmiö2026 ei tullut valituksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi, mutta sen pohjalle rakentuva yhteistyö antaa mahdollisuudet kehittää niin kunnallisten kulttuurilaitosten kuin kolmannen sektorin toimintaa. Kulttuuritoimessa on välimaalina Kulttuurin unelmavuosi 2024, jonka myötä pyritään kehittämään toimintoja niin, että entistä useammin kulttuuritoimen tiloihin tulisi muitakin järjestämään omia tilaisuuksiaan ja sitä kautta tulisi lisää kulttuuritarjontaa.

Osaava ja riittävä henkilöstö on kulttuuritoimen kehittämisen ja myös sitä koskevien strategisten tavoitteiden onnistumisen edellytys, joten siitä ja sen määrästä on pidettävä huolta. Ilman henkilöstöä tavoitteita ei saavuteta. Yhteisenä haasteena kirjastolla, museolla ja teatterilla on kiinteiden kulujen suuri määrä ja tämä näkyy kaikkien yksiköiden toiminnassa.

Kaupungin investointiohjelmassa on merkittävä määrä kulttuuritoimeen liittyviä kirjauksia seuraavan kymmenen vuoden ajalle. Niistä valtaosa liittyy kirjastotoimeen, mutta myös museoiden kokoelmatilojen kymmenien vuosien aikana muodostuneen ongelman ratkaiseminen on keskeinen tavoite koko vastuualueelle.

Kirjaston toimintahaasteena on pääkirjaston peruskorjaus ja muutto sekä Sammontalo ja muut lähikirjastot. Sisäiset vuokrat nousevat merkittävästi, kun pääkirjasto muuttaa peruskorjattuihin tiloihin ja lisäksi kirjastolla on muita vuokratiloja. Omatoimikäyttö lisääntyy kirjastoissa koko ajan ja pääkirjaston peruskorjatuissa tiloissa pyritään ottamaan myös omatoimimahdollisuudet käyttöön.

Teatteri

Kaupunginteatterin vuotta 2022 määritti alkuvuonna koronasta johtuvat peruutukset ja koronapandemiasta toipuminen. Vuoden loppupuolella tuli myös muita sairastumisia. Sairauspoissaolot ja niistä johtuneet peruutukset ja paikkaukset rasittivat teatterin toimintaa ja taloutta, ja niillä oli vaikutusta myös henkilöstön jaksamiseen. Vuonna 2022 aloitettiin henkilökunnan jaksamiseen ja työyhteisön kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joita jatketaan vuonna 2023.

Teatterinjohtaja Helka-Maria Kinnunen aloitti työnsä lokakuussa 2022 ja loppuvuodesta siirryttiin yhden johtajan malliin. Teatterin toiminnanjohtaja jäi eläkkeelle ja hänen tehtäviään siirtyi uudelle hallinto- ja tuotantopäällikölle. Lisäksi johtoryhmässä on käyttöpäällikkö, joka vastaa kiinteistöistä ja turvallisuudesta ja on teknisen henkilöstön esimies.

Teatterissa on lisätty saavutettavuutta ja on ollut kiertävä lastenteatteriesitys, joka on saanut myös valtakunnallista huomiota. Valtakunnallisesti noteerattiin myös Viimeinen Atlantis, joka sai Vuoden esityksen Thalia-palkinnon vuonna 2023. Teatterialan palkinto jaetaan esitykselle, joka herättää yhteiskunnallista keskustelua ja houkuttelee uusia yleisöryhmiä.

Teatterilla on haasteena yleisötyön järjestäminen. Työlle on jatkuva tarve, mutta ammattimainen yleisötyö ei kuulu kenenkään työnkuvaan ja tällä hetkellä asia on ratkaistu yhteistyössä eri tahojen kanssa. Yleisötyöntekijän avulla voisi tehdä teatteria tutuksi ja tuotteistaa yleisötyötä: järjestää säännöllisesti kulissikierroksia, suunnitella yleisötilaisuuksia ja kehittää teatterinpalvelukonsepteja.

Teatterin tavoitteena on panostaa toiminnan vakauttamiseen johtajavaihdoksien ja organisaation rakenteellisten muutoksen jälkeen. Toimintaan pyritään luomaan vakautta ja ennakoitavuutta sekä henkilökunnan että yleisön näkökulmasta ja tavoitteena on palauttaa yleisön luottamus esitysten toteutumiseen suunnitellusti. Kauden 2023–2024 ohjelmisto tehdään valmiiksi jo keväällä 2023 ja tämä mahdollistaa pidemmän aikavälin suunnittelun sekä antaa mahdollisuuden avata jo keväällä lipunmyynti koko ensi vuodelle. Lisäksi teatterin tavoitteena on palauttaa myynnin tueksi erilaiset kampanjat ja tuotepaketit. Yleisötyötä ja osallistamista kehitetään mahdollisuuksien mukaan. Tilojen vuokraamiseen pyritään kehittämään uusia toimintamalleja ja tiloja pyritään vuokraamaan kokouksiin, seminaareihin ja muihin tapahtumiin.

Kuva 3: Havainnekuva: Harri Ahosen teosehdotus Lavalla (Pave Maijanen)

Liikuntapalvelut

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumatilanne 2022

Liikuntatoimen toimintakatteen 89 000 euron ylitystä selittää sähkön ja polttoaineen hintojen nousu. Energia-kustannukset ylittyivät 140 000 eurolla, josta polttoaineiden osuus on noin 44 000 euroa ja sähkön osuus vajaa 100 000 euroa. Ilman syksyllä toteutettua energiansäästöohjelmaa olisi ylitys ollut korkeampi. Liikunta-paikkahinnastoon tehtiin kymmenen prosentin korotukset, jotka tulevat voimaan vuonna 2023.

Toiminnan johtamisen, kehittämisen ja prosessien näkökulma

LPR 2037-strategia

Liikuntatoimen toimintaa ohjaa kaupungin strategia ja siitä on ollut mahdollista löytää lähtökohtia omille talousarviotavoitteille.

1. Kaupungin viihtyisyyden kehittäminen

Laadukkaat liikunnan peruspalvelut ja liikuntatilat – monipuoliset vapaa-ajan vietto mahdollisuudet.

2. Yhteistyö ja osallistaminen

Kannustamme yhteisöllisyyttä ja harrastamiseen henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kokemiseen. Omaehtoisen liikunnan olosuhteiden kehittäminen.

3. Digitalisaatio

Isot liikuntahankkeet (sisäliikuntahalli, jäähalli, uimahalli jne.).

4. Liikuntapalveluiden kunnossapitotyötehtävien organisointi

Lisäksi liikuntatoimella on oma vuoteen 2025 saakka ulottuva Myö liikuttaa -liikkumisohjelma sekä niiden alla olevat Missä myö liikuttaa sekä soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelmat.

Sopimustenhallinta

Liikuntatoimella on erilaisia ostopalvelusopimuksia ja useiden kymmenien liikuntapaikkojen hoidon kunnossapitosopimuksia, yhteensä kaikkiaan noin 70 kpl. Tärkeimmät pitkäaikaiset pääsopimukset on arkistoitu kaupungin sähköiseen sopimustenhallintajärjestelmään.

Asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulma

Liikuntapaikkarakentamisen suunnitelmaan liittyen tehtiin vuonna 2020 laaja kuntalais- ja sidosryhmäkysely liikuntapalveluihin ja -paikkoihin liittyen. Liikunnan edistämisen yksikkö tekee asiakaspalvelukyselyjä. Liikuntaseuroille lähetettiin kyselyt lokakuussa 2022 ja aikuisväestön liikunta- ja terveystottumuksia kartoittava kysely oli avoinna 2.4. saakka kaupungin nettisivuilla. Asiakasnäkökulmasta on myös tehty kysely esimerkiksi Myö liikuttaa -liikkumisohjelmaan liittyen.

Seuroille tehtyyn harrastetuimmat lajit -kyselyyn vastasi vain 50 seuraa, kun seuroja on Lappeenrannassa yli 100. Liikuntatoimessa on pohdittu erilaisia kannustimia, että seurat saisi vastaamaan kyselyyn. Liikuntatoimelle on todella tärkeää saada tietoa siitä, minkälaisia harrastajamääriä seuroissa liikkuu.

Vaikuttavuutta arvioidaan itsearvioinnin sekä asiakaspalautteen avulla. Vaikuttavuuden mittausta on kehitetty asentamalla liikuntapaikoille kävijämittareita. Liikuntatoimi seuraa myös liikuntapaikkojen varausmääriä sekä käyttöastepercentageja Timmi-järjestelmästä ja tilastoi uimahallien ja ohjattujen liikuntaryhmien kävijämäärät. Näillä tiedoilla voidaan arvioida lappeenrantalaisten liikunta-aktiivisuutta. Liikuntatoimi seuraa myös kouluterveyskyselyn sekä Move-testien tuloksia.

Henkilöstönäkökulma

Vuosittain tehdään kaupungin keskitetty henkilöstökysely/työhyvinvointikysely, jonka tulokset käydään läpi vuosittain esihenkilöiden ja henkilöstön kanssa. Liikuntatoimen työhyvinvointikyselyssä on aiemmin vuodesta 2019 alkaen saatu osin huonoja tuloksia. Vuoden 2022 aikana asiaa on selvitetty/korjattu, ja viimeisimmässä kyselyssä tulokset olivat koko liikuntatoimen osalta hyvät. Liikuntatoimen tavoitteena on luoda jatkossakin työympäristöön positiivinen ilmapiiri työtehtävien ja työnorganisoinnin järjestelyillä ja avoimella keskustelukulttuurilla.

Toimialan/vastualueen tulevaisuuden näkymät ja kehittämiskohteet – Tulevaisuuden haasteita

Liikuntatoimella on kehittämissuunnitelmat ja liikkumisen edistämisen polulla on edistytty. Liikuntapalvelut koetaan kaupungissa tärkeiksi. Kuntalaispalaute on suurelta osin positiivista ja esihenkilöt ovat innostuneita ja sitoutuneita liikuntapalveluiden kokonaisvaltaiseen sekä kustannustehokkaaseen kehittämiseen.

Kehittämiskohteita on toimintatapojen edelleen kehittäminen asiakaslähtöiseksi, ennakoivaksi sekä kustannustehokkaaksi, sekä lähivuosien liikuntapaikkarakentamisen investoinneissa onnistuminen (osallisuus, taloudellinen kestävyys, aikataulutus).

Taloudelliset resurssit luovat haasteita olemassa olevien liikuntapalveluiden ylläpitämiseen. Palveluiden tuottamisen kustannukset ovat nousseet. Liikuntapalveluhinnasto tulee uudistaa perusrakenteeltaan uusien ja isojen liikuntainvestointien takia. Taloudellisia resursseja tulisi löytää myös uusiin haasteisiin, kuten vähän liikuvat lapset ja nuoret, ylipainoiset, seniorit.

Liikuntainvestoinnit (sisäliikuntahalli, jäähalli, uimahalli, jääpallotila, jalka- ja pesäpallotila sekä olemassa olevat liikuntapaikat ja niiden peruskorjaukset) sekä niiden käyttökustannusten kattaminen tuovat haasteita. Liikuntapaikkarakentaminen on turbulenssissa ja on paljon ehdotuksia. *Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntatoimen asiantuntemusta voisi hyödyntää enemmän, kun arvioidaan suunniteltujen kohteiden kustannuksia ja tulevia käyttökustannuksia.*

Elinvoima ja kaupunkikehitys

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialalla on kolme lautakuntaa: kaupunkikehityslautakunta, rakennuslautakunta sekä Lappeenrannan seudun ympäristölautakunta.

Elinvoima ja kaupunkikehityksen toimiala tuottaa palveluja asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Toimialan keskeisimpiin palveluihin kuuluvat elinvoimapalvelut (Wirma yrityspalvelut ja Greenreality-palvelut), kaupunkisuunnittelu, maaomaisuuden hallinta, rakennusvalvonta, kaupungin omassa palvelutuotannossa olevat rakennukset (tilakeskus), kadut ja ympäristö sekä joukkoliikenne ja koulukuljetukset. Lisäksi toimialan tehtäviin kuuluvat maaseutuhallinnon, ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävät.

Toimialan tavoitteena on luoda edellytykset työpaikkojen ja asukkaiden määrän kasvulle ja turvata sitä kautta kaupungin kehittyminen ja elinvoimaisuus. Tavoitteena on kehittää yritystoiminnan toimintaedellytyksiä alueella. Yritysten toimintaedellytykset turvataan kattavilla yrityspalveluilla, riittävällä ja monipuolisella tonttitarjonnalla, ydinalueiden kaavoituksella ja sujuvilla lupapalveluilla. Maankäytön suunnittelussa, tonttien luovutuksessa, alueiden kunnossapidossa ja rakentamisessa tavoitellaan puhdasta ja viihtyisää asuinympäristöä, elävää kaupunkikeskustaa ja elinvoimaisia aluekeskuksia vuorovaikutuksessa asukkaiden ja elinkeinoelämän kanssa.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	
Elinvoima ja kaupunkikehitys	
Toimintakate bud.	-11,9 milj. euroa
Toimintakate tot.	-10,5 milj. euroa
Toteuma	88,9 %

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuoden 2022 arvioinnissa oli elinvoima ja kaupunkikehitys toimialan osalta **elinvoimapalvelut ja elinvoimaohjelman toimeenpano, kaupunkisuunnittelu ja rakennusvalvonta**.

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumatilanne 2022

Kaupunkikehitys

Toimialan talous toteutui ennakoitua parempana. Kaupunkikehityksen kehityksen, joka kattaa kaupunkikehityksen yhteiset, elinvoimapalvelut, kaupunkisuunnittelun, maaomaisuuden hallinnan sekä kadut ja ympäristön, talousarvion toimintakate alittui 842 000 eurolla. Lisäksi irtaimen omaisuuden poistot alittuivat.

Kaupunkikehityksen kehityksen vastuualueista kadut ja ympäristö ja kaupunkisuunnittelu ylittivät omat talousarviokehityksensä. Muut vastuualueet alittivat kehityksensä. Kaupunkikehityksen kehitykseen siirrettiin vuodelta 2021 lähes 1,5 milj. euroa. (Siirtyvällä rahoituksella varauduttiin erityisesti joukkoliikenteen indeksikorotuksiin, talvikunnossapidon kustannusten kattamiseen ja yleiseen kustannusten nousuun.) Siirtyneistä määrärahoista huolimatta katujen kunnossapidon palveluyksikön talousarvio ylittyi 359 000 eurolla.

Muita syitä talousarvion alitukselle olivat ennakoitua monipuolisempi hanketoiminta ja sitä kautta saatu ulkopuolinen rahoitus, maaomaisuuden hallinnan tuotot sekä avustusmäärärahojen tarpeen vähäisyys.

Maaomaisuuden tuotot

Maaomaisuuden myynnin tavoite 1,5 milj. euroa ylitettiin 112 000 eurolla. Tonttien jalostukseen varattu määräraha alittui 341 000 euroa. Kun kehityksen toimintakatteesta vähennetään maankäyttösopimuksista saadut korvaukset 77 000 euroa, toteuma on 453 000 euroa talousarviota parempi. (Maankäyttösopimuksista saatu

korvaus tuloutetaan kirjanpitol teknisistä syistä maaomaisuuden tuottoihin. Korvausta ei voi käyttää muiden kuin sopimuksessa määriteltyjen menojen kattamiseksi. Talousarvion investointimääräraha ei sisällä maankäyttösopimusten perusteella tehtäviä investointeja.)

Asuintontteja luovutettiin 17 ja yritystontteja 3. Tonttien kysyntä hiljentyi toisella vuosipuoliskolla. Kiinteistötoimituksia tehtiin 89, joissa tontteja muodostettiin 64 ja yleisiä alueita 40 hehtaaria. Luonnonsuojelualueet perustettiin Tiuruniemeen ja Uus-Lavolaan.

Rakennusvalvonnan ja Tilakeskuksen toiminnasta kerrotaan jäljempänä.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi ja Etelä-karjalan maaseututoimi

Seudullisen ympäristötoimen ja maakunnallisen maaseututoimen taloudet toteutuivat loppuvuoden ennusteiden mukaisesti hieman talousarviota parempina. Eläinlääkäripalvelut saatiin järjestettyä resurssipulasta huolimatta. Toiminnallisesti eläinlääkintähuolto on ollut suurissa vaikeuksissa henkilöstöpulan vuoksi. Ympäristönsuojelussa lupien käsittelyajat ovat jääneet tavoitteista, mikä johtuu akuuttien tehtävien lisääntymisestä.

Toiminnan tavoitteiden raportointi

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialalle oli talousarviossa asetettu valtuustoon nähden yhteensä **11** sitovaa tavoitetta. Tilinpäätösraportoinnin perusteella tavoitteista toteutui **kuusi**. **Kolme** tavoitteista ei toteutunut ja **kahden** tavoitteen osalta ei tapahtunut muutosta lähtötasoon.

Strategian ohjausvaikutuksen kannalta on tärkeää, että toimialat esittävät käyttösunnitelman yhteydessä myös lautakuntaan nähden sitovat tavoitteensa. Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialalla oli toimialan kolmen lautakunnan käyttösunnitelmissa asetettu yhteensä **70** lautakuntiin nähden sitovaa tavoitetta, joista kaupunkikehityslautakunnan käyttösunnitelmassa **50** sitovaa tavoitetta, rakennuslautakunnan käyttösunnitelmassa **5** sitovaa tavoitetta ja Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan käyttösunnitelmassa **15** sitovaa tavoitetta.

Toiminnan johtamisen, kehittämisen ja prosessien näkökulma

LPR 2037-strategia

LPR 2037-strategia tavoitteineen ohjaa vahvasti elinvoima ja kaupunkikehitys toimialan toimintaa ja resurssien käyttöä. Toimialalta löytyy eritasoisia (valtuusto-, lautakunta-, vastuualue-, kustannuspaikka- ja yksilötason) tavoitteita ja toimenpiteitä kaikkiin strategian kärkiohjelmiin: kasvun kaupunki, kestävä kaupunki ja koulutuksen kaupunki.

Strategia tukee myös hyvin laaja-alaista ja koko konsernia läpäisevää kestävä kehityksen toimintaa. Green Leaf voiton avulla Lappeenranta on tunnustettu eurooppalaiseksi vihreäksi edelläkävijäkaupungiksi. Strategia tukee hyvin tätä toimintaa, jossa elinvoima ja kaupunkikehityksen toimialalla on keskeinen merkitys.

Strategian toimeenpanossa hyödynnetään erilaisia ohjelmia kuten esimerkiksi elinvoima-, edunvalvonta- ja kansainvälisyysohjelmia, maanhankinta-, kaavoitus-, ympäristö-, ilmasto- ja kestävä liikunnan ohjelmia, arkkitehtuuripoliittista, maapoliittista ja joukkoliikennepoliittista ohjelmaa sekä HINKU- ja resurssi viisauden tiekarttoja. Asuntopoliittinen ohjelma ja luonnon monimuotoisuusohjelma ovat valmistelussa.

Prosessikuvaukset

Toimialan kaikkien vastuualueiden prosessit on kuvattu IMS toiminnanohjausjärjestelmässä ja tiedonohjaussuunnitelmassa (TOS). Prosessikuvaukset vaativat jatkuvaa päivittämistä.

Wirma yrityspalveluiden kaikki palveluprosessit on kuvattu erillisenä toimintana. Lisäksi palvelukuvauksiin on liitetty asiantuntijoiden keskeisimmät työkalut, yhteistyökumppanit sekä ns. checklist. Vuonna 2022 Wirma

yrityspalveluiden aloittavien yritysten neuvontaan suoritettiin ulkoinen auditointi Kiwa Inspectan tekemänä. Laatusertifiointi onnistui ja Wirma sai uusittua ISO 9001 sertifikaatin. Tavoitteena on sertifioida myös toimivien yritysten neuvontatyö.

Sopimustenhallinta

Sopimusten hallinta on vastuutettu kirjaamalla hallintavastuut sopimuksiin. M-Filesin sähköinen sopimustenhallintajärjestelmä on käytössä. Lähtökohta on, että sopimukset tallennetaan M-Filesiin. Sopimustenhallinta on vielä osin hajanaista, osa vanhoista sopimuksista on paperisina arkistoissa eivätkä vielä kaikki sähköisinä, esimerkiksi rakennushankkeisiin liittyvät urakkasopimukset ovat vielä osin paperisena. Sopimukset allekirjoitetaan nykyisin pääosin sähköisesti. Sähköisiä allekirjoitusjärjestelmiä on lukuisia. Allekirjoitettujen sopimusten kirjautuminen asianmukaisesti M-Filesiin on osin epävarmaa ja on mahdollista, että sopimuksia jää allekirjoitusjärjestelmään ilman sopimuksen tallentumista M-Filesiin.

Toimialalle raportoitavat kuntavertailut, arvioinnit ja tiedonkeruut Arviointitietoa toiminnan kehittämiseen

Toimiala on mukana myös erilaisissa tutkimuksissa ja tekee kustannusvertailua. Toimialan vastuualueet tekevät laajasti yhteistyötä eri asiantuntijaverkostoissa, ovat mukana erilaisissa kehityshankkeissa ja seuraavat muiden vastaavien kaupunkien kehitystä ja näkymiä.

Katujen ja viheralueiden ylläpitokustannuksia verrataan 13 kunnan kanssa toteutettavalla Kuve kustannusvertailulla, jonka toteuttaja on Rapal Oy. Raportti laaditaan vuosittain. Vuonna 2022 tehdyn vertailun perusteella Lappeenrannan liikenne- ja viheralueiden kunnossapidon kokonaiskustannukset ovat €/as -tunnusluvulla mitattuna noin 3,7 % alhaisemmat kuin vertailukuntien keskiarvot. Lappeenrannan kunnossapidon kokonaiskustannusten €/m² -tunnusluku on puolestaan selvästi vertailukuntien keskiarvon alapuolella.

Greenreality-palvelut vertaa Lappeenrannan kaupungin ilmasto-, kiertotalous sekä ympäristöalan kehittämistoimintaa suomalaisiin ja eurooppalaisiin kaupunkeihin. Vertailuun käytetään suomalaisia FISU-, HINKU- ja Kuntaliiton ilmastokunnat verkostoja, elinkeino-yhtiöiden verkostoja sekä kansainvälisiä verkostoja kuten Green Leaf Network, ICLEI ja Covenant of Mayors.

Asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulma

Asiakaspalautetta saadaan ja siihen vastataan. Palautetta annetaan eniten joukkoliikenteestä, kunnossapidosta sekä katujen ja väylien rakentamisesta.

Toimialalla on tehty useita asiakastytyväisyyskyselyitä kuten Yhdyskuntatekniset palvelut, Asuminen, asuinympäristö ja turvallisuus -asiakastutkimus sekä Lappeenrannan paikallisliikenteen asiakaskysely 2022. Toimiala vertaa asiakastytyväisyyttä myös muiden kuntien kanssa. Kyselytulosten mukaan kaupunkilaiset suhtautuvat enimmäkseen myönteisesti tuotettuihin palveluihin.

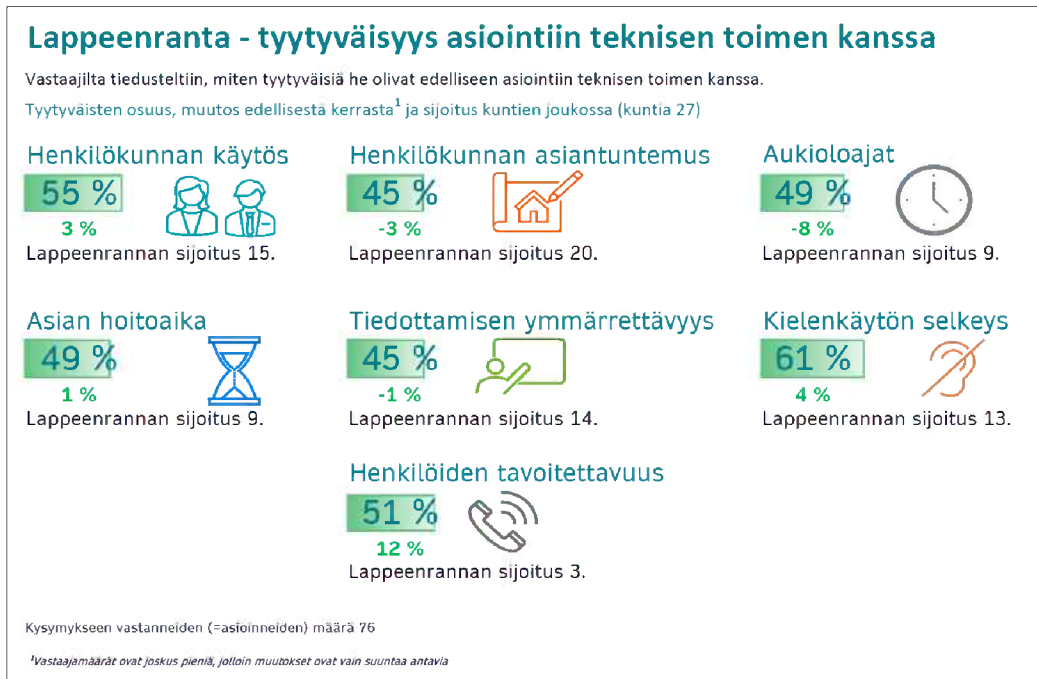
Asuminen, asuinympäristö sekä turvallisuus -asiakastutkimuksen perusteella asukastytyväisyys on pysynyt vuoteen 2021 verrattuna samana ollen 3,69 vuonna 2022 (asteikolla 1-5). Vastaaajia vuonna 2022 oli yhteensä 145. (Vastaaajamäärät kyselyn osalta olivat pieniä, joten vastausprosenttia on jatkossa hyvä pyrkiä nostamaan.)

Maaomaisuuden hallinnassa asuintonttien hakijoille suunnatusta vuoden 2022 palautekyselystä tärkeimmäksi toimenpiteeksi palveluiden parantamiseksi nousi vapaat tontit -verkkopalvelun uudistaminen käytettävyyden, visuaalisuuden ja saavutettavuuden osalta.

Toimiala on mukana Yhdyskuntatekniset palvelut tutkimuksessa, jossa mukana on 27 kuntaa ja tutkimus tehdään vuosittain. Ohessa muutamia esimerkkejä tuloksista Lappeenrannan osalta:

Kuva 4: Tyytyväisyys yhdyskuntateknisiin palveluihin; Mittarin arvo, asteikolla 1-5, muutos edellisestä kerrasta ja Lappeenrannan sijoitus kuntien joukossa, kuntia 27

Kuva 5: Vastaajilta tiedusteltiin, miten tyytyväisiä he olivat edelliseen asiointiin teknisen toimen kanssa; Tyytyväisten osuus, muutos edellisestä kerrasta ja sijoitus kuntien joukossa, kuntia 27. Kysymykseen vastanneiden (= asioineiden) määrä 76. Vastaajamäärät ovat pieniä, jolloin muutokset ovat vain suuntaa antavia.

Lappeenrannan elinvoimaa, yritysmuonnteyttä ja imagoa mitataan usealla eri tutkimuksella. Yritysmuonnteyteen liittyviä tutkimuksia on analysoitu jäljempänä kohdassa Elinvoimapalvelut ja elinvoimaohjelman toimenpano.

Henkilöstönäkökulma

Työhyvinvointikyselyn 2022 tulokset ovat edellisen vuoden tasolla tai jopa hieman paremmat.

Työhyvinvointikyselyn perusteella työyhteisön pelisääntöjen tarkentaminen koko toimialalla on asia, johon toimiala tulee panostamaan jatkossa (esimerkkinä etätyökäytännöt ja työajan joustot, palkan perustelut). Eri-tyistä huomiota kiinnitetään henkilökunnan jaksamisen edistämiseen. Sairauspoissaoloja vuonna 2022 oli vähemmän kuin edellisellä vuonna 2021 (koronasta johtuvia sairauspoissaoloja oli eniten vuonna 2022).

Elinvoimapaalvelut vastuualueen osalta työhyvinvointikyselyn perusteella nousi esiin kaksi heikompa osa-aluetta, joita tulee vahvistaa eli uudet työntekijät tulee perehdyttää paremmin ja kyselyyn vastanneet haluavat saada lisää ammattitaitoa parantavaa koulutusta.

Henkilöstöä kannustetaan järjestämään työhyvinvointitapahtumia yhteisöllisyyden parantamiseksi. Työhyvinvointitapahtumien järjestäminen on otettu lautakuntaan nähden sitovaksi strategiatavoitteeksi.

Etätyömenetelmät ja digitaalisten työvälineiden käyttö on lisääntynyt. Etätyöaika on tarjonnut mahdollisuuden osallistua joustavasti ja resurssitehokkaammin monipuolisiin verkkokoulutuksiin. Etätyö hakee vielä omaa muotoaan. Jatkossa haaste on sovittaa etätyöskentely ja lähityöskentely toisiinsa. Vanhaan työntekemisen tapaan ei ole enää paluuta. Henkilöstö on kokenut myös positiivisena mahdollisuuden tehdä työtä myös etänä. Se on tuonut ajansäästöä ja lisännyt toisaalta työhyvinvointia. Kun korona-aikana tehtiin paljon etätyötä, tuottavuus ja tekeminen ei huonontunut.

Toimialan tulevaisuuden näkymät ja kehittämiskohteet – Tulevaisuuden haasteita

Muutamia kehittämisen painopisteitä

Kuluvan valtuustokauden aikana valmistellaan TE2024 -uudistusta, jossa TE-palvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alussa. Uudistus tähtää entistä nopeampaan työllistymiseen. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeammin työllistymisen tavoitetta.

Elinvoimapaalveluiden osalta valmistellaan ja viimeistellään elinvoimaohjelman toimeenpanoa. Elinvoimaohjelma sisältää koko kaupunkia koskevat palvelut yrityksille sekä palvelutuotantoon liittyvät kehittämistoimenpiteet.

Lappeenrannan kaupungin kestävyysstrategioiden ja niihin liittyvien indikaattoreiden seuranta kehitetään. Verkostojen tuomia etuja hyödynnetään hankevalmistelussa/hankerahoituksen hakemisessa sekä Lappeenrannan kaupungin näkyvyydessä.

Hiilineutraalisuustavoitteen toteuttamiseksi tarvitaan kehitystoimenpiteitä energiasäätelyssä, liikennejärjestelmässä sekä rakennusten energiatehokkuudessa. Lisäksi huolehditaan hiilinielujen riittävydestä.

Vihreän sähköistymisen Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmitun ekosysteemisopimuksen avulla vauhditetaan Etelä-Karjalan energia-alan työpaikkakehitystä. Kiertotaloudessa etsitään uusia kestävyttä ja työmahdollisuuksia lisääviä toimenpiteitä.

Hankintojen johtamista on vahvistettu ja hankintaosaamista on edelleen kehitettävä, myös ilmastoystävällisten hankintojen osaamista on kehitettävä.

Kestävän liikkumisen edistäminen on tärkeä toimialan tehtävä. Suurimpina asioina tähän liittyen on uuden joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönotto, sekä toimivalta-alueen laajentaminen Imatralla.

Hulevesijärjestelmä on vuoden 2023 alusta täysin kaupungin vastuulla. Tätä toimintaa helpottaa Euroopan laajuinen Horizon hanke, jossa kehitetään muun muassa hulevesien ja tulvariskien hallintaa.

Eläinlääkintähuollon palvelujärjestelmän uudistamista selvitetään.

Muita haasteita

Asiakasarvon ymmärtäminen palveluiden tuottamisessa/palveluprosessissa kattaen koko toiminnan ja henkilöstön. Asiakasnäkökulman riittävän huomioon ottamisen lisäksi muita merkittäviä haasteita ovat muun muassa joukkoliikenteen ja katujen kunnossapidon talous, rakennusvalvonnan tulostavoite ja eläinlääkäripalvelujen järjestäminen erityisesti valtakunnallisen eläinlääkäripulan vuoksi.

Tilakeskukseen liittyen haasteita on ollut resurssien riittävydessä. Mittavaa investointiohjelmaa on toteutettu Lappeenrannan Toimitilat Oy:ssä niukoilla henkilöresursseilla.

Kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille vuokrattujen rakennusten vuokrasopimuksissa on sopimuksia, jotka ovat vuokranantajalle epäedullisia, vuokratuotoilla ei pystytä kattamaan kustannuksia. Tyhjätkä rakennukset rasittavat tilakeskuksen tulosta. Kustannuksia syntyy, vaikka rakennus on tyhjillään. Niihin kustannuksiin ei ole varauduttu budjetissa.

Ukrainan sota ja vielä osin koronapandemia on nostanut aineiden ja tarvikkeiden hintoja erityisesti toimitilanhankkeissa. Sota on vaikuttanut erityisesti kauppaan ja matkailuun venäläisten matkailijoiden maahantulorajoitusten vuoksi.

Elinvoimapalvelut ja elinvoimaohjelman toimeenpano

Elinvoima ja kaupunkikehityksen toimialalle on perustettu kaksi vuotta sitten Elinvoimapalvelut vastuualue, johon kuuluu kaksi palveluyksikköä, Wirma yrityspalvelut 13 htv sekä Greenreality -palvelut 17 htv (sisältää myös ympäristöprojektit). Toimialan keskeisenä tavoitteena on Lappeenrannan kaupungin elinvoimaisuus.

Greenreality -palveluiden osalta on paljon hankegenerointia, mikä auttaa elinvoimapalvelut vastuualueelle asetettuihin tulostavoitteisiin pääsemistä. Greenrealityn käytännön hyötynä on muun muassa, että kaupunki on päässyt isoihin hankkeisiin paremmin mukaan.

Kaupunki rahoittaa Business Mill -toimintaa ja toiminnasta on tullut entistä tunnetumpi. Business Mill -palvelun tuella on perustettu kumulatiivisesti syksystä 2018 alkaen vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä 50 yritystä sekä luotu 60 uutta liiketoimintakonseptia olemassa oleviin yrityksiin. Asiakastapauksia on ollut 560. Business Mill -toiminnan myötävaikutuksella asiakasyritykset saivat 3 milj. euroa TKI-rahoitusta (valtion rahoitusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan). Yrityskäyntejä toteutui 115 kpl v. 2022. Yritysten määrä on säilynyt lähes samana (tilastointitapa vaihtelee).

Elinvoimapalveluiden toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan uusien syntyneiden yritysten ja työpaikkojen avulla. Wirma yrityspalvelut on mukana Suomen Uusyrityskeskuksessa (jäljempänä SUK), jonka toiminta kattaa kaikki Suomen suurimmat kaupunkiseudut. Lappeenrannassa perustettiin vuonna 2022 kaikkiaan 448 uutta yritystä, joista SUK:n seurannan mukaan Wirman tuella perustettiin 95 uutta yritystä vuoden 2022 aikana (Wirman tuella 111 uutta yritystä v. 2021).

Kumulatiivisesti Wirman avustuksella on perustettu vuodesta 2017 alkaen 543 yritystä ja näiden verotulokerätyt kaupungille on noin 8 milj. euroa.

Lappeenrannan elinvoimaa, yritysmuutoskykyä ja imagoa mitataan usealla eri tutkimuksella. **Taloustutkimuksen imago tutkimuksessa** olemme viimeisimpien joukossa ja Lappeenrannan sijoitus on laskenut edellisvuosien sijoilta 25. ja 30. sijalle 32 vuoden 2022 kyselyssä, kun tutkimuksessa on mukana 36 suurinta kaupunkia.

Suomen yrittäjien **Kuntabarometri -kysely** toteutetaan joka toinen vuosi ja Lappeenranta oli isojen kaupunkien (yli 50 000 asukasta, mukana 21 kaupunkia) tilastossa sijalla 18/21 vuoden 2020 kyselyssä (arvosana 2,63) ja sijalla 15/21 vuoden 2022 kyselyssä (arvosana 2,74), asteikolla 1-5. Kun vuoden 2022 tuloksia vertaa vuoden 2020 tuloksiin, erityisesti hankintapolitiikan arvosana on parantunut.

Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n tekemä **Kuntaranking-tutkimus** mittaa Suomen eri alueiden vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta ja kuntaranking toteutetaan kahden vuoden välein. Tutkimus asettaa Suomen seutukunnat paremmuusjärjestykseen sen mukaan, kuinka hyvän toimintaympäristön ne tarjoavat paikallisille yrityksille. Mukana tutkimuksessa on 25 seutukuntaa. Vuoden 2021 tutkimuksessa Lappeenrannan seutukunnan sijoitus oli 20/25 ja vuoden 2023 tutkimuksessa sijoitus oli 21/25, joten Lappeenrannan seutukunnan sijoitus heikkeni yhdellä pykälällä kuntaranking-tutkimuksessa. Suurimpana kehityskohteena nähdään yrityspalveluiden toimivuus. Yrityspalvelujen kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa.

Etelä-Karjalan yrittäjien vuosittain toteuttama **kysely** yrityksille Wirman ja kaupungin yrityksille suunnattuihin palveluihin on tehty vuodesta 2014 lähtien, ja kyselyissä viime vuosien arvostamat ovat olleet 6,6 (v. 2020), 6,6 (v. 2021) ja 6,9 (v. 2022), asteikolla 4-10. Wirma yrityspalvelut tuottaa laatusertifioitua yrityspalvelua ja neuvjojilla on yritysneuvojan pätevyys.

Edellä mainitut tutkimukset ovat tulokseltaan kaikissa heikot. Kun analysoi tarkemmin tutkimuksia, yleisissä tutkimuksissa viestintä ja markkinointi saivat heikoimmat arviot.

Kun tarkastellaan asiakaskohtaamisia, niin asiakaspalaute on parempi, esimerkiksi **Suomen Uusyrityskeskus** **SUK:n toimintakonseptiin sisältyy myös palvelutyytyväisyyskysely aloittaville yrittäjille** ja asteikolla 1-5 Wirman asiakaspalautteen keskiarvo vuonna 2022 oli 4,8 (4,7 v. 2021) ja lisäksi **Greenreality Network verkostolle tehdään erilliset kyselyt** toiminnan vaikuttavuudesta, ja Greenreality Network -jäsenyytyväisyyden arvio oli 3,79 vuonna 2022, asteikolla 1-5.

Loppusyksystä 2022 on käynnistetty kaupungin avainasiakkaiden kontaktointi Wirman johdolla. Kontaktointin tavoitteena on tiivis yhteistyö avainyrityksiin, nopea reagointi yritysten tarpeisiin ja toimia proaktiivisesti yritysten hyväksi. Kartoitus on laaja ja siinä on paljon tietoa, vastauksia saatiin 46 yritykseltä.

Tarvitaan jatkuvaa vuoropuhelua sekä elinkeinoelämän että koulutusorganisaatioiden kanssa. Koordinaatiota ja sisäistä viestintää tulee edelleen kehittää. Yritysassiakaspalvelutapahtumia v. 2022 oli 1 310 (toimivat yritykset ja henkilöasiakkuudet). Osaavan työvoiman hankinta on yrityksille pullonkaula tässä vaiheessa, joten työvoiman saatavuuteen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota.

Lappeenrannan kaupungin johtoryhmässä on 13.3.2023 käyty evästyskeskustelu Kuntaranking-tutkimuksen 2023 tuloksiin ja jatkotoimenpiteisiin liittyen ja todettu ennakoivien ja koordinoivien toimenpiteiden tarve. Tutkimuksessa yritykset arvioivat omaa kotikuntaansa, mutta tulokset raportoidaan laajemman seutukunnan tasolla. Kaupungin täydennetyt johtoryhmän kokouksessa (24.4.2023) on käyty keskustelu asiasta ja merkittävät jatkotoimenpide-ehdotukset tiedoksi.

Lappeenrannan kaupungin elinvoimaohjelmaa on valmisteltu syksystä 2021 lähtien. **Elinvoimaohjelma toteuttaa strategiaa 2037 toimenpideohjelmana.** Ohjelma on valmisteltu yhteistyössä toimialojen vastuualueiden kanssa sekä ohjelmaluonnokseen on pyydetty elinkeinoelämäältä palautetta. Kyseessä on koko kaupunkiorganisaation kattava ohjelma ja ohjelma kuvaa ne teot ja toimet, jotka tähtäävät yritysmyönteisempään Lappeenrantaan sekä työpaikkojen säilyttämiseen tai syntymiseen. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota palveluiden kehittämiseen, keskustan alueen elinvoimaisuuteen sekä yritysimagon rakentamiseen viestinnän keinoin yhteistyössä toimijoiden kanssa.

Elinkeinoelämältä saadun palautteen perusteella elinvoimaohjelmalle tulee tehdä tiivistelmä, kirkastaa tavoitteita ja asettaa mittareita seurantaan varten. Yrityksille suunnattujen palveluiden, mukaan lukien digitaaliset palvelut, tulee olla sujuvia ja oikea-aikaisia. Erityisesti esille nousevat kaavoituksen, rakennusvalvonnan ja Yritystilan palvelut sekä sijoittumispalvelut.

Elinvoimaohjelmassa on vastuualuekohtaisesti määritelty kehittämisen painopistealueet palveluiden tuottamisessa. Osana päätöksentekoprosessia tavoitteena on tiivis vuoropuhelu yritysten kanssa yleisestä toimintaympäristön kehittämisestä, kaupungin johdon tapaamiset ja avoimet tilaisuudet elinkeinoelämän kanssa. Kaupungin tulee varmistaa riittävä informaatio liiketoimintaympäristöön vaikuttavista asioista ja kaupungin hankinta-asioista valmisteltaessa.

Toimenpiteet kohdistuvat kaupungin tuottamien palveluiden kehittämiseen sekä vastuualueiden itsensä määrittelyihin tehtäviin, joita ovat muun muassa:

- Kasvun kaupunki: (Meijän City foorumitoiminnan käynnistäminen, viestintään liittyvät toimenpiteet, yritysalueiden tuotteistaminen, yhdistämme työvoimaa ja työnantajia, nuoria palkkaavien yritysten yritysverkostotoiminta, sijoittumistoiminnan parantaminen, viranomaistyön prosessien sujuvoittaminen),
- Kestävä kaupunki: (liikkumispalveluiden kehittäminen, Greenreality -koulutusta henkilöstölle, kaupunki toimii ensimmäisenä asiakkaana uusille teknologioille ja tuotteille),
- Koulutuksen kaupunki: (tiivis elinkeinoelämäyhteistyö opetuksen kanssa, korkeakoulujen, Saimaan ammattiopisto Sampon ja Maasotakoulun kasvun turvaamiseen liittyvät toimet).

Elinvoimaohjelman seuranta ja toimintaympäristön muutokset käsitellään ”Elinvoimaryhmässä” vuosittain ja raportoidaan osana strategian raportointia kaupungin raportointiaikataulun mukaan. Elinvoimaohjelmalle on asetettu mittareita seurantaan varten: Yritysmuutos TOP 10, tavoitteena on arvosana ”vahva hyvä” 8 sekä Asiakaspalvelupalaute ja tavoitteena on arvosana ”vahva” 4 (asteikolla 1-5) ja näitä mittareita seurataan.

Lappeenrannan kaupunginhallitus on kokouksessaan 27.3.2023 päättänyt myöntää strategiarahoitusta 139 000 euroa määräaikaisen vuorovaikutusasiiantuntijan palkkaamiseen osana Lappeenrannan elinvoiman kehittämistä. Tehtävänimike päätetään kuitenkin myöhemmin, päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä. Toiminnan tuloksista raportoidaan kaupunginhallitukselle. Vuorovaikutusasiiantuntijan toiminnan päätavoite on toimia asiantuntijana, löytää/kehittää kanava/kanavia yrityksille ja tuottaa vaikuttavaa sisältöä alueen elinvoiman ja yritysmaailman parantamiseksi. Vuorovaikutustyö tukee alueen yritysten liiketoiminnan kasvua ja aloittavien yritysten liiketoiminnan aloitusta sekä uusien yritysten sijoittumista Lappeenrantaan.

LUT-yliopistolle on myönnetty yhteiskuntatieteiden koulutusvastuu, jonka mukaisesti oppilaitoksessa käynnistyvät sosiaali- ja käyttäytymistieteiden sekä viestintä- ja informaatiotieteiden koulutukset syksyllä 2023. Lappeenrannan kaupunki osallistuu koulutusvastuun rahoittamiseen vuosien 2022–2026 aikana yhteensä 10 milj. eurolla, varaus on enimmäismäärä, jolla kaupunki voi rahoittamiseen osallistua. Uuden koulutusvastuun myöntäminen LUT-yliopistolle on hyvin merkityksellinen asia myös Lappeenrannan kaupungille; uusi koulutusvastuu vahvistaa ja turvaa osaltaan yliopiston asemaa pitkälle tulevaisuuteen ja sillä on suuri aluetaloudellinen merkitys. Toiminnan laajennuttua uuden koulutusvastuun myötä LUT-yliopisto pystyy osaltaan vastaamaan entistäkin vahvemmin nopeaan teknologiseen kehitykseen ja ilmastonmuutokseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen. LUT-yliopisto on kansainvälisen tason huipputasoa muun muassa vetytaloudessa.

Lappeenrannan kaupungin elinvoimatiimi järjestää vuoden 2023 aikana pyöreän pöydän keskustelutilaisuussarjan Lappeenrannan elinvoimasta. Keskustelutilaisuuksien teemat ovat: Kasvuyrityksen rooli kaupungin elinvoimassa, Korkeakoulun rooli kaupungin TKI-toiminnassa, Startup-yrityksen rooli kaupungin elinvoimassa, Kasvullisen omistajan merkitys kaupungin elinvoimassa ja ICT-sektorin kasvumahdollisuudet ja haasteet Lappeenrannassa. Ensimmäinen keskustelutilaisuus järjestettiin 6.4.2023. Kaikki tilaisuudet järjestetään Lappeenrannan valtuustosalissa ja ne ovat maksuttomia ja kaikille avoimia.

Mustola - Portti Saimaalle -hanke toteutettiin 1.10.2021-31.1.2023. Alkuperäinen hankkeen suunnitelma muuttui merkittävästi heti hankkeen alussa, koska Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan 24.2.2022 vaikutti Mustolan sataman toimintaympäristöön rajusti. Muuttuneessa tilanteessa kehitysstrategia suuntautui Mustolan sataman kehittämiseksi kohti laajennettua Mustolan Yritys- ja Logistiikkapuistoa. Kaupunkikehityslautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 19.4.2023 ja päättänyt merkitä tiedoksi Mustola - Portti Saimaalle hankkeen tulokset, lisäksi kaupunkikehityslautakunta päätti käynnistää Mustolan Yritys- ja Logistiikkapuiston laajentamisen mahdollistaman asemakaavan valmistelun.

Kainuun liiton rahoittama Logistiikan Vuoksi -hanke käynnistyy 2.5.2023. Hanke keskittyy Saimaan sisävesiliikenteen kuljetusjärjestelmän kehittämiseen vastaamaan alueen teollisuuden tarpeita, sisävesiliikenteen jatkuvuuden mahdollistamiseen ja uuden aluskannan edistämiseen vähähiilisen kuljetusketjun kehittämiseen Saimaan syväväylältä merisatamiin. Hanke toteutetaan yhteistyössä Joensuun, Kuopion, Savonlinnan ja Varkauden kaupunkien sekä UPM:n, Stora Enson ja Metsä Groupin kanssa. Hanke kestää 31.12.2024 saakka. Lappeenrannan kaupunki toimii hankkeen päätoteuttajana.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta painottaa asiakaslähtöistä, joustavaa, sujuvaa ja saavutettavaa asiakaspalvelua. Rakennusvalvonnan asiakaspalvelujen ja -neuvottelujen sujuvuutta ja saavutettavuutta on tehostettu ja helpotettu siirtymällä interaktiiviseen ohjaukseen ja palaverihin sähköisen ePermit-lupapalvelun (rakentamisen lupiin liittyvä sähköinen luvanhakukanava), Teamsin, Skypen, sähköpostin ja/tai puhelimen kautta. Lähiasiakaspalvelua annetaan ajanvarauksen kautta, jos asia sitä vaatii ja jos muut kanavat eivät palveluun sovellu. Asiakaspalvelun muutokset ovat tehostaneet työtä ja mahdollistaneet asiakkaan oikea-aikaisen ohjauksen. Sähköinen asiointi mahdollistaa sen, että asiakas voi seurata lupavalmisteluun etenemistä ja antaa palautetta liittyen asian valmisteluun.

Hankkeille on käytössä kolmivaiheinen ennakko-ohjaus ennen lupahakemuksen jättöä. Rakennusvalvonnassa on ollut käytössä vuoden 2022 alusta ennakko-ohjauspalaverit, jotka aloitetaan jo, kun hanke on vasta hankesuunnittelutasolla, seuraava ohjaus pidetään pääpiirustustasolla ja kolmas rakenteiden ja tekniikan osalta. Näistä kirjoitetaan pöytäkirja, joka liitetään lupahakemukseen. Tämä sujuvoittaa varsinaista lupakäsittelyä oleellisesti. Ennakko-ohjauspalavereja suositellaan / edellytetään omakotirakentamista suuremmissa hankkeissa. Rakennusvalvonnassa on ollut v. 2022 ennakko-ohjauksessa monia hankkeita ja suurten hankkeiden lupaprosessit ovat ajankohtaisia v. 2023.

Rakennusvalvonnan tulee kattaa toimintansa saaduilla tuloilla. Rakennusvalvonnan talous toteutui vuonna 2022 60 000 euroa talousarviota heikompana. Rakennusvalvonnan tuotot alittuivat 101 000 euroa. Vuoteen 2021 verrattuna tuotot laskivat 190 000 euroa. Rakennusvalvonnan tuotot vaihtelevat yleisen taloustilanteen ja hankkeiden toteutusaikataulujen mukaan. Toimintakulujen alitus 41 000 eurolla johtuu pääosin järjestelmä-hankinnan viivästymisestä.

Rakennusvalvonnan lupamäärät olivat samat kuin vuonna 2021, mutta hankkeet olivat pienempiä ja suuremmat hankkeet puuttuivat. Rakennusvalvonnan lupien käsittelyajat on minimoitu lakien ja säädösten rajaamien velvoittavien vähimmäisaikojen mukaisiksi.

Rakennusvalvonta teettää vuosittain rakennusvalvonnan asiakastytyväisyyskyselyn, jonka raportointiin sisältyy kustannusten ja tulosten vertailu vertailukaupunkeihin. Rakennusvalvonnan syksyllä 2022 teettämän asiakastytyväisyyskyselyn tulokset olivat pääsääntöisesti hyviä tai kiitettäviä. Tulokset ovat pysyneet kokonaisuutena ennallaan tai parantuneet hieman. Parhaat arvosanat saa kokonaisuutena henkilöstön asiakaspalvelu ja rakentamisen aikainen ohjaus ja toiminta. Hakemuksen tekemisessä ja jättämisessä sekä lupavalmistelu-

vaiheessa keskiarvot jäävät heikommiksi. Huonoimmat arvosanat saa puhelinaikojen riittävyys, lupien hinnat ja hinnoitteluperusteiden selkeys.

TOP5 Kaikki osa-alueet (asteikko 1–5)

Parhaat		Heikoimmat	
Ystävällisyys	4,4	Kirjallisten ohjeiden selkeys ja kattavuus	3,3
Katselmusten saannin nopeus rakentamisen aikana	4,3	Muiden ohjeiden selkeys ja kattavuus	3,3
Loppukatselmuksen sujuvuus ja siinä annetut ohjeet	4,3	Puhelinaikojen riittävyys ja ajankohdat	2,9
Loppukatselmuksen aikataulusta sopiminen	4,2	Hinnoittelun perusteet ovat selkeä	2,8
Loppukatselmuksesta sopiminen	4,2	Lupien hinnat ovat kohtuulliset	2,6

Vastauksia saatiin yhteensä 54/183, vastausaktiivisuus 30 %. Asiakastytyväisyyskyselyssä esille nousseita suosituksia ja huomioitavaa: Ohjeisiin ja puhelinaikoihin kiinnitettävä huomiota, Selkeämmät hinnoitteluperusteet, Selkeämmin ilmoitettava asiakkaalle, mistä koko luvan läpimenoaika koostuu, Pidettävä huolta, että asiakaspalvelu ja rakentamisen aikainen ohjaus pysyvät korkealla tasolla.

Toimintaa haastavat muun muassa: Ohjelmistojen saaminen vain vajaasti käyttöön (esimerkkinä sähköinen arkistointi), Taloutta rasittavat tehtävät, joille ei ole rahoitusta (rakennetun ympäristön valvonta, hallintopakomenettelyt, arkiston asiakaspalvelu), Tuloina vain asiakkaiden lupamaksut (suhdanneherkkä), Lausuntojen viivästyminen, Uuden lainsäädännön muutokset: Uusi rakentamislaki tuo muutoksia rakentamislupajärjestelmään. Uuden lain tarkoituksena on, että rakentaminen sujuvoituu. Rakennuslupa, toimenpidelupa ja toimenpideilmoitus on tarkoitus niputtaa yhdeksi lupamuodoksi, rakentamislupaksi. Koko ketjun kaavasta rakennuslupaan pitää toimia sujuvasti. Rakentamislupaa hakiessa tulee uuden lain mukaan raportoida mm. hiilijalanjäljestä.

Kaupunkisuunnittelu

Osallisuus kaupunkisuunnittelussa on keskeisessä roolissa. Kaupunkisuunnittelussa on käytössä osallistava suunnittelutapa eli kaavoja ja kehittämishankkeita valmistellaan tiiviissä yhteistyössä asukkaiden ja eri sidosryhmien kanssa. Kaavojen asukastilaisuuksien esittelyosio on tallennettu ja tallenteet on julkaistu tekstitetynä ja saavutettavassa muodossa YouTubeissa. Kaavoihin ja kehityshankkeisiin liittyen on pidetty muun muassa etäasukastilaisuuksia, virtuaalityöpajoja sekä verkkokyselyitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vuonna 2022 erilaisiin kaupunkisuunnittelun asukastilaisuuksiin ja kyselyihin osallistui yli 5 000 osallistujaa, asukastilaisuuksia ja kuulemisia järjestettiin yli 70, YouTube esittelyvideoita julkaistiin 20 kaavahankkeesta ja niitä on katsottu yhteensä yli 1 200 kertaa. Etäasukastilaisuudet ovat tavoittaneet asukkaat ja kiinteistön omistajat paikasta riippumattomasti. Resurssien kohdentaminen osallistavaan suunnittelutapaan säästää koko kaavaprosessin aikatauluissa sekä kustannuksissa ja siten edesauttaa koko kaupungin kehitystä ja elinvoimaa. Kaupunkisuunnittelussa valmistellaan asiakastytyväisyyskyselyä yhteistyössä maaomaisuuden kanssa. Kysely on tarkoitus toteuttaa vuoden 2023 aikana.

Kaupunkisuunnittelussa ajantasaiset yleiskaavat ovat asemakaavoituksen tukena. Suunnittelun painopiste on **keskustan ja keskustan kehän hankkeissa sekä yritystonttitarjonnan turvaamisessa ja vihreän siirtymän kaavahankkeissa.** Ajankohtaisia kaavahankkeita:

- **Koulukatu 16-18, Oikokatu ja pääkirjasto** hyväksytty, **Monarin kortteli** menossa hyväksyttäväksi. **Asemanseudun, Linnoituksen asemakaavat ja Leirin alueen yleiskaava** valmistelussa. **Pajarilanväylän I-alueen** kaava lainvoimainen, II-vaihetta valmistellaan. Valmistelussa **Vihreän siirtymän energiahankkeiden kaavoja**: Konnunsuon-Kukkuroinmäen osayleiskaava, St1 metanolilaitoksen asemakaava, Ihalaisen lämpöluolan asemakaava, Huuhansuon-Suurisuon osayleiskaava.
- **Kaupungin oman palvelutuotannon mahdollistavat kaavahankkeet:**

sisäliikuntahallin asemakaava hyväksytty, **Sammontalo** lainvoimainen, **Joutsenon paloaseman** ja Lauritsalan koulun ja Lauritsala-talon yleis- ja asemakaavat valmistelussa, Kisapuisto valmistelussa.

- **Monipuoliset asumisen mahdollisuudet:**
Caprin kaava menossa valtuustoon, Simolantie II-alueen kaava valmistelussa. Hoivapalvelut osana monimuotoista asumista: **Hiessillan ja Lauritsalan kartanon kaavat** lainvoimaisia, Myllymäenpuiston kaava maankäyttösopimusvaiheessa.
- **Matkailua ja virkistystä kehittävät kaavat:**
Karhusaaren asemakaava lainvoimainen, Likosenlahden venesataman kaava maankäyttösopimusvaiheessa.
- Kaupunkikehityslautakunta on kokouksessaan 19.4.2023 päättänyt käynnistää Mustolan Yritys- ja Logistiikkapuiston laajentamisen mahdollistaman asemakaavan valmistelun.

Ajankohtaisilla kaavahankkeilla toteutetaan myös Meijän City keskustan kehittämissuunnitelmaa. Rakennushankkeiden tahti on vähän hidastunut, mutta ei ole pysähtynyt, ja on edelleen monta hanketta menossa tai jo toteutunut, myös elinkeinopoliittisia hankkeita on vireillä. Esimerkkejä kohteista: Snellmaninkadun kortteli, Ainonkatu 29, Kauppakatu 58-60, LOAS Teatteri, Raatihuoneen kortteli, Pormestarinkortteli, Koulukatu 16–18, Weeran kortteli, Paasikivenpuisto ja P-Pormestari, Lappeen tornihotelli, Oprin kortteli, Lappeenrannan asemanseudun kehittäminen, Kauppakadun varsi, Asemanseutu ja Kauppakatu – keskusta yhteyden vahvistaminen, Armilan sairaalan alue.

Kaupunkisuunnittelun kehittämishankkeille on myönnetty avustuksia yli miljoona euroa vuosille 2021–2024. Mahdollisuus saada lisärahoitusta uudenlaisten kaavojen ja kehittämishankkeiden tekemiseen (YM, OKM, TEM, VVM, EU-rahoitukset). Hankerahoitus mahdollistaa lisäresurssien palkkaamisen kaupunkisuunnitteluun. Hankerahoituksen kautta kehitetään omaa toimintaa nopeammin kuin ilman ulkopuolista rahoitusta. Tehdään laajaa yhteistyötä kaupungin sisällä sekä valtakunnallisesti useiden kaupunkien ja yhteistyöverkostojen kanssa. Kehitetään kaavoitusta valtakunnallisesti ja ollaan myös näkyvillä.

Kaupunkisuunnittelussa valmistelussa olevia kehityshankkeita:

- **Puurakentamisen kaavoituksen kehittäminen** Lappeenrannassa (YM)
- **Sammontalo -meijän yhteinen.** SuurSammonlahden lähiökehityshanke (YM)
- **Kamalan hienoa!** Kestävät teot näkyväksi ympäristö- ja kaupunkitaiteen keinoin (YM)
- **Mie tahon lähikouluun!** Koulusegregaation vähentämishanke (OKM)
- **Ikäihmisten asumisen kehittäminen – dataa ja kehittämisen ideoita** (YM) → asuntopoliittisen ohjelman valmistelun osa
- **Ydinkeskusten kestävä tulevaisuus:** Kauppatorin kehittäminen (TEM/AKKE-rahoitus, Jyväskylän kaupunki)
- **KAATIO-Kaavan tuottaminen vakioidun tietomallin** mukaisena eri ohjelmistoin (VVM/Oulun kaupunki)
- Lisäksi rahoitusta saatu neljälle **vihreän siirtymän** energiahankkeiden kaavoituksen kehittämiseen
- Kaupunkisuunnittelu on ollut mukana erilaisissa kaupunkitaidehankkeissa

Elinvoimaiset kaupunkiseudut – asumisen monet muodot tutkimushanke:

- **MAL-verkoston ja SYKE** (Suomen ympäristökeskus) yhteishanke
- Lappeenranta yhtenä tutkimuksen kohdekaupunkina ja -seutuna
- Hankkeessa tutkitaan **asumisen ja väestönkehityksen trendejä sekä asumisen monipaikkaisuutta** nykytilanteessa ja arvioidaan/ennustetaan tulevaa kehitystä (Monipaikkaisuuden tunnistaminen, ennakointi ja vaikutukset asuntokantaan)
- Tavoitteena kehittää **toimivia työkaluja kaupunkiseuduille asumisen kehityskulun arviointiin**

Vihreän siirtymän kehityshankkeet:

- **Vetyä, Virtaa kaakkoon – maankäytön rakenneselvitys** käynnistynyt – vetylaakson mahdollistaminen ja vihreän siirtymän hankkeet (REACT-EU:n EAKR haku)
- Lappeenrannan kaupunki: **Ilmasto- ja energiavaikutusten arvioinnin kehittäminen Lappeenrannan kaavoituksessa kohti kestäväää kaupunkia** (YM:n haku, EU:n ”Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelman avustus”)

Meijän City keskustan kehittämissuunnitelma

Lappeenrannan keskustan kehittämissuunnitelma sisältää ydinkeskustan lisäksi Kaupunginlahden alueen Pallonlahdelta Myllysaareen (pois lukien Linnoituksen alue). Suunnitelma on laadittu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja eri käyttäjäryhmät huomioiden, joten **osallisuus ja osallistaminen on ollut tärkeä osa suunnittelu-prosessia** (asukastilaisuuksia 12 kpl, työpajoja 10 kpl, yleisiä ja kohdennettuja kyselyjä, muun muassa kesäky-sely, esteettömyys, yrittäjäkysely, otakantaa.fi -kysely).

Meijän City keskustan kehittämissuunnitelma jakautuu 4 eri teemaan

Viihtymisen ja olemisen City, Viheralueet ja aukiot, Merkityksellinen ympäristö, Tapahtumat ja matkailu, **Palveluiden ja liike-elämän City**, Kaupallinen kaupunkikeskusta, Palvelut, Saavutettavuus, **Rakennusten ja rakentamisen City**, Rakennettu kulttuuriympäristö, Kaupunkirakenne, Merkityksellinen ympäristö,

Liikenteen ja liikkumisen City, Eri liikennemuodot, Liikenneverkko, Pysäköinti, Saavutettavuus.

Kuva 6: Meijän City suunnittelualue ”Kaikkien kaupunkilaisten yhteinen olohuone, jonne on helppo tulla ja jossa on hyvä olla”

Meijän City keskustan kehittämissuunnitelma tarkentaa **keskustaajaman osayleiskaavaa 2030. Suunnitelmaa toteutetaan asemakaavoilla ja katu- ja puistosuunnitelmilla.** Suunnitelman yksityiskohdat tarkentuvat jatko-suunnittelun yhteydessä. Kehittämissuunnitelma asettaa tarkemmalle suunnittelulle tavoitteet ja suuntaviivat ja esittää ideoita ja kehittämisen vaihtoehtoja. On niin sanottu välitaso asemakaavan ja yleiskaavan välillä. Kaupunkikehityslautakunta hyväksyi suunnitelman 16.6.2021. Aineisto on nähtävillä hankkeen nettisivulla, muun muassa yhteenvedot asukastilaisuuksista ja kyselyistä, perusselvitykset ja suunnitelma-aineisto.

Kyselyiden perusteella toivottiin muun muassa lisää viihtyisyyttä keskustaan, lisää siisteyttä, katseltavaa, vehreyttä, seesteisyyttä, turvallisuutta, tekemistä ja yhtenäistä ilmettä esimerkiksi brändäyksessä ja opasteissa.

Työpajojen kehitysehdotusten painopisteet: Kojujen ja torin kehittäminen, Satama on kaunis, Halkosaari on kiva retkikohde, joka vaatisi lisää palveluja, Veden hyödyntäminen tapahtumissa, Koulukatu vaatisi kohentamista, Aukioita on riittävästi, Taideteoksia ja valotaidetta, Marianaukiolle Paasikivenpuiston fiiliksiä, Kauppatori perinteisintä Lappeenrantaa, Kirjaston viheralue on onnistunut.

Yrittäjäkyselyn tuloksia: Eniten puhuttivat muun muassa Mahdollisen saunamaailman sijainti, Sataman suoran toiminnallisuus, Matkailuautojen parkkeeraus ja Keskustan saavutettavuus.

Ydinkeskustan kehittämisestä

Keskusta-alueen asuntojen määrä on kaksinkertaistunut 30 vuodessa (1990–2020), asuntoja 12 000, yli 1 000 asuntoa viimeisen 10 vuoden aikana. Alueen asunnoista kerrostaloasuntoja 90 %, 90-luvun jälkeen alueelle on rakennettu pääosin kerrostaloja (yhteensä 140 rakennusta). Asuntojen hallintamuoto on muuttunut, v. 1990 vuokra-asuntoja oli 30 %, nyt 55 %. Keskusta-alueella asuvien asukkaiden määrä on kasvanut tasaisesti.

Kaupungin toimenpiteitä keskustan kehittämisen tueksi

Ydinkeskustan pitkäjänteinen kehittäminen ja poliittinen sitoutuminen siihen
Pysäköinti- ja joukkoliikennekehä -ratkaisu

- Yleisten pysäköintilaitosten rakentaminen keskeiselle sijainnille
- Katuverkon ja puistoalueiden kehittäminen ja rakentaminen
- Ydinkeskusta kävelypainotteista aluetta (yleiskaava tukee kehitystä)
- Pysäköintinormin maltillinen keventäminen

Maapolitiikka; 40 % arvonnoususta maankäyttökorvauksena kaupungille

Kaupunkikuvan pienemmän mittakaavan ja viihtyisyyden kehittäminen ajankohtaista (taide, toiminnot ja viihtymisen paikat).

Tavoitteena on Marianaukion toiminnallinen, tapahtumallinen ja kaupunkikuvallinen kehittäminen. Marianaukiolle on tavoitteena saada enemmän oleskelua pelkän läpikulun sijaan. Kehittämisessä ja suunnittelussa huomioidaan myös kaupunkitaide- ja kulttuuri.

Keskustan kehittäminen ja suunnittelutyö on pitkäjänteistä työtä. Kaupunkikuva muuttuu ja keskusta-alue kehittyy koko ajan ja tavoitteena on elävä kaupunkikeskusta, ei stabiili tila. Tärkeää on asukkaiden aktiivinen osallisuus ja omaehtoinen toiminta. Meijän Citylle halutaan luoda **kaupunkilaisten yhteinen, terveellinen ja turvallinen olohuone**, jossa viihtyvät niin kaupungin asukkaat kuin turistitkin. Tavoitteena on, että Meijän Cityllä on toimintaa vuodenajasta riippumatta. Kaupunkikuvatyöryhmän roolista on kaupungin täydennetty joutoryhmä todennut (25.11.2022), että **kaupunkikuvatyöryhmän tehtävät, vastuut ja velvoitteet on syytä kirjata toimintasääntötasoisesti.**

Kuva 7: Kesätaiteilija Lappeenrannassa

Tilakeskus

Tilakeskus vastaa Lappeenrannan kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten hallinnoinnista, ylläpidosta sekä peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeista. Tilakeskus vastaa myös Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle vuokratuista rakennuksista. Tilakeskus ostaa edellä mainittujen vastuiden hoitamiseen tarvittavat palvelut Lappeenrannan Toimitilat Oy:ltä (jäljempänä Lato Oy).

Tilakeskuksen toimintatuotot vuonna 2022 olivat yhteensä 39 421 000 euroa. Tilakeskuksen toimintakate oli 16 344 000 euroa, mikä on noin 1,8 milj. euroa talousarviota heikompi. Tilakeskus on taseyksikkö.

Tilakeskus ei ole saavuttanut sille vuoden 2022 talousarviossa asetettuja tulostavoitteita. Kaupungin palvelutuotannossa olevien, sisäisen vuokran piirissä olevien rakennusten osalta talousarvion mukainen tavoite toimintakatteen osalta saavutettiin. Toimintakate toteutui noin 774 000 euroa budjetoitua parempana. Kaikkia

suunniteltuja vuosikorjaustöitä ei toteutettu. Säästyneillä rahoilla paikattiin energian ja käyttöaineiden hinnan nousua ja varmistettiin se, että kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten osalta päästiin tulostavoitteisiin.

Kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille vuokrattujen rakennusten osalta ei päästy tulostavoitteisiin. Toimintakate toteutui noin 1,7 milj. euroa alle budjetoidun.

Vuonna 2022 toteutettiin muutamia kustannuksiltaan merkittäviä korjaustöitä, joihin kului yhteensä noin 630 000 euroa. Lauritsalan koulun väistötilana toimineiden tilaelementtien siirto ja ennenaikainen poissiirto aiheutti noin 400 000 euron kustannusten ylityksen. Energian, käyttöaineiden ja rakentamisen kustannusten nousu näkyy myös kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille vuokrattujen rakennusten tuloksessa, heikentäen sitä. Vuokrasopimustuotoilla ei ole pystytty kattamaan kuluja.

SOTE-rakennusten osalta kustannukset ylittyivät ja toimintatuotot alittuivat. Toimintakate toteutui noin 860 000 euroa alle budjetoidun. Vuokratuloilla ei ole pystytty kattamaan menoja.

Toimialalla on edelleen mahdollisuus lisätä tilatehokkuutta. Lato Oy on pyrkinyt parantamaan kaupunkikonsernin tuottavuutta tehostamalla tilakeskuksen uusien ja uudistettujen rakennusten tilankäyttöä. Koulujen ja päiväkotien osalta tilankäyttö on tehostunut ja edelleen tehostuu. Käyttäjien / kuluttajien vaatimukset ja käyttäytymisen muutokset osaltaan ovat asettaneet haasteita tilatehokkuusvaatimusten saavuttamiselle.

Energiansäästökampanja ja rakennusten energiatehokkuus olivat keskeisenä teemana vuoden 2022 loppuvuoden aikana.

Sosiaali- ja terveystoimi

Tarkastuslautakunnan tilikauden 2022 työohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveystoimen osalta painopistealueena oli omistajaohjaus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä Lappeenrannan kaupungin palvelujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.

Lappeenrannan kaupunki siirsi sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämisvastuun 1.1.2010 lukien Eksotelle, eikä sosiaali- ja terveystoimelle ole näin ollen asetettu valtuustoon nähden sitovia tavoitteita. Vuosi 2022 oli Eksoten toiminnan viimeinen vuosi, sillä 1.1.2023 sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle ja Eksoten toiminta lakkasi.

Vastuu Lappeenrannan kaupungin sopimus- ja omistajaohjauksesta on vuonna 2022 kuulunut kaupunginhallitukselle. Talous- ja rahoitusjohtaja vastaa kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä Eksoten neuvottelumenettelyn valmistelun ja seurannan edellyttämästä yhteistyöstä ja sopimusohjauksesta. Hyvinvointipalvelujen kehittämispäällikkö vastaa Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kanssa sovitun neuvottelumenettelyn täytäntöönpanon seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista ja toimii näihin liittyvissä ohjaus- ja työryhmissä kaupungin edustajana.

Eksoten seurannassa on keskitytty taloustilanteen seurantaan ja hyvinvointialueuudistuksen valmisteluun. Eksoten vuoden 2022 rahoituksen tasosta neuvoteltiin kuntien kanssa useaan otteeseen vuoden 2021 aikana. Jäsenkunnat eivät hyväksyneet vuodelle 2022 esitettyjä lisärahoitustarpeita sellaisenaan ja loppuvuodesta 2021 Eksote aloitti yhteistoimintaneuvottelut ja talouden tasapainotustoimenpiteiden kartoituksen kuntien maksuosuuksien pienentämiseksi. Eksoten talousarvio oli laadittu 7,4 milj. euroa ylijäämäiseksi. Lappeenrannan kaupungin Eksoten vuoden 2022 maksuosuudeksi lisärahoitustarpeet huomioiden sovittiin 278 milj. euroa. Lisäksi Eksoten talousarvioon tehtiin 7 milj. euron varaus kuntien avustuksille, mikäli taloutta ei saada sopeutettua alijäämien kattamiseksi. Tästä peruspääomien suhteessa maksettavasta 7 milj. euron avustusosuudesta Lappeenrannan kaupungin osuus oli noin 3,7 milj. euroa.

Loppuvuoteen 2022 asti näytti siltä, että Eksote pysyy talousarviossa, mutta nettotoimintamenot ylittyivät kuitenkin lopullisessa tilinpäätöksessä 5,6 milj. euroa. Koronapandemia vaikutti vielä vuonna 2022 merkittävästi Eksoten toimintaan, kun koronatilanne heikkeni heti alkuvuodesta 2022 ja oli voimakkaimmillaan suhteessa koko pandemia-aikaan. Eksoten nettotoimintamenojen toteutumista talousarviota heikompana selitti osittain myös valtion koronakorvausten toteutuminen 3,6 milj. euroa alle toteutuneiden koronakustannusten. Lisäksi potilasvahinkovakuutuksen varauksia korotettiin noin 1,7 milj. eurolla ja kalliiden lääkkeiden käytöstä aiheutui 1,6 milj. euron käyttösuunnitelmaylitys.

Lisäksi sote-alan henkilöstötilanne oli haastava vuonna 2022, ja koronapandemiasta johtuen sairauspoissaolajen määrä oli korkealla tasoilla. Henkilöstön saatavuuden haasteista ja hoitajamitoituksesta johtuen kesällä 2022 jouduttiin sulkemaan noin 30 ikäihmisten asumispaikkaa. Ennestään hankalaa henkilöstötilannetta pahensi valtakunnalliset työehtosopimusneuvottelut ja vuoronvaihto- ja ylityökiellot. Saavutetusta palkkaratkaisusta huolimatta Eksoten henkilöstökuluissa säästettiin rekrytointivaikeuksien takia 1,0 milj. euroa.

Voimaanpanolain 33 §:n mukaisesti kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien oli katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Kun huomioidaan Eksoten tilikauden 2022 nettotoimintamenojen ylitys 5,6 milj. euroa sekä edellisten tilikausien kertyneet alijäämät (11,6 milj. euroa), jäsenkunnilta laskutettiin avustuksina yhteensä 17 milj. euroa. Lappeenrannan kaupungin osuus Eksoten alijäämistä oli yhteensä 9,1 milj. euroa, mistä taseessa olleen pakollisen varauksen purkamisen jälkeen jäi kuluvaikutukseksi 6,9 milj. euroa.

1.1.2023 järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystoimen palvelujen osalta siirtyi Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle. Kaupunki jatkaa hyvinvointialueen merkittävänä yhteistyökumppanina etenkin väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

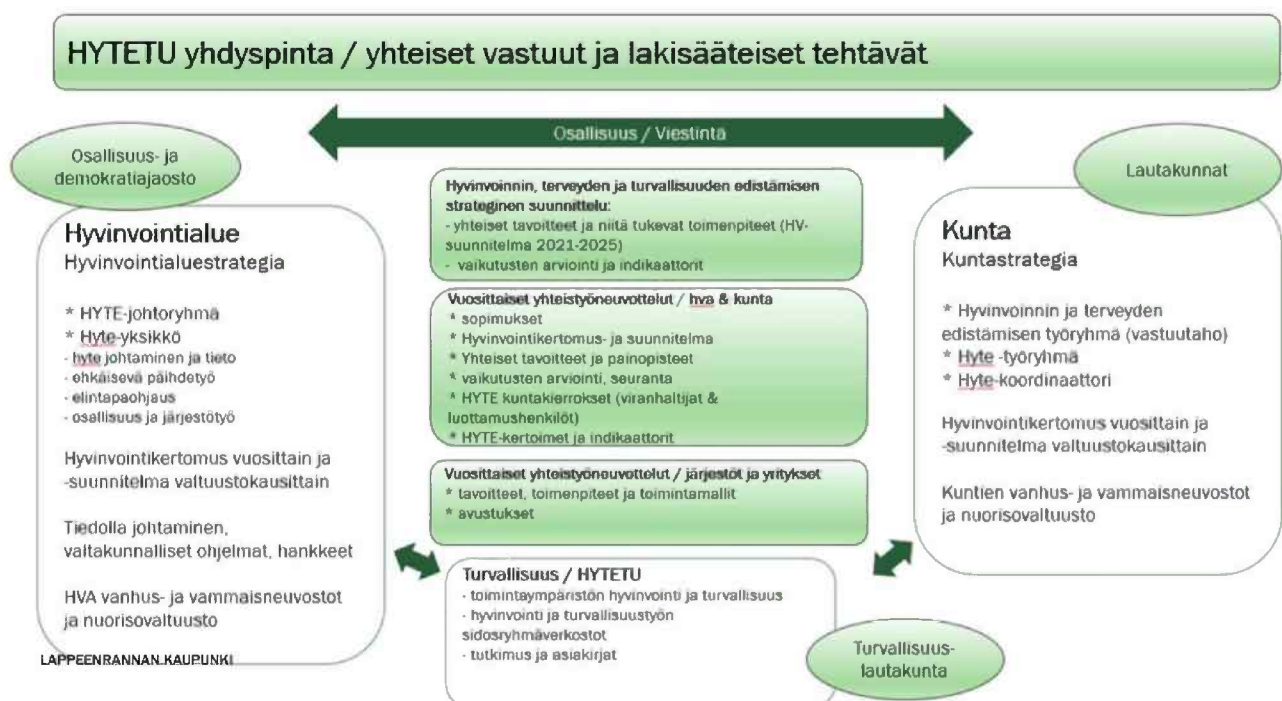
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntalaki (410/2015, 1 §) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi ja Terveydenhuoltolain (1326/2010) luvussa 2 määrittellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten terveyden edistämiseksi. Terveydenhuoltolaki (vuoden 2023 alusta Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021) myös velvoittaa kuntia raportoimaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja kerran valtuustokaudessa laatimaan laajemman hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustolle.

Lappeenrannan kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ”Kestävää hyvinvointia yhdessä” valtuustokaudelle 2021–2025 laadittiin vuoden 2022 aikana. Hyvinvointisuunnitelman laadinnasta vastasi hyvinvointityöryhmä. Työryhmään kuului kaupungin edustajia sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ja eri järjestöjen ja sidosryhmien edustajia. Suunnitelma pohjaa maakunnalliseen laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, jossa pääteemoiksi valittiin valtuustokaudelle 2021–2025 terveelliset elämäntavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen. Hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiatyön ja suunnittelun toimeenpanon perustana. Lisäksi vuonna 2022 valmisteltiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on tehty tiivistä yhteistyötä Eksoten ja alueen järjestöjen kanssa. Kaupunki on ollut mukana hyvinvointialueen valmistelussa ja keskittynyt yhdyspintatyön selvittämiseen. Jatkossa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta keskeistä on kuntien ja hyvinvointialueen toimivan yhteistyön varmistaminen ja tätä yhdyspintakokonaisuutta valmisteltiin vuonna 2022 yhteistyössä hyvinvointialueen ja Eksoten kanssa.

Yhdyspintatyössä onnistuminen on asukkaiden, asiakkaiden ja muiden toimijoiden näkökulmasta tärkeää ja toimivat yhdyspinnat tulee rakentaa tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja muiden toimijoiden kesken, aiempi kehittämistyö ja paikalliset erityispiirteet huomioiden. Lappeenrannan kaupungin yhdyspintatyön organisointia on kuvattu alla.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 14 §:n mukaan hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustetaan myös HYTE-kertoimen avulla, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa vuoden 2023 alusta alkaen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan muun muassa arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tällä oikeutuksella tarkastuslautakunta voi ottaa aktiivisesti kantaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaan ja kunnan asettamien tavoitteiden toteutumiseen kunnassa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Kuntien on laadittava lakisääteinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, jossa asetetaan tavoitteet ja kuvataan toimenpiteet ja vastuut yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi palveluissa. Yhdenvertaisuuslain 5.1 §:n mukaan ”Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.” Tasa-arvolain 4 §:n mukaan ”Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.”

Vuoden 2021 aikana kaupunki käynnisti lakisääteisen palveluiden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman valmistelutyön yhdessä kaupungin asukkaiden ja sidosryhmien kanssa ja valtuusto hyväksyi kokouksessaan 5.9.2022 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman vuosille 2022–2025. Suunnitelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaa kaupungin osallisuustiimi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman valmistelussa keskeisessä roolissa olivat kaupunkilaisten kokemukset ja toiveet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta sekä niiden edistämisestä. Suunnitelman laatimisessa heti alusta alkaen pyrittiin huomioimaan laajasti eri väestöryhmät ja myös kuulemaan eri vähemmistöryhmiä.

Yhdenvertaisuustilanteesta kerättiin tietoa kuntalaiskyselyllä ja toimialojen lähtötilannetta kartoittavilla itsearviointeilla. Kuntalaiskysely toteutettiin suomeksi, englanniksi ja venäjäksi ja kysely oli avoinna 25.8.–17.9.2021 välisellä ajalla. Kyselyyn saatiin yhteensä 253 vastausta, joista suurin osa oli suomenkielisiä. Lisäksi asukkaita osallistettiin kuulemalla asukkaita Greenreality-karnevaalien yhteydessä sekä työpajassa, johon olivat tervetulleita kaikki asiasta kiinnostuneet.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa asetettiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi tavoitteet, aikataulut sekä vastuutus tavoitteille. Suunnitelman toteutumisesta raportoidaan valtuustolle valtuustokausittain. Tavoitteena on muodostaa yhdenvertaisuus ja tasa-arvotyöryhmä, joka seuraa ohjelman toimeenpanoa ja arvioi sen toteutumista ja mahdollisia päivitystarpeita yhdessä asukkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Johtopäätökset ja suositukset

Eksoten toimintaa haastoi vuonna 2022 tiukan taloudellisen tilanteen lisäksi, henkilöstön saatavuuden ongelmat sekä edelleen jatkunut koronapandemia. Eksoten tilikausi toteutui alkuperäistä tulosarviota merkittävästi heikompana. Lisäksi kuntayhtymän alijäämien kattaminen heijastui Lappeenrannan kaupungin talouden toteutumiseen.

Yhdyspintatyön onnistuminen on tärkeää kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta. Tarkastuslautakunta painottaa aktiivisen ja toimivan yhdyspintatyön tärkeyttä sekä hyvinvointialueen että muiden sidosryhmien kanssa.

Myös kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien yhteistyön hyödyntäminen arviointityössä muun muassa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvissä asioissa on huomionarvoista.

Kuva 8: Hyvinvointialueen tarkastus, arviointi ja valvonta

6. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa talousarviossa ja -suunnitelmassa kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Konserniyhteisöille talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu vuoden aikana puolivuotiskatsauksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuoden 2022 arvioinnissa oli konserniyhteisöjen osalta **Lappeenrannan Toimitilat oy -konserni** ja sen tytäryhteisöt **Williparkki Oy** ja **Lappeenrannan Yritystila Oy-konserni** sekä **Lappeenrannan Teatterikiinteistö Oy**. Tarkastuslautakunta arvioi talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista myös muiden tytäryhteisöjen osalta.

Lappeenrannan Asuntopalvelu Oy -konsernin talousarviotavoitteena oli, että yhtiön osuus kaupungin vuokra-asunnoista on vaihteluvälillä 30–40 % ja sen tehtävä on varmistaa markkinahintaa edullisempi vuokra-asuntojen saatavuus. Konsernin omistuksessa olevien vuokra-asuntojen määrä on noin 5 000. Tilinpäätöksessä ei ole raportoitu, kuinka suuri osuus konsernin omistuksessa oleva asuntomäärä on koko kaupungin vuokra-asunnoista eli tältä osin tavoitteen toteutumista ei voida tilinpäätöksellä raportoidun perusteella arvioida.

Toisena tavoitteena oli, että vuokra-asuntojen keskivuokran tulee olla vähintään 15 % alle kaupungin vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen keskivuokran. Vuokrataso oli 27,4 % vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen keskivuokraa edullisempi eli siltä osin tavoite saavutettiin selvästi.

Tuloutustavoitteena 2022 oli, että omistaja voi periä yhtiöön sijoittamilleen omarahoitusosuuksille ARA:n sääntöjen mukaista korkoa sekä takaamistaan lainoista takausprovisiota. Konsernin tilikauden tulos oli 2,5 milj. euroa. Yhtiö ei jaa vuodelta 2022 tuottoja omistajalleen. Yhtiön tehtävänä on sosiaalinen asuntotuotanto, eikä kaupungin ensisijaisena intressinä ole saada tuottoja yhtiöstä. Investointeihin yhtiö käytti noin 3,8 milj. euroa, joka on 4,4 milj. euroa edellistä vuotta vähemmän.

Lappeenrannan Energia Oy -konsernin tavoitteena on tulouttaa kaupungille vuosittain korkotuottona noin 7,6 milj. euroa ja osinkoina 3,6 milj. euroa eli yhteensä 11,2 milj. euroa. Yhtiön tilikausi toteutui budjetoitua parempana ja liikevaihto kasvoi 12 % edellisestä vuodesta. Polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnankorotukset sekä sähköverkkoliiketoiminnan 10 % hinnanalennukset alensivat yhtiön tulosta. Kuitenkin korkeaksi kohonnut sähkön markkinahinta paransi merkittävästi sähkön tuotannon tulosta ja tilikauden voitoksi muodostui 12,4 milj. euroa. Yhtiölle asetettu tuloutustavoite toteutui.

Yhtiön investoinnit 28,3 milj. euroa toteutuivat budjetoitua noin 4 milj. euroa suurempana. Kasvu aiheutui pellettikattilahankkeen suunniteltua nopeammasta etenemisestä. Vuodelle 2023 investointitasoa tulee nostamaan hiilineutraalin lämmöntuotantoon siirtymisen investoinnit ja tuulivoimahankkeet. Rahoituksen osalta yhtiö nosti 7 milj. euron lainan Kuntarahoitus Oyj:ltä, johon saatiin kaupungin takaus.

Lappeenrannan Toimitilat Oy -konsernin talousarviotavoitteena vuodelle 2022 oli, että kaupungin palvelutuotannossa olevien tilojen neliömäärä on 85 % vuoteen 2023 mennessä vuodenvaihteen 2017/2018 tasosta. Tavoitetta ei saavutettu, sillä koko rakennusmassan osalta neliöt eivät ole pienentyneet asetetun tavoitteen mukaisesti. Uudet koulu- ja päiväkotihankkeet on toteutettu tilatehokkuusvaatimukset huomioiden. Tilakeskukseen asetettujen tavoitteiden toteutuminen on raportoitu osana Elinvoiman ja kaupunkikehityksen tilinpäätöstekstiä. Tilakeskuksen tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu myös arviointikertomuksen kohdassa Elinvoima ja kaupunkikehitys.

Koko konsernin liikevaihto toteutui 586 000 euroa budjetoitua parempana, mutta tilikauden tulos muodostui 184 000 euroa tappiolliseksi. Kaupungille jaettiin 150 000 euroa osinkoa vuodelta 2022, joka on konsernille asetetun tuloutustavoitteen mukainen. Lato Oy:n liikevaihto jäi 200 000 euroa budjetoitua pienemmäksi tilakeskuksen sisäisten veloitusten tarkistuksen myötä. Koko konsernin tulokseen vaikutti keskeisesti alakonserni

Lappeenrannan Yritystila Oy:n tulos, joka jäi 568 000 euroa negatiiviseksi. Yritystila Oy:n toimintakulut kasvoivat budjetoitua suuremmiksi kunnossapitokulujen, vuokravaikutteisten remonttien ja luottotappioiden seurauksena. Eksotelle vuokrattujen rakennusten ylläpito palautui Yritystila Oy:ltä tilakeskuksen toiminnaksi vuoden 2022 alusta, jolloin myös tähän liittyvät vuokratulot sekä kustannukset siirtyivät kokonaisuudessaan tilakeskuk-selle. Yritystila Oy:n investoinnit vuonna 2022 olivat noin 2,4 milj. euroa. Williparkki Oy onnistui ylittämään liikevaihtotavoitteen ja yhtiön tulos jäi juuri ja juuri positiiviseksi. Yhtiö antoi 100 000 euron konserniavustuk-sen Free Zone Oy:lle.

Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:lle (EKJH) talousarviossa 2022 asetetut tavoitteet ja niiden toteuma olivat seuraavat:

Tavoite: EKJH huolehtii maksujen pitämisestä muihin maakuntakeskuksiin nähden kilpailukykyisellä tasolla. Keskitetyllä kilpailutuksella hillitään kuntalaisten jätehuoltokustannusten nousua. *Toteuma:* Kustannustaso on saatu pidetty maltillisella tasolla verrattuna samankokoisiin vastaaviin kunnallisiin jäteyhtiöihin. Astioiden tyhjennyshinnoissa EKJH:n hintataso on hieman alle valtakunnan keskiarvon.

Tavoite: Strategian mukaisesti tehostetaan hyötyjätteiden materiaalkierrätystä ja vähennetään jätteen loppu-sijoitusta. *Toteuma:* Materiaalihyötykäyttö oli 54 % vuonna 2022, joka on prosenttiyksikön edellisvuotta suu-rempi.

Tavoite: Biokaasulaitosinvestointi mahdollistaa paikallisen orgaanisen metaanin tuotannon, jonka käyttö vä-hentää merkittävästi liikenteen CO₂-päästöjä ja toteuttaa Lappeenrannan kaupungin omia ympäristötavoit-teita. *Toteuma:* Vuonna 2022 uusiutuvaa orgaanista metaania myytiin EKJH:n omilla asemilla yhteensä 905 400 kg. Vaikutusta CO₂ päästöihin ei ole arvioitu.

Tavoite: Kierrätyskelvottomat jätteet toimitetaan energiahyötykäyttöön. Yhteistyössä LUTin kanssa pyritään löytämään paikallinen ratkaisu jätemateriaalien hyötykäyttöön. *Toteuma:* Yhteistyötä LUTin kanssa ei ole ra-portoitu.

Yhtiön liikevaihto oli lähes 14 milj. euroa, mutta tilikauden tulos muodostui 975 000 euroa tappiolliseksi. Yhtiön talouteen vaikutti voimakkaasti Biokaasulaitoksen hygieniayksikön viivästyminen, polttoaineiden voimakas hin-nannousu sekä koronan seurauksena lisääntyneet Hyödyksi-asemien sekä aluekeräys- ja ekopisteiden jätemää-rät. Nousseiden kustannusten kattamiseksi jouduttiin jätehuollon taksoja ja biokaasun hintaa nostamaan 1.10.2022 alkaen. Investoinnit ovat kasvattaneet yhtiön korollisen velan määrää taseessa edellisestä vuodesta 1,6 milj. euroa.

KOy Seniori Saimaan vuositavoite oli edellisten vuosien tavoin Tiurun entisen sairaalan alueen kehittäminen. Yhtiö on perustettu omistamaan ja kehittämään Tiurun entisen sairaalan aluetta rakennuksineen. Yhtiön kiin-teistöillä ei ole vuokralaisia tai toimintaa. Kiinteistön kehittämismahdollisuuksien arvioimiseksi tilattu kuntoar-vio valmistui alkuvuodesta 2022 ja se osoitti rakennuksen kunnan heikentyneen huomattavasti. Yhtiöllä ei ollut liikevaihtoa ja sen tulos muodostui noin 23 000 euroa tappiolliseksi. Alueen hanke- ja kehittämissuunnitelman laatiminen oli tarkoitus käynnistää syksyllä 2022, mutta se lykkääntyi omistajien erilaisten näkemysten takia. Kaupungin intresseissä on, että yhtiö myy omistamansa kiinteistöt, kun potentiaalinen ostajaehdokas löytyy.

Lappeenrannan Teatterikiinteistö Oy:lle ei ole asetettu talousarviossa 2022 valtuustoon nähden sitovia tavoit-teita, eikä yhtiön tarkoituksena ole ensisijaisesti jakaa tuottoja omistajilleen. Yhtiön toiminta keskittyy tilojen vuokraamiseen Lappeenrannan kaupungille. Sähkön hinta vaikutti huomattavasti vuoden 2022 käyttökuluihin. Lisäksi huomioitavaa on, että yhtiön pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä 12,6 milj. euroa on suuri, ja suurin osa lainoista on sidottu vaihtuvakorkoisiin lainoihin, mikä on vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan nykyisen korko-kehityksen myötä rahoituskulujen kasvuna.

Saimaan Tukipalvelut Oy:n kaupunginvaltuustoon nähden sitovana tavoitteena oli tuottaa omistajien tarvitse-mat tukipalvelut taloudellisesti ja laadukkaasti sekä pitää yhtiön kaikki toimialat kannattavina ja pitää yhtiön oma pääoma riittävällä tasolla. Yhtiön tarkoituksena ei ensisijaisesti ole jakaa tuottoja omistajilleen.

Laitos- ja ruokapalveluiden organisaatiouudistus toteutettiin 1.4.2022. Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vaikuttivat henkilöstön poissaoloina ja päivittäisten töiden uudelleen organisointina. Isoista muutoksista ja haasteista huolimatta yhtiön liikevaihto oli 50,4 milj. euroa, liikevoitto 593 000 euroa ja tulos verojen jälkeen 476 000 euroa. Yhtiön talous toteutui jotakuinkin budjetin mukaisesti ja yhtiön omistajien toiminnoissa toteutuneet muutokset pystyttiin huomioimaan palvelutuotannossa. Asetettu talousarviotavoite voidaan näin ollen nähdä toteutuneena. Lisäksi yhtiö jakoi osinkoja vuonna 2022 yhteensä 407 000 euroa, josta Lappeenrannan osuus oli 260 000 euroa.

Saimaan lentoasema säätiö sr-konsernille ei ole talousarviossa asetettu tulostavoitteita vaan säätiö-konsernin tulostavoitteet määritellään omistajaohjauksen kautta. Säätiön tarkoituksena ei ensisijaisesti ole jakaa tuottoja omistajilleen, vaan tuotto syntyy matkailualueen kasvun kautta. Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat vaikuttaneet merkittävästi konsernin toimintaan suhteessa tavoitteisiin. Ryanairin kanssa tehty markkinointiyhteistyösopimus on voimassa maaliskuun 2024 loppuun saakka. Konsernin toiminta on kaupungin ja valtion rahoituksesta riippuvainen. Vuonna 2022 Lappeenrannan Lentoasema Oy:n toimintaan ei saatu valtion rahoitusta lainkaan. Rahoitusta pyrittiin paikkaamaan kahden tontin myymisellä kaupungille 465 000 euron kauppahintaan. Etelä-Karjalan maakuntaliitto myönsi säätiölle 1.11.2022-31.3.2023 avustusta lentoliikenteen turvaamiseen, josta vuoden 2022 osuus oli 42 000 euroa. Kaupunki antoi Lentoasemalle tilivuoden aikana pääomallinaa noin 1,5 milj. euroa. Vuoden 2022 aikana lentoasemalla oli 36 110 matkustajaa.

Vuoden 2022 aikana tehtiin runsaasti lisäselvityksiä säätiökonsernin vuosien 2019–2021 toimintaan kohdistuneiden epäselvyyksien vuoksi. Lappeenrannan kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2023 talousarviossa, että valtuuston päättämän rahoituksen osalta tulee ennen rahoituksen maksamista huomioida valtioneuvoston tukikohdat. Lappeenrannan kaupunginhallitus on kokouksessaan 16.1.2023 päättänyt hyväksyä, että rahoituksen kanavoiminen kaupungilta säätiökonsernille pidemmällä aikavälillä pyritään toteuttamaan notifioidulla eli ennakoimalla tuki EU-komissiolle. Julkisen avustuksen notifiointiprosessi on käynnissä ja ensimmäinen vaihe valmistuu keväällä 2023.

Wirma Lappeenranta Oy:llä ei ollut valtuustoon nähden sitovia tavoitteita, vaan yhtiö suoritti kaupungille omistajaohjauksen kautta annetut tehtävät. Yhtiön päämääränä ei ole tuottojen jakaminen omistajalle. Yhtiön tulos oli noin 24 000 euroa.

Johtopäätökset ja suositukset

Vuosi 2022 oli toimintaympäristön muutosten takia haastava myös kaupungin yhtiöille, minkä seurauksena yhtiöille asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet vaihtelevasti. Yleinen kustannustason ja rahoituskulujen nousu vaikutti osaltaan konserniyhtiöiden talouden toteumaan vuonna 2022. Korkotason kehityksellä tulee olemaan myös tulevaisuudessa merkittävä vaikutus erityisesti niille yhtiöille, joiden lainat on sidottu vaihtuvakorkoisin lainoihin. Velkaantumisen hallinnan merkitys korostuu korkotason nousun myötä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita Lappeenrannan Yritystila Oy:n taloudelliseen tilanteeseen. Kasvun, kannattavuuden ja maksukyvyn tarkastelu osoittaa yhtiön vakavaraisuuden heikentymisen riskinä ja maksuvalmiuden osalta tilanne on vakava.

Tarkastuslautakunta kiinnittää jälleen huomiota siihen, että suurin osa yhtiöille asetetuista tavoitteista on samoja kuin edellisinä vuosina ja suosittelee arvioimaan tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta vuosittain talousarvion yhteydessä ja tarvittaessa muuttamaan niitä. Tavoitteille olisi hyvä asettaa myös selkeät tavoitteen toteutumista kuvaavat mittarit.

7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Lappeenrannan kaupungin hallinnon ja talouden valvontajärjestelmä jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on kaupunkiorganisaatiosta riippumatonta valvontaa ja arviointia. Sisäinen valvonta on taas osa kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamista, joka pitää sisällään menettely- ja toimintatapoja, joilla turvataan talouden ja toiminnan laillisuus, tuloksellisuus, varojen turvaaminen, sekä johtamisen tueksi saadut oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kattaa koko kaupunkikonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoi-
mintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Kaupunginhallitus vastaa sisäisestä valvonnasta.

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ohjaavat hallintosääntö ja riskienhallintaohjelma (kaupunginvaltuusto 1.11.2021) ja kaupungin kokonaisvaltainen riskikartoitus sekä muut johdon antamat toimintaohjeet. Kaupunkitason riskikartoitus päivitettiin syksyllä 2022. Toimialat arvioivat vuosittain tulevia riskejä talousarviossa ja raportoivat tilinpäätöksessä niiden toteutumisesta.

Kaupunginhallitus on antanut selontekonsa sisäisen valvonnan järjestämisestä tilinpäätöksen yhteydessä. Selonteko perustuu toimialojen antamiin selontekoihin ja itsearviointeihin sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustietoihin.

Toimialat arvioivat sisäisen valvonnan tasoaan asteikolla hyvä/tydyttävä/ei hyväksyttävä. Toimialat ovat arvioineet valvontakulttuurin ja johtamistavan keskiarvoltaan hyvälle (3) tasolle (asteikolla 0–4). Yksiköiden ja toimialojen tiedossa ei ole sellaisia oikeudellisia tai sääntöjen vastaisia rikkomuksia, joista olisi juridisia seuraamuksia.

Kuntaliitolta on vuonna 2018 ilmestynyt julkaisu ”Korruptio ja eettisyys kunnissa”. Kaupunki toivoo, että eettisesti kestäviin toimintatapoihin sitoudutaan koko kuntakonsernissa mukaan lukien palvelun tuottajat.

EU-säädöksen myötä pakolliseksi tullutta epäiltyjen väärinkäytösten Whistleblowing-ilmoituskanavaa koskeva laki on tullut voimaan 1.1.2023 alkaen ja laki koskee myös Lappeenrannan kaupunkia. Ilmoituskanava on tarkoitettu organisaatiossa tapahtuvien väärinkäytösten ilmoittamista varten. Ilmoituskanava on otettu Lappeenrannan kaupungin henkilöstön käyttöön lain edellyttämällä tavalla 1.4.2023 lukien. Sisäinen tarkastus on ollut valmistelemassa Whistleblowing-kanavan käyttöönottoa.

Riskienhallinnan nykytilan toimialat ovat arvioineet olevan hyvällä tasolla (3,3), joka on hieman laskenut vuoden 2021 tasosta (3,7). Toimialalla/yksikössä on tunnistettu merkittävimmät toimialan/yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty, miten niihin vastataan. Riskien hallinta ja sen seuranta on vastuutettu.

Toimialat ovat selonteoissaan ilmoittaneet, että tilikauden 2022 aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa toimialan/yksiköiden toiminnalle tai toimintatavoitteiden toteutumiselle.

Riskienhallintatyöhön liittyy myös kaupungin vakuutusturvasta huolehtiminen. Kaupunkikonsernin vakuutukset kilpailutettiin 2019. Pelastuslaitoksen toiminnan siirtyminen sote -toiminnan mukana hyvinvointialueille on vaikuttanut myös vakuutusjärjestelyihin. Vuonna 2022 ei toteutunut merkittäviä korvattavia vahinkoja.

Kaupungilla on vuokrattuna hyvinvointialueelle huomattava kiinteistömassa, joka voi aiheuttaa kiinteistöris-
kin.

Venäjän aloittaman sodan vuoksi globaali toimintaympäristö on muuttunut. Lappeenrannan kaupungilla on korostettu tietoturvaan varautumista. Digiturvapolitiikkaa ja digitaalisen turvallisuuden hallintamallia päivitettiin vuoden 2022 aikana ja kaupunginhallitus on käsitellyt asian kokouksessaan 20.3.2023.

Toimialat ja yksiköt ovat arvioineet valvontatoimenpiteiden tason hyväksi (keskiarvo 3,7 asteikolla 0–4). Parannusta on edellisestä vuodesta tullut 0,5 yksikköä. Tilikauden 2022 aikana toimialoilla/yksiköissä ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, arvon alennuksia eivätkä toimialat/yksiköt ole joutuneet korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Toimialat ja yksiköt arvioivat raportoinnin ja tiedonvälityksen olevan hyvällä tasolla (3,3 asteikolla 0-4) kuten myös seurannan (3,5). Työyhteisöviestinnän kehittämiseksi kaupunkiorganisaatiossa aloitettiin sisäisen viestinnän laaja kehitystyö vuonna 2022

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa, jota kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät osana valvontavelvollisuutensa toteuttamista. Sisäinen tarkastus on toteuttanut kaupunginjohtajan vuosittain vahvistaman työsuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä yksittäisinä toimeksiantoina pyydyt tarkastukset ja selvitykset. Sisäinen tarkastus antoi raporteissaan tarkastuskohteille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi. Tarkastuksissa ei havaittu merkittäviä puutteita sisäisessä valvonnassa.

Kaupunginhallitus toteaa arvionaan toimintakertomuksessa, että kaupungin toiminnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tuottaneet pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta. Selonteon mukaan kaupungin sisäisen valvonnan todettiin olevan pääosin hyvällä tasolla, eikä merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita ole todettu.

Johtopäätökset ja suositukset

Toimialat ja yksiköt ovat todenneet sisäisen valvonnan olevan pääosin hyvällä tasolla, eikä merkittäviä riskienhallinnan- ja sisäisen valvonnan puutteita tai laiminlyöntejä havaittu. Toimialat ovat esittäneet selonteoissaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset kehittämiskohteet taloussuunnittelukaudella, joista on esitetty tiivistelmä tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta kehottaa toimialoja saattamaan kehittämiskohteet kuntoon taloussuunnittelukaudella.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kaupungin riskikartoitus päivitettiin vuonna 2022 ja riskien hallinta sekä seuranta on vastuutettu toimialoilla. Toimintaympäristön muuttuessa nopeasti on myös entistä tärkeämpää, että riskejä ja riskienhallinnan toimenpiteitä analysoidaan jatkuvasti.

8. Konsernivalvonta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnassa tulisi erityisesti seurata valtuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden toteutumista ja kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumista. Konsernivalvonnassa seurataan myös konserniohjeen noudattamista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien toimivuutta.

Kuntalain 48 §:n mukaan konsernijohto vastaa kuntakonsernin omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallituksen erikseen määräämät viranhaltijat.

Hallintosäännön 5 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on vastata omistajapolitiikan toimeenpanosta ja omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan organisoimisesta. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginhallituksen erikseen määräämien viranhaltijoiden tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa heidän ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden tai yhteisöjen hallintoon ja toimintaan.

Kuntaliiton kunnan omistajapoliittisia linjauksia koskevan suosituksen (25.5.2005) mukaan ”Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa valtuustolle, toimeenpano kunnanhallitukselle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteutumisen valvonta tarkastuslautakunnalle.”

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa arvioida kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumista ja huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi konsernivalvonnasta vastuussa olevien henkilöiden toiminnan tuloksellisuutta.

Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ja konsernivalvonnan toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 2.5.2022 päivitetyn konserniohjeen. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmuukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Konserniohjeella ohjataan sekä kaupungin omia toimielimiä ja viranhaltijoita että konserniin kuuluvia yhteisöjä. Konserniohjeessa annetaan määräykset mm. konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Omistajaohjauksen sisältöä linjaa myös kaupunginvaltuuston 7.3.2022 hyväksymä Lappeenrannan kaupungin omistajapoliittinen ohjelma. Omistajapoliittinen ohjelma on yksi kaupungin strategian toimeenpano-ohjelmista ja sen tarkoituksena on tukea kaupungin strategian toteutusta liittämällä konserniin kuuluvat yhteisöt osaksi kaupungin strategista johtamista siten, että varmistetaan valtuuston asettamien tavoitteiden tehokas toteuttaminen. Keskeistä omistajaohjauksessa on se, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Konserniohjeen mukaan konserniyhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Konsernijohto seuraa säännöllisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Konserniyhteisön tulee antaa seurantaan varten kaupungille vähintään puolivuositin raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittämisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Konsernijohto valvoo konserniohjeiden noudattamista. Omistajaohjaajilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhteisöjen hallitusten kokouksissa.

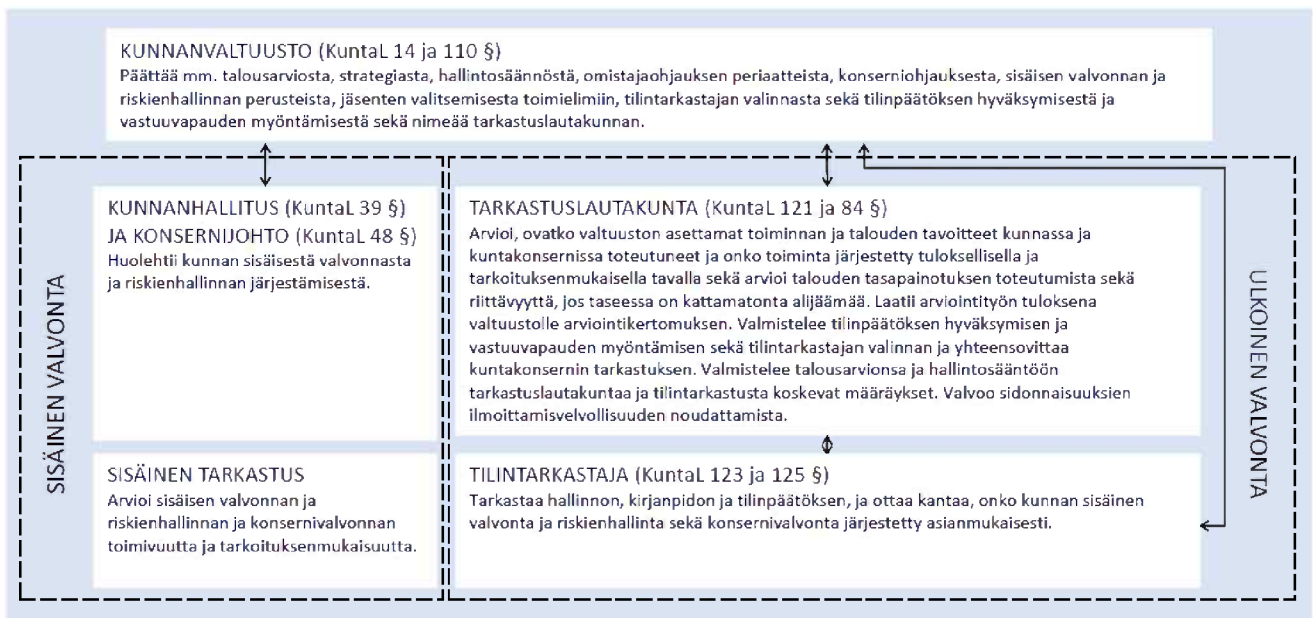
Toimintakertomuksessa on esitetty kaupunginhallituksen arvio ja selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus on todennut arvionaan, että konserniyhteisöjen sisäisessä valvonnassa ei ole ollut merkittäviä puutteita ja valvonta on toiminut nykyisellään riittävästi. Toimintaa kuitenkin kehitetään myös yhteisökohtaisten tarpeiden mukaan kuten tietojärjestelmähankkeilla ja dokumentoinnilla. Kokonaisarviona konserniyhteisöjen sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla. Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä perustuu konsernin tytäryhtiöiden antamiin tietoihin sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustietoihin.

Johtopäätökset ja suositukset

Konsernivalvonnan selonteossa on siitä annettujen ohjeiden mukaisesti käsitelty konsernivalvonnan eri kohdealueita ja selonteko on tarkastuslautakunnan mielestä riittävän kattava. Selonteon mukaan konserniyhteisöjen sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konsernivalvonta tukee kaupunkikonsernin strategisten tavoitteiden toteutumista. Nopeasti muuttuvassa maailmantilanteessa on omistajan tärkeää pystyä tarvittaessa nopeasti reagoimaan muuttuviin tilanteisiin. Mahdollisiin poikkeamiin on mahdollista reagoida nopeasti, kun konserniyhteisöjen raportointitiheys on riittävä. Konserniohjeen velvoittaman raportoinnin lisäksi tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että konsernijohtolla ja kaupunginhallituksen omistajaohjaukseen erikseen määrittämällä viranhaltijoilla on konserniohjeessa määritelty läsnäolo- ja puheoikeus konserniyhteisöjen hallituksissa.

Tarkastuslautakunta toistaa näkemyksensä konserniyhteisöille asetettavista tavoitteista ja suosittelee tarkastelemaan tavoitteita vuosittain. Omistajaohjauksesta vastavilla viranhaltijoilla on keskeinen rooli tavoitteiden valmistelussa. Tavoitteet johdetaan kaupungin strategiasta, omistajapoliittisesta ohjelmasta ja yhtiöiden liiketoiminnasta.

Kuva 9: Kunnan tarkastus, arviointi ja valvonta

9. Henkilöstö

Lappeenrannan kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2022 oli yhteensä 2 286 henkilöä (2 277 henkilöä v. 2021), joista 1 661 työskenteli vakituisessa palvelussuhteessa. Lappeenrannan kaupungin rekrytointitulannetta voidaan pitää toistaiseksi hyvänä, sillä käytännössä lähes kaikkiin avoimena oleviin tehtäviin on ollut hakijoita. Joihinkin määräaikaisiin palvelussuhteisiin on kuitenkin ollut haasteellista löytää päteviä tekijöitä. Myös eläinlääkäreistä on pulaa.

Lappeenrannan kaupunki on uudistanut työhyvinvointikyselyn vuonna 2022. Henkilöstökyselyn tuloksia käytetään apuna työyhteisöjen kehittämisessä ja työhyvinvointitoiminnan suunnittelussa. Kyselyn avulla seurataan myös kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista.

Kaupungin uudistettu työhyvinvointikysely oli avoimena loppuvuoden 2022 aikana, ja kyselyssä arvioitiin vuotta 2022. Kyselyyn vastasi 1 251 henkilöä (1 004 henkilöä v. 2021) ja vastausprosentti oli noin 59 %, mikä on enemmän kuin edellisenä vuotena. Henkilöstökyselyn kokonaiskeskiarvo oli 4,68. Numeerisissa tuloksissa on kuitenkin suuriakin työyhteisökohtaisia eroja.

Työhyvinvointikyselyn asteikko muuttui 5 portaisesta 6 portaiseksi, joten henkilöstökyselyssä on uusi skaala 1–6 (kun se aikaisemmin oli 1–5) ja kaikkiaan 62 kysymystä/väittämää. Myös kyselyn raportointi ja graafinen ilme on uudistettu. Kysely on yksi tietolähde henkilöstöön liittyviä tavoitteita asetettaessa.

Työhyvinvointikyselyn tasot (mitä halutaan tietää)

Työnantajataso -> yleinen työnantajakuva

Yksilötaso -> työtehtävät ja oman työn hallinta, työhyvinvointi ja sen tukikeinot, osaaminen ja osaamisen kehittäminen

Työyhteisötaso -> työskentelyolosuhteet, työyhteisön toimintatavat ja työn organisointi, työilmapiiri, esihenkilön toiminta

Johtotaso -> kaupungin johdon toiminta ja yleinen työnantajapolitiikka, kannustimet, palkkaus, palvelut

Työhyvinvointikysely toteutettiin uusitussa muodossa, joten vertailua edellisiin vuosiin ei ole mahdollista toteuttaa. Yleisesti voidaan todeta, että työtyytyväisyyden kokonaistilannetta voidaan pitää edelleen varsin hyvänä. *Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että työhyvinvointikyselyssä esille nousseisiin kehittämiskohteisiin ja havaintoihin tartutaan ja toimenpiteistä raportoidaan henkilöstölle, jotta kysely koetaan toimivaksi kanavaksi vaikuttaa omaan työyhteisöön.*

Yhteenvetoa työhyvinvointikyselystä

- Kyselyn mukaan Lappeenrannan kaupungin työnantajakuva on varsin hyvä. Palvelussuhde koettiin turvalliseksi ja kaupunkia oltiin valmiita suosittelemaan työnantajaksi muillekin. (Esimerkkinä vastaukset kysymykseen/väittämään: Olen tyytyväinen Lappeenrannan kaupunkiin työnantajana: Täysin samaa mieltä 25,7 %, Osittain samaa mieltä 53,7 %, Täpäpästä samaa mieltä 12,4 %, Täpäpästä eri mieltä 2,1 %, Osittain eri mieltä 4,8 %, Täysin eri mieltä 1,3 %. Kokonaiskeskiarvo 4,89.)
- Työtehtävät koetaan mielekkäiksi ja työllä on selkeät tavoitteet.
- Työn ja muun elämän koetaan yleisesti ottaen olevan tasapainossa.
- Työtä tehdään motivoituneena.
- Osaaminen on ajan tasalla, mutta perehdyttämiseen on kiinnitettävä huomiota.
- Työyhteisöt ovat toimivia ja esihenkilötyö on laadukasta.
- Työmäärään ja työn asianmukaiseen jakautumiseen tulee kiinnittää huomiota.
- Psykososiaalisen kuormituksen (vaatimukset, muutokset, kiire, keskeytykset jne.) vähentämiseen on etsittävä keinoja.

- Työnantajan odotetaan osoittavan työn arvostusta enemmän.
- Palkkaus sai odotetusti huonoimmat arvostukset; myös erilaisia etuuksia kaivataan lisää.
- Kun tarkastellaan epäasiallista kohtelua (väkivaltaa, häirintää, syrjintää, kiusaamista) koskevia kysymyksiä/väittämiä, niin kyselyyn vastaajat kertovat kohdanneensa aika ajoin heihin kohdistuvaa epäasiallista kohtelua. Vielä enemmän on kuitenkin huomioita työtovereihin kohdistuneesta epäasiallisesta kohtelusta. Epäasiallista kohtelua on koettu ensisijaisesti lasten, oppilaiden ja asiakkaiden taholta.

Sairauspoissaolojen määrä nousi edelliseen vuoteen nähden reilusti. Vuonna 2022 terveysperusteisten poissaolojen määrä oli keskimäärin 15,3 kalenteripäivää henkilöä kohden (13,4 v. 2021). Sairauspoissaolojen kasvu selittyy lähes yksinomaan koronapandemiasta. Sairauspoissaolot henkilöä kohden ovat kunta-alalla keskimäärin 16 kalenteripäivää.

Yleisimmät sairauspoissaolojen syyt olivat tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten vaivat ja vammat, hengityselinten sairaudet sekä mielenterveydelliset syyt. Näillä diagnoosiryhmillä selittyy yli puolet kaikista sairauspoissaolopäivistä. Sairauspoissaoloista aiheutuvat välittömät kustannukset v. 2022 olivat 3 180 935 euroa.

Kaupungin henkilöstön työterveyshuolto järjestetään Suomen Terveystalo Oy:ssä. Työterveyshuoltopalvelut on kilpailutettu ja tähän liittyvä uusi palvelusopimus astui voimaan 1.1.2022 alkaen.

Lappeenrannan kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 5.9.2022, § 73 hyväksynyt Lappeenrannan kaupungin palvelujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman vuosille 2022–2025.

Organisaation sisäisen viestinnän ja tiedonkulun osalta kaupunkiorganisaatiossa on aloitettu sisäisen viestinnän laaja kehittämistyö ja v. 2022 on panostettu organisaation sisäisen viestinnän kehittämiseen ja nykyaikaisten tiedotuskanavien ja -menetelmien käyttöön.

LPR 2037-strategiassa yhtenä menestystekijänä nähdään henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ja sen kehittäminen. Tavoitteena on huolehtia muun muassa henkilöstön osaamisen ajantasaisuudesta ja keskeisinä toimenpiteinä tavoitteen saavuttamisessa on muun muassa osaamistarvekartoituksen toteuttaminen ja koulutussuunnitelman päivittäminen tämän kartoituksen pohjalta sekä henkilöstösuunnitelman tekeminen.

Lappeenrannan kaupungin etätöohjeet on uudistettu. Ohjeissa on selvitetty, millä tavoin etätöitä voi tehdä, miten siitä tulee sopia ja mitä työvälineitä kaupunki tarjoaa etätöiden mahdollistamiseksi. Lappeenrannan kaupunki suhtautuu etätöiden tekemiseen myönteisesti. Etätö on yksi tapa organisoida työtä ja se on mahdollistettu kaupungilla laajasti. Uudistetut ohjeet soveltuvat sekä normaaliin että poikkeukselliseen aikaan. Kaupunki antaa tarvittaessa myös erillisen suosituksen etätöiden tekemisestä. Toimistotilojen käyttöä on voitu tehostaa, koska osa työntekijöistä on vuorollaan etätöissä.

Tarkastuslautakunta pitää etätöohjeistusta tärkeänä, jotta käytännöt ja pelisäännöt ovat kaikille samat. Etätöimäärän vaikutukset resursseihin ja työtiloihin on tärkeää arvioida. Esihenkilöille tulee antaa konkreettisia ohjeita etätöiden johtamiseen ja etätöiden seurantaan.

Etätö lisää joustavuutta, mutta saattaa etäännyttää työyhteisöistä, joihin kuulumme. Työelämän muutokset edellyttävät työnantajaa kiinnittämään huomiota työhyvinvointiin, jotta uudet työnteon muodot tukevat aidosti hyvinvointia sekä työssä suoriutumista ja organisaation tuloksellisuutta. Tarvitaan pelisääntöjä ja ohjausta, miten uusia rutiineja rakennetaan etätöissä.

Whistleblower-kanava käyttöön väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen – Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (Euroopan unionin ilmoittajansuojeludirektiivin kansallinen toimeenpano)

Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoituskanava eli whistleblowing-kanava on pakollinen kaikissa EU-maissa. Yli 50 työntekijää työllistävillä yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioilla, mukaan lukien kunnat, kuntayhtymät ja hyvinvointialueet, on velvollisuus perustaa sisäinen luottamuksellinen ilmoituskanava. Lain tavoitteena on, että ilmoittaja, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen lainsäädännön aloilla (julkiset hankinnat, taloudellinen väärinkäytös, tuoteturvallisuus, liikenne- ja kuljetusturvallisuus, yleinen turvallisuus, elintarvikkeiden turvallisuus ja eläinten terveys ja hyvinvointi, kuluttajansuoja, tietosuoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus), voi ilmoittaa asiasta turvallisesti ja siten, että hänen henkilöllisyytensä on suojattu. Tieto ilmoittajan henkilöllisyydestä on salassa pidettävä tieto myös ilmoituksen jatkokäsittelyssä. Organisaation on suojeltava vilpittömässä mielessä toimintaa ilmoittajaa vastatoimilta.

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022) on tullut voimaan 1.1.2023 lukien. Laki perustuu Euroopan unionin ilmoittajansuojeludirektiiviin. Kaupungin hallitus on päättänyt kokouksessaan 27.3.2023 merkitä ilmoittajansuojelulain mukaiset toimenpiteet (Lappeenrannan kaupungin ilmoituskanavan malli ja hallinto) tiedoksi. Järjestelmä on avattu henkilöstön käyttöön lain edellyttämällä tavalla 1.4.2023 lukien. Lappeenrannan kaupunki on hankkinut henkilöstöään varten Efecte whistleblower-järjestelmän, joka löytyy kaupungin sisäisestä viestintäkanavasta Wintrasta. Kaupunkiin virka- ja työsuhteessa oleva henkilöstö voi tehdä ilmoituslain mukaiset ilmoitukset tätä kautta. Muut sidosryhmät voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäilyistä oikeuskanslerinviraston keskitettyyn ilmoituskanavaan tai suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoitukset tehdään kirjallisesti. Lappeenrannan kaupunki ei ota vastaan nimettömiä ilmoituksia. Ilmoituskanavaa ei ole tarkoitettu yleiseksi palautekanavaksi, vaan nimenomaan vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten.

10. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta edellyttää, että kaupunginhallitus antaa vastineensa arviointikertomuksessa esiin nostettuihin havaintoihin ja selvityksensä niiden vuoksi tehtäviin toimenpiteisiin 31.10.2023 mennessä. Arviointikertomuksessa on esitetty johtopäätöksiä, suosituksia ja kannanottoja, joista keskeisimmät kysymykset ovat tässä yhteenvedossa.

Kaupungin tilinpäätös 2022 antaa tilikauden tuloksen, muiden talouden tunnuslukujen ja tilinpäätöksessä selostetun perusteella positiivisen kuvan Lappeenrannan kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellisesta tilanteesta. Tilinpäätöksen toimintakatteen ylitys noin 6,7 milj. euroa aiheutui Eksoten alijäämien kattamisesta.

Kaupungin toiminta ja rahoituspohja muuttui merkittävästi vuoden 2023 alusta sote- ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueille. Samalla tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita verotulojen koko maan tasoa selvästi alhaisempaan kehitykseen. Huomioitaessa koronan ja Ukrainan sodan vaikutukset kaupungin talouteen sekä kustannustason nousu, tarkastuslautakunta esittää huolen kaupungin rahoituksen riittävästä palveluiden tuottamiseen ja investointeihin tulevina vuosina ja kysyy kaupunginhallitukselta, miten kaupungin talous saadaan pidettyä kestävällä pohjalla?

Lappeenrannan kaupungin lainasalkku on kattavasti suojattu vaihtuvakorkoisten velkakirjojen osalta, eikä yleinen korkotason nousu näkynyt vuonna 2022 kaupungin rahoituskulujen kasvuna. Tarkastuslautakunta kysyy, miten korkotason nousuun on varauduttu kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä ja millainen riski korkotason noususta aiheutuu konserniyhteisöjen taloudelle ja toiminnalle?

Keskeisessä roolissa kaupungin ja hyvinvointialueen osalta tulee jatkossa olemaan yhdyspintatyö. Lappeenrannan kaupunki on osallistunut yhdyspintatyön selvittämiseen ja organisointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tulee tehdä jatkossakin aktiivisessa yhteistyössä hyvinvointialueen, muiden alueen kuntien, kolmannen sektorin toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Tarkastuslautakunta kysyy, miten yhdyspintatyön vaikuttavuutta kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen seurataan?

Uudessa LPR 2037 kaupunkistrategiassa on seitsemän päätavoitetta ja koko kaupunkikonsernin toiminta tähtää näiden päätavoitteiden saavuttamiseen kolmen kärkihjelman kautta: kasvun kaupunki, kestävä kaupunki ja koulutuksen kaupunki. Jos esimerkiksi peruskoulujen oppilasmäärä vähenee noin 1 300 oppilaalla vuosikymmenen loppuun mennessä, ja väheneminen ei pysähdy vuoteen 2030 mennessä, vaan jatkuu sen jälkeenkin ja oppilasmäärä voi pudota ehkä jopa 4 500 oppilaan määrään, niin tarkastuslautakunta kysyy, onko Lappeenranta kasvun kaupunki?

Kaupunginvaltuuston 6.2.2023 hyväksymässä elinvoimaohjelmassa todetaan muun muassa, että ”Elinvoimaohjelman seuranta ja toimintaympäristön muutokset käsitellään ”Elinvoimaryhmässä” vuosittain ja raportoidaan osana strategian raportointia kaupungin raportointiaikataulun mukaan.” Tarkastuslautakunta kysyy elinvoimaohjelman toimeenpanon osalta, onko elinvoimaohjelman seuranta säännöllistä ja riittävää?

Lappeenrannan Energia Oy -konserni on ottamassa käyttöön tulospalkkiojärjestelmää. Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjaukselta, onko tälle riittävät perusteet?

Tarkastuslautakunta toteaa, että vastaajamäärät monien yrittäjille tehtyjen kyselyiden osalta olivat pieniä, joten vastausprosenttia on jatkossa hyvä pyrkiä nostamaan, jotta saadaan yrittäjien mielipiteitä enemmän kuuluviin kaupunkikeskustan alueen elinvoiman kehittämisen osalta. Pelkkä kysely ei riitä, tarvitaan myös johtopäätöksiä. Tarkastuslautakunta kysyy, miten yrittäjäkyselyihin saadut vastaukset otetaan huomioon?

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää kaupunginvaltuustolle, että vuoden 2022 tilinpäätös hyväksytään ja että kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.–31.12.2022.

Kuva 10: Tarkastuslautakunnan kokous 10.5.2023

Kuvassa vasemmalta jäsen Tara Saareks, varajäsen Johanna Auranen, jäsen Tarja Vahtokari, jäsen Kirsi Hannikainen, puheenjohtaja Heikki Järvenpää, tarkastuspäällikkö Anitta Vilkkö, sisäinen tarkastaja Eija Tella-Pätäri, varapuheenjohtaja Antti Arminen, jäsen Markku Huotarinen, varajäsen Antti Kokkala, varajäsen Arto Nironen. Kuvasta puuttuvat jäsenet Jouni Havukainen, Lasse Jutila ja Pauliina Korhonen.

Lappeenrannassa 17. toukokuuta 2023

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Heikki Järvenpää
puheenjohtaja

Antti Arminen
varapuheenjohtaja

Kirsi Hannikainen

Jouni Havukainen

Markku Huotarinen

Lasse Jutila

Pauliina Korhonen

Tara Saareks

Tarja Vahtokari

Toimialojen valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden arviointi

LIITE

Tavoitteen oranssi pohjaväri kuvaa hyvinvoivat asukkaat näkökulman mukaista tavoitetta
Tavoitteen vihreä pohjaväri kuvaa elinvoimaisen kaupungin mukaista tavoitetta

YHTEISET PALVELUT
Kasvun kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoit- teen arviointi
Edistämme työllisyyden suotuisaa kehittymistä	Työttömyysaste (%) Tilastokeskus	14,1 (12/20)	12,2	11	KH	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Vahvistamme Lappeenrannan asemaa Saimaan ympärivuotisena matkailualueena	Rekisteröidyt yöpymisvuorokaudet Tilastokeskus	332.000 (2020)	420.000	378.254	KH	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

Kestävä kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoit- teen arviointi
Lisäämme asukkaiden luottamusta kaupungin päätöksentekoon	Luottamus-indeksi Kuntaliiton kuntalaiskysely, 1x/valtuustokausi	2,94 (2020)	2,94	2,94	KH	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
Hoidamme taloutta kestävästi ja vastuullisesti	Kaupungin lainat/asukas, euroa Tilinpäätös	2.783 (2020)	3.250	2.477	KH	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

Koulutuksen kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoit- teen arviointi
Huolehdimme henkilöstön osaamisen ajantasaisuudesta	Osaamisen kehittämisen yleisarvosana <i>Asteikko muuttui v. 2022 välille 1–6, kun se oli aiemmin 1–5. Aiemmat tavoitetasot skaalattu.</i> Henkilöstökysely	4,10 (1–6) 3,42 (1–5) (2021)	4,32 (1–6) 3,6 (1–5)	5,15	KH	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Turvaamme yliopiston mahdollisuudet toimia kasvun moottorina	LUT ja LAB opiskelijamäärä Lappeenrannan kampuksella LUT-konsernin antama tieto	8.490 (2021)	8.790	8.826	KH	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

HYVINVOINTI- JA SIVISTYSPALVELUT

Kasvun kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoite- teen arviointi
Kasvatamme ja koulutamme jokaisen nuoren työelämään	Opiskelevat tai tutkinnon suorittaneet 17–24-vuotiaat (%) Sotkanet	94,9 (2019)	95	95,0 (2021)	LaNuL	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan
Asukkaamme ja toimijamme osallistuvat vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen	Kulttuurin ja liikunnan osallisuusmittarien keskiarvo TEA viisari	62,5 (2019/ 2020)	75	82 (2021)	KuLiL	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan
Vahvistamme oppilaiden ja opiskelijoiden työelämätaitoja ja yrittäjyyttä	Ysimittari: voisin toimia yrittäjänä (9-lk) LUT	3,21/5	3,25	3,19	LaNuL	Ei muu- tosta läh- tötasoon	Ei muu- tosta läh- tötasoon
Kehitämme monipuolisia, houkuttelevia ja hyvinvointia lisääviä vapaa-ajanviettomahdollisuuksia asukkaille ja matkailijoille	Lipputuotot (milj. euroa)	1,64 (2019)	1,67	1,87	KuLiL	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan

Kestävä kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoite- teen arviointi
Takaamme turvallisen kasvua oppimisympäristön	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista Sotkanet/ Kouluterveys	4,1	3,9	4,1	LaNuL	Ei muu- tosta läh- tötasoon	Ei muu- tosta läh- tötasoon
Vahvistamme asukkaiden kulttuurista ja liikunnallista elämäntapaa	Elämänlaatussa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%) Sotkanet	56,8 (2020)	57,5	56,8	KuLiL	Ei muu- tosta läh- tötasoon	Ei muu- tosta läh- tötasoon
Mahdollistamme laadukkaat ja kustannustehokkaat lasten ja nuorten palvelut	Palvelujen nettomenot euroa (deflatoitu)/ 0–17-vuotias	8 010	8 010	7 777	LaNuL	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan
Turvaamme kestävä ja kustannustehokkaat kulttuuri- ja liikuntapalvelut	Tuottojen osuus menoista (%)	12,0	12,0	12,1	KuLiL	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan	Kehittynyt tavoitel- tuun suuntaan

Koulutuksen kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet							
Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoit- teen arviointi
Järjestämme laadukkaita ja vetovoimaiset opetuspalvelut yhteistyössä alueen muiden oppilaitosten kanssa.	Lukioiden tiedelinjan hakijoiden määrä	50	50	50	LaNuL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Koulutamme elinikäisiä kulttuurin ja liikunnan kuluttajia	Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, (%) 8. ja 9. luokan oppilaista Sotkanet / kouluterveyskysely	97	97	97	KuLiL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Luomme edellytyksiä lapsen kehitykselle ja oppimiselle varhaiskasvatukseen osallistumisen kautta	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste (%) 1–6 v	80,6	81,0	83,8	LaNuL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Houkuttelemme uusia vapaa-ajanpalvelujen käyttäjiä	Palvelujen käyttökerrat (milj.)	2,49	2,54	2,21	KuLiL	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

ELINVOIMA JA KAUPUNKIKEHITYS

Kasvun kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet							
Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö- taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoit- teen ar- viointi
Lisäämme kaupunkikeskustan elävyyttä ja vetovoimaa	Keskustan kehän asukasmäärä Kaupunki-suunnitelu	16 623 (2021)	16 800	16 850	KaKeL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Tuemme yritysten kasvua	Kaikkien lappeenrantalaisten yritysten liikevaihto (miljoonaa) Taloustutka	2 353 (10/2021)	2 380	2 440	KaKeL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Sujuvoitamme rakennusvalvonnan lupaprosessia	Rakennusluvan keskimääräinen käsitteilyaika päivinä Rakennusvalvonta	35 (2020)	35	41 kaikki luvat 35	Rakla	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

Kestävä kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet							
Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö-taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi
Parannamme Saimaan vedenlaatua	Sunisenlahden veden laatu, näkösyvyys (cm) Greenreality-palvelut	250 (2020)	270	250	KaKeL	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
Parannamme ilmanlaatua	Ilmanlaatuindeksi keskimääräisesti hyvää Lappeenrannan keskustan, Joutsenon keskustan, Tirilän, Ihalaisen mitauspisteillä (%) Ympäristötoimi	93 (2020)	94	90	YmpLa	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Kehitämme kestävän liikku-misen edellytyksiä	Paikallisiikenteen matkustajamäärä (miljoonaa) Liikennejärjestelmä	1,19 (2020)	1,4	1,6	KaKeL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Lisäämme luonnon moni-muotoisuutta	Uudet luonnon-suojelualueet Lap-peenrannassa (luon-nonsuojelulla rauhoitettujen alueiden pinta-ala) Ympäristötoimi	2 047 ha (2020)	+50 ha/a	+75 ha	YmpLa	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

Koulutuksen kaupunki - valtuustoon nähden sitovat tavoitteet							
Tavoite	Mittari Lähde	Lähtö-taso	Tavoite 2022	Toteuma 2022	Vastuu	Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi
Vahvistamme kampusalueen houkuttelevuutta	Kampusalueen asu-kasmäärä Kaupunkisuunnittelu	720 (2021)	750	720	KaKeL	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
Lisäämme ympäristökasva-tusta	Biojätteen osuus kiinteistöjen kuiva-jätteistä (%) Ympäristötoimi	30 (2020)	25	25	YmpLa	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Lisäämme yhteistyötä alueen koulutusorganisaatioiden kanssa	Yhteishankkeiden lu-kumäärä Toimiala	15 (2021)	20	25	KaKeL	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
Ylläpidämme ja kehitämme rakennusvalvonnan henkilö-kunnan ja päätöksentekijöi-den erityisosaamista	Muuttuneet päätök-set oikeusasteissa Rakennusvalvonta	0 (2020)	0	2	RakLa	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan